

፬ኛ ፡ ክፍል ።

ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንድነት ፡ የመጀመሪያው ፡ የእምነት ፡ ክፍል ።

ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንድነት ፡ አዋጅ ፡ አሰሚው ፡ ቃል ፡ በዓረቢኛ ፡ ታውሐድ ፡ ይባላል ። አንድነት ፡ ማለትም ፡ ዋህዳንያ ፡ ነው ፡ በቀሩዓን ፡ እግዚአብሔር ፡ ማለት ፡ አላሁ ፡ ነው ፡ አል ፡ ማለት ፡ አናባቢ ፡ አላሁ ፡ ማለት ፡ እግዚአብሔር ፡ ማለት ፡ ነው ። ብዙ ፡ ጊዜም ፡ ረቢ ፡ በሚባለው ፡ ቃል ፡ ይጠቀሙበታል ። እግዚአብሔር ፡ ፈጣሪና ፡ ጠባቂ ፡ በሁሉም ፡ ቦታ ፡ የሚገኝ ፡ ኃያል ፡ ሁሉን ፡ አዋቂና ፡ እምቅድመ ፡ ዓለም ፡ የኖረ ፡ ዓለምንም ፡ አሳልፎ ፡ የሚኖር ፡ ዘለዓለማዊ ፡ ነው ፡ ሲል ፡ ቀሩዓን ፡ ያስተምራል ። እስከዚህ ፡ ድረስ ፡ ትምህርቱ ፡ ከክርስቲያን ፡ ትምህርት ፡ ጋር ፡ ይመሳሰላል ። ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንድነት ፡ ታላቅ ፡ የሆነ ፡ መግለጫ ፡ ከእግዚአብሔር ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ አምላክ ፡ የለም ፡ ሲሉ ፡ መሥርተዋል ፤ ይህም ፡ ምን ፡ እንደሚገልጽላቸው ፡ ስለ ፡ «አንድነት» ፡ በተባለው ፡ ምዕራፍ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፳፱ ፡ ተመልከት ፡ «ቃሉም ፡ እንዲህ ፡ ይላል» ፡ በሉ ፡ እሱ ፡ ብቻ ፡ አምላክ ፡ ነው ። እግዚአብሔር ፡ ሰዎች ፡ ዘወትር ፡ የሚጠጉበት ፡ አይወልድም ፡ ወይም ፡ አልወለደም ፡ አይወለድም ፡ አልተወለደምም ፡ እንደ ፡ እሱም ፡ ያለ ፡ የለም ፡ በሐላፊ ፡ ግሥ ፡ የተሰጠው ፡ ትክክለኛ ፡ ይመስለኛል ። አልወለደም ፡ አልተወለደምም ፤ እነዚህ ፡ አረፍተ ፡ ነገሮች ፡ ስለ ፡ ዓረቦች ፡ አማልክትን ፡ መከድ ፡ የተነገሩ ፡ ናቸው ፡ ይላሉ ። እነሱም ፡ በሙሐመድ ፡ ዘመን ፡ ሲያመልኳቸው ፡ የነበሩት ፡ አማልክት ፡ ናቸው ። ዓረቦችም ፡ ጣዖታታቸውን ፡ የእግዚአብሔር ፡ ሴት ፡ ልጆች ፡ ብለው ፡ ይጠሩዋቸው ፡ ነበር ፤ ይህም ፡ ይካዳል ፡ እሱ ፡ አልወለደምና ፤ የተወለዱ ፡ መሆናቸውን ፡ ቢያምኑም ፡ እንኳን ፡ እንደ ፡ አማልክት ፡ አድርገው ፡ ተቀበሉዋቸው ፤ ይህም ፡ ይካዳል ። እግዚአብሔር ፡ እንደምን ፡ ሊወልድ ፡ ይችላል? እግዚአብሔር ፡ በሩካቤ ፡ ከመላእክት ፡ ሴት ፡ ልጆችን ፡ ወለደ ፡ ማለትን ፡ ዓረቦች ፡ ያምኑ ፡ ነበር ። ስለ ፡ አንድነት ፡ በተባለው ፡ ምዕራፍ ፡ የተሰጠው ፡ መግለጫ ፡ መሠረቱ ፡ ስለ ፡ ዓረቦች ፡ የተነገረ ፡ ሆኖ ፡ በኋለኛው ፡ ዘመን ፡ ግን ፡ ስለ ፡ አይሁድና ፡ ክርስቲያኖች ፡ የሚነገር ፡ ነው ፡ ስለ ፡ መባሉም ፡ ትንሽ ፡ ጥርጣሪ ፡ አለኝ ። መውለድ ፡ የተባለው ፡ ቃል ፡ ስለ ፡ ሰው ፡ መባዛት ፡ ማለቱ ፡ ሲሆን ፡ ይህ ፡ አንድ ፡ ፍሬ ፡ ነገር ፡ የሚገኝበት ፡ መግለጫ ፡ ነው ። እንደገናም ፡ ይህ ፡ ምዕራፍ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ባላንጣ ፡ መስጠትን ፡ ይከለክላል ፡ ይላሉ ። ይህም ፡ ሥልጣኑን ፡ የሚክፈል ፡ ማለት ፡ ነው ። ብዙ ፡ አማልክትን ፡ ስለሚያመልኩ ፡ ሰዎች ፡ በዓረቢኛ ፡ ሙሽሪኩና ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ ነው ። ሌሎችን ፡ ከእግዚአብሔር ፡ ሥልጣን ፡ ተከፋዮች ፡ አድርገው ፡ የሚመድቡ ፡ ማለት ፡ ነው ። ዓረቦች ፡ ለተባዕትና ፡ ለአንስት ፡ አማልክታቸው ፡ ከእግዚአብሔር ፡ ግዛት ፡ ተከፋይነታቸውን ፡ መድበውላቸው ፡ ነበር ። እንደገናም ፡ እነዚህ ፡ ቃላት ፡ ብዙ ፡ አማልክት ፡ አሉ ፡ የሚሉትን ፡ ሰዎች ፡ ልዩ ልዩ ፡ እምነቶችን ፡ የሚነቅፉ ፡ ነበሩ ። አሁን ፡ አንድ ፡ ዕብራዊ ፡ ነቢይም ፡ ይህንኑ ፡ ባለ ፡ ነበር ። ይህ ፡ ጸሎት ፡ በየዕለቱ ፡ የሚደገመው ፤ አይሁድ ፡ ዕዝራን ፡ የእግዚአብሔር ፡ ልጅ ፡ ነው ፤ ክርስቲያኖችም ፡ ኢየሱስን ፡ የእግዚአብሔር ፡ ልጅ ፡ ነው ፡ ሲሉ ፡ ያላቸውን ፡ እምነት ፡ የሚቃወም ፡ ምዕራፍ ነው ፡ ይላሉ ። ከገጽ ፡ ፬፻፸፫ ፡ ቀጥር ፡ ፳፻፩ ፡ ነፃ ፡ በተባለው ፡ ምዕራፍ ፡ ከተጻፈው ፡ ጋር ፡ ማስተያየት ፡ ነው ። ስለ ፡ ዕዝራም ፡ የሮድዌልን ፡ መግለጫ ፡ ተመልከት ። ይህ ፡ ስለ ፡ ዕዝራ ፡ የተባለውም ፡ ግልጥ ፡ ልብ ፡ ወለድ ፡ መሆኑን ፡ ተመልከት ። ማንም ፡ ይሁዳዊ ፡ ይህን ፡ መግለጫ ፡ አያምነውም ፡ አይቀበለውምም ፡ ክርስቲያኖች ፡ ግን ፡ ኢየሱስ ፡ የእግዚአብሔር ፡ አብ ፡ የባሕርይ ፡ ልጁ ፡ መሆኑን ፡ ያምናሉ ፤ ለማመናቸውም ፡ በቂ ፡ ማስረጃ ፡ አላቸው ። ሙሐመድ ፡ ግን ፡ የቃላቱን ፡ ትርጓሜ ፡ ከቶ ፡ አላስተዋለም ፡ ነበር ። ለእሱ ፡ በጣም ፡ ረቂቅ ፡ ሆኖበት ፡ ነበር ። ሀሣቦቹም ፡ ሁሉ ፡ የምድራዊ ፡ አስተያየት ፡ ያለባቸው ፡ ብቻ ፡ ነበሩ ። በቀሩዓን ፡ ውስጥ ፡ ከሁለት ፡ ጊዜ ፡ ያላነሰ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሚስት ፡ የለውም ፡ ብሎ ፡ አስረድቷቸዋል ።

በዓረቢኛ ፡ ሴት ፡ ወዳጅ ፡ (ሣሒባ) ፡ ወንድ ፡ ግን ፡ ሣሒቡ ፡ ይባላል ። ምዕራፉም ፡ ስለ ፡ ሥላሴ ፡ አንድነት ፡ የክርስቲያንን ፡ እምነት ፡ ይነቅፋል ፡ ይህም ፡ አታታሉት ፡ ወይም ፡ አታታሊት ፡ ይባላል። ቃሉም ፡ አንዱን ፡ ሦስት ፡ ማድረግ ፡ ማለት ፡ ነው ። ሆኖም ስለ ፡ ክርስቲያን ፡ ትምህርት ፡ ትርጓሜው ፡ ከቶ ፡ አልገባውም ፡ ነበር ። አስቀድሜ ፡ እንደ ፡ አተትኩት ፡ ሁሉ ፡ በቀሩዓን ውስጥ ፡ የሚገኘውን ፡ መግለጫ ፡ በጥንቃቄ ፡ ብታነበው ፡ ክርስቲያኖች ፡ እግዚአብሔርን ፡ ኢየሱስንና ፡ ማርያምን ፡ ሦስቱንም ፡ በአንድ ፡ አምላክ ፡ ስም ፡ የሚያመልኩባቸው ፡ ናቸው ፡ ሲል ፡ ያመነው ፡ እምነቱ ፡ በሕሊና ፡ ውስጥ ፡ ጥርጣሪን ፡ ያስቀርልሃል ። እግዚአብሔርን ፡ ከሦስቱ ፡ አንዱ ፡ ነው ፡ የሚሉ ፡ ሁሉ ፡ ከሐዲዎች ፡ ናቸው ፡ ይላል። በገጽ ፡ ፬፻፺፬ ፡ ና ፡ ፬፻፳፰ ፡ ሦስት ፡ ናቸው ፡ አትበሉ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንድ ፡ ብቻ ፡ ነውና ፡ እንደገናም ፡ ገጽ ፡ ፬፻፺፱ ፡ እግዚአብሔርም ፡ ኢየሱስ ፡ የማርያም ፡ ልጅ ፡ ሆይ ፡ ለፍጡር ፡ ሁሉ ፡ እኔና ፡ እናቴን ፡ ከእግዚአብሔር ፡ ሌላ ፡ ሁለት ፡ አማልክት ፡ አድርጓችሁ ፡ ተቀብሉን ፡ ብለሃልን ? ብሎ ፡ ሲጠይቀው ፡ ይላል ። እስላሞችም ፡ የሥላሴን ፡ አንድነት ፡ ሲነቅፉ ፡ በአእምሮአቸው ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፡ ይህ ፡ ሐሣብና ፡ ጥቅስ ፡ ብቻ ፡ መሆኑን ፡ ማስታወስ ፡ ነው ። ማንም ፡ የተማረ ፡ ክርስቲያን ፡ እንዲህ ፡ የማይልና ፡ የማያስብም ፡ መሆኑን ፡ አያውቁም ። እኔም ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ እንደነገርኳቸው ፡ ሁሉ ፡ የእኛን ፡ እምነት ፡ በልሆነ ፡ መንገድ ፡ የሚያቀርበው ፡ ስለሆነ ፡ ቊርዓን ፡ ከእግዚአብሔር ፡ የመጣ ፡ ነው ፡ የሚባለውን ፡ ላምነው ፡ አልችልም ። አንዳንድ ፡ ያልተረዱ ፡ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ስሜት ፡ የነበራቸው ፡ ክርስቲያኖች ፡ በዓረብ ፡ አገር ፡ ተገኝተው ፡ ይሆናል ። ነገር ፡ ግን ፡ ቊርዓንን ፡ የሰጠው ፡ እግዚአብሔር ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ስለታስበው ፡ እንዲህ ፡ ከተባለ ዘንድ ፡ አምላክ ፡ የእነሱ ፡ አለማስተዋል ፡ መሆኑን ፡ በተረዳና ፡ ለማወቁም ፡ ባረጋገጠ ፡ ነበር።

ክፍል ፡ ፭ ፡ ስለ ፡ ትምህርቱ ፡ መስፋፋት ።

ማስገንዘቢያ ፤ የሚቀጥለው ፡ ክፍል ፡ መግለጫ ፡ ቀላል ፡ አይደለም ፤ መምህሩ ፡ ግን ፡ እንደሚሰማማው ፡ አድርጎ ፡ ሊሠራበት ፡ ይችላል ። ቢሆንም ፡ እስላሞች ፡ ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ የሚያስቡትን ፡ ስለሚገልጽ ፡ ፍሬ ፡ ነገር ፡ የሚገኝበት ፡ ምዕራፍ ፡ ነው ። ይህንንም ፡ ትምህርት ፡ ከግዚአብሔር ፡ አንድነት ፡ ትምህርት ፡ ጋር ፡ አያይዘው ፡ ያስፋፉታል ። ስለ ፡ ሙሐመድም ፡ የነበረበት ፡ ማዕርግ ፡ ከዚህ ፡ በታች ፡ በተጠቀሱት ፡ አርእስቶች ፡ እንደዚሁ ፡ ይፋለሙለታል ፡ (ያውጁለታል)።

፩) የእግዚአብሔር ፡ ሁኔታ ፡ ወይም ፡ መሠረቱ ፡ (በሰዋሂሊ) ፡ ቋንቋ ፡ ዳህቲ ፡ የሚባለው ፡ አሲሉ ፡ ከሚባለው ፡ ቃል ፡ የተሻለ ፡ ነው ። ትርጓሜውም ፡ መሠረት ፡ ወይም ፡ መነሻ ፡ ማለትን ፡ ይመስላል ።

፪) ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሥልጣናት ።

፫) ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሥራዎች ።

፬) ስለ ፡ ነቢያት ፡ እውነተኛነት ።

በዚህ ፡ አከፋፈልም ፡ አንድ ፡ እውነተኛ ፡ ተከታታይ ፡ ጉዳይ ፡ አለበት ።

ሀ) “መነሻ” ፡ ማለታቸውም ፡ ምን ፡ ማለታቸው ፡ ለመሆኑ ፡ ግልጽ ፡ አይደለም ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ይብዛም ፡ ይነስ ፡ እንደሚከተለው ፡ ያስረዳሉ ፤ እግዚአብሔር ፡ ራሱን ፡ የቻለ ፡ ሁሉን ፡ ፈጣሪ ፡ እንጂ ፡ ያልተፈጠረ ፡ ነው ። ዘለዓለማዊነቱም ፡ ከራሱ ፡ ነው ። መጀመሪያና ፡ መጨረሻ ፡ የለውም ። ሁለት ፡ የሰዋሂሊ ፡ አረፍተ ፡ ነገሮች ፡ አዛሊ ፡ መጀመሪያ ፡ የሌለውና ፡ ዋ ፡ አባዲ ፡ መጨረሻ ፡ የሌለው ፡ የሚባሉት ፡ ይህንን ፡ የሚገልጹ ፡ ናቸው ።

ለ) ፡ እሱም ፡ የማያወሰን ፡ መጨረሻ ፡ የሌለው ፡ ነው ። ማናቸውም ፡ ፍጡር ፡ በአካባቢው ፡ የተወሰነ ፡ ቦታ ፡ አለው ፤ ሊያርፍና ፡ ሊንቀሳቀስም ፡ ይችላል ። እሱም ፡ ተ

ለዋዋጭ ፡ በዙሪያውም ፡ ባለ ፡ ሁሉ ፡ ታዋኪ ፡ ነው ። ይህ ፡ ግን ፡ በእግዚአብሔር ፡ አይደርስበትም ። ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ አኳኋን ፡ የሚገልጡባቸው ፡ ቃላት ፡ የተወሰነ ፡ ነገር አለው ፡ አይባልም ፡ ይላሉ ።

፫ ፡ እሱም ፡ መለዋወጥ ፡ የሚደርስበት ፡ አካላዊ ፡ ቅርጽ ፡ የለውም ፡ ይላሉ ። እሱ ፡ የማይለወጥ ፡ ነው ። ባንድ ፡ ቦታም ፡ ሊወሰን ፡ አይቻልም ። እግዚአብሔር ፡ ቀረጽንን ፤ አወረደ ፤ ለዙፋኑ ፡ አዘጋጀ ፤ ወይም ፡ በዙፋኑ ፡ ላይ ፡ ይቀመጣል ፡ ሲል ፡ ቀረጽንን ፡ ስለሚገልጸው ፡ ብትጠይቁ ፡ ስለ ፡ እነዚህ ፡ መግለጫዎች ፡ አጣርቶ ፡ ሊያውቅ ፡ የሚችለው ፡ እግዚአብሔር ፡ ብቻ ፡ ነው ። በማለት ፡ ከችግሩ ፡ ለማምለጥ ፡ ይጣጣራሉ ። ስለ ፡ ራሱም ፡ ተርጓሚ ፡ እሱው ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። እነዚህን ፡ ዐረፍተ ፡ ነገሮች ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ መውሰድ ፡ አይገባም ። ስለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ሐሳባቸውን ፡ ለይቶ ፡ ለማወቅ ፡ አይቻልም ፡ ምክንያቱም ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ አካላዊ ፡ ቅርጽ ፡ ስለሌለው ፡ በምድር ፡ ላይ ፡ ሊታይ ፡ አይቻልም ፡ ቢሉ ፤ በሩካን ፡ ሁሉ ፡ በአካላቸው ፡ በሰማይ ፡ እንደሚያዩትና ፡ ፊታቸውም ፡ ብሩህ ፡ እንደሚሆን ፡ ያምናሉ ። እግዚአብሔርም ፡ በምድር ፡ ላይ ፡ በፍጹም ፡ የማይታይ ፡ ስለመሆኑ ፡ አይከዳም ። ነገር ፡ ግን ፡ ሙሐመድ ፡ ብቻ ፡ አይቶታል ፡ ይላሉ ። በሚመጣው ፡ ዓለም ፡ ምዕመናን ፡ ሁሉ ፡ በዓይናቸው ፡ በፊታቸውና ፡ በአካላቸው ፡ ያይታል ። ስለ ፡ አንድነቱና ፡ ፍጡርም ፡ ሊገናኘው ፡ የማይችል ፡ መሆኑ ፡ የራሱ ፡ ባሕርይ ፡ ነው ፡ ይላሉ ።

፪፭ ፡ ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሥልጣናት ፡ (ሲፋ) ።

(ሀ) ፡ ኃያል ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ ዓለም ፡ በምሉ ፡ የዚህ ፡ ማስረጃ ፡ ነው ። ማናቸውንም ፡ ነገር ፡ መፍጠርና ፡ ማጥፋት ፡ ይችላል ።

ለ) ፡ ሁሉን ፡ አዋቂ ፡ ነው ። ሁሉንም ፡ ነገር ፡ ስለሚያውቅ ፡ ስለ ፡ ዕውቀቱ ፡ በማንም ፡ ላይ ፡ አይተማመንም ፡ የሚሆነውን ፤ መሆን ፡ የሚችለውንና ፡ የማይችለውን ፡ ሁሉ ፡ ያውቃል ።

(ሐ) ፡ ሕያው ፡ ነው ፤ በራሱ ፡ ሕይወት ፡ አለው ፤ ከሌላ ፡ ያልተወረሰ ፡ ሕይወት ፡ ስለሆነ ፡ እንደተወረሰ ፡ ሕይወት ፡ ሆኖ ፡ አይወሰድበትም ።

(መ) ፡ ፈቃድ ፡ አለው ። እዚህ ፡ ላይ ፡ እስላሞችን ፡ ባናወጠው ፡ በአንድ ፡ ትልቅ ትግል ፡ ጫፍ ፡ ላይ ፡ እንገኛለን ። ጠቅላላውን ፡ እምነት ፡ የተቀበሉት ፡ እግዚአብሔር ፡ ደስ ፡ የሚያሰኘውን ፡ ይፈቅዳል ፡ ሲሉ ፡ ያስተምራሉ ፤ በዓለም ፡ ሊሆን ፡ የሚችለውን ፡ መልካምም ፡ ሆነ ፡ ክፉ ፡ ይፈቅዳል ። ሙተዚላ ፡ የተባሉት ፡ እዚህ ፡ ላይ ፡ ከእሱ ፡ ጋራ ፡ ተባብረው ፡ የእግዚአብሔር ፡ ፈቃድ ፡ ባሕርዩን ፡ ገለጸ ፡ ሲሉ ፡ አስተማሩ ። የሚያሳፍርንና ፡ መጥፎን ፡ ነገር ፡ መፍቀድ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ባሕርይ ፡ የማይመችና ፡ የማይስማማው ፡ ነው ፡ ሲሉ ፡ አስተማሩ ። እምነቱን ፡ የተቀበሉትም ፡ ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይህንንና ፡ ያንን ፡ ማድረግ ፡ አይችልም ፡ ለማለት ፡ የፈሩ ፡ ይመስላል ። ምክንያቱም ፡ እንዲህ ፡ በማድረግ ፡ የእግዚአብሔርን ፡ ሥልጣን ፡ የወሰኑ ፡ መስሎአቸው ፡ ነው ። ዳሩ ፡ ግን ፡ በጠቅላላው ፡ ስለ ፡ ሥልጣኑ ፡ ብቻ ፡ ይበልጥ ፡ በማሰባቸው ፡ ነው ።

(ሠ) ፡ ያያል ፡ ይሰማልም ፡ በእርግጥ ፡ የማየትና ፡ የመስማት ፡ ሕዋሳት ፡ አለው ።

(ረ) ፡ ይናገራል ፡ ንግግሩ ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ሰው ፡ ንግግር ፡ አይደለም ፡ በንግግር ፡ ሕዋሳት ፡ ወይም ፡ በአየር ፡ መንቀሳቀስ ፡ ሕዋሳት ፡ አይጠቀምም ። የእሱ ፡ ንግግር ፡ የግል ፡ ግንኙነት ፡ ነው ። የቀረጽንም ፡ ቃላት ፡ ከፍጡር ፡ ጋር ፡ ስላለው ፡ የግል ፡ ግንኙነት ፡ ትርጉም ፡ ናቸው ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ በቀረጽን ፡ ውስጥ ፡ ያሉት ፡ ቃላት ፡ ሁሉ ፡ በፍጡር ፡ አነጋገርም ፡ እንኳ ፡ ልንገልጻቸው ፡ ብንችል ፡ የእግዚአብሔር ፡ ቃላት ፡ አይደሉም ፡ ለማለት ፡ አይደፍሩም ። ከዚህ ፡ ላይ ፡ የሚገኘው ፡ እውነተኛው ፡ አስቸጋሪ ፡ ነገር ፡ እንደ ፡ ክርስቲያን ፡ ስለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ሠራጺነት ፡ የሚሰጠውን ፡ ትምህርት ፡ ባለማግ

ኘታቸው ፡ ነው ። የእግዚአብሔር ፡ ሥልጣናት ፡ እንደራሱ ፡ እንደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለ ዘለዓለም ፡ የሚኖሩ ፡ ናቸው ። ፍቅር ፡ የእግዚአብሔር ፡ ተገቢ ፡ ስጦታው ፡ ከሆነ ፡ ዘለዓ ለማዊ ፡ ነው ፡ ስለ ፡ በመጠየቅ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ አስቸግሯቸው ፡ ነበር ። እንግዲያስ ፡ ም ንድን ፡ ነው ፡ ከመፍጠሩ ፡ በፊት ፡ አፈቀረን ፡ ያለ ፡ የግል ፡ ግንኙነት ፡ ፍቅር ፡ ምንድ ን ፡ ነው ፡ ዘለዓለማዊ ፡ ፍቅር ፡ ከዘለዓለማዊ ፡ ግንኙነት ፡ ጋር ፡ የተያያዘ ፡ ነው ። እምነ ታቸውንም ፡ እንዲህ ፡ በማለት ፡ የሚገልጹ ፡ ለመሆኑ ፡ ይህ ፡ በቂ ፡ ነው ። በቅርብ ፡ ቋንቋ ይስማማሉ ፡ ትርጓሜውም ፡ ምን ፡ መሆኑን ፡ ለመረዳት ፡ ይሞክራሉ ። ይህ ፡ በእርግጥ ፡ አ ስቸጋሪ ፡ ነው ። ቅርብ ፡ እንደ ፡ መጽሐፍ ፡ ቅዱስ ፡ ረቂቅ ፡ የሆኑ ፡ ቃላት ፡ ይገኙበታ ል ፤ እነሱም ፡ እንደ ፡ አምላካችሁ ፡ መጣ ፤ አምላካችሁ ፡ ይወርዳል ፡ እግዚአብሔር ፡ አዳ ምን ፡ በመልኩ ፡ ፈጠረው ፤ የአምላካችሁ ፡ ፊት ፡ ይኖራል ፡ የእግዚአብሔር ፡ እጆች ፡ ከእጆ ቻቸው ፡ በላይ ፡ አሉ ፤ ለዙፋኑ ፡ ሠራ ፡ ያሉ ፡ ናቸው ። አሁን ፡ ማንኛውም ፡ እስላም ፡ የእነዚህን ፡ ቃላት ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ ትርጓሜ ፡ አያምንም ፡ ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ስንናገር ም ፡ በፍጡር ፡ አገላለጽ ፡ እንናገር ፡ ዘንድ ፡ ተገቢ ፡ መሆኑን ፡ ያምናል ። ስለዚህ ፡ እን ደዚህ ፡ ያለው ፡ እምነት ፡ ለእኛ ፡ የሚጠቅመን ፡ ነው ። ስለ ፡ ክርስቲያን ፡ እምነቶችስ ፡ የቃል ፡ በቃል ፡ ትርጉም ፡ በመስጠት ፡ የሚጸኑበት ፡ ስለምን ፡ ይሆን ፡ ?

፫ኛ ፡ ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሥራዎች ፡ ይህ ፡ ፬ኛውን ፡ ክፍል ፡ ይጨምራል ። ስለ ፡ ነቢያትም ፡ ታማኝነት ፡ እግዚአብሔር ፡ እነሱን ፡ መስደዱ ፡ ሥራው ፡ የራሱ ፡ ነው ። ሌ ላትን ፡ ያስባሉ ። የእግዚአብሔርንም ፡ ሥራዎች ፡ በዓሥር ፡ ዓይነት ፡ ይከፋፍሉአቸዋል ።

(ሀ) ፡ ማናቸውም ፡ ነዋሪና ፡ የማይታየውም ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ የእግዚአብሔር ፡ የፈ ጣሪነቱ ፡ ሥራ ፡ ነው ፡ ይላሉ ።

(ለ) ፡ የሰዎችም ፡ ተግባሮች ፡ የእግዚአብሔር ፡ ሥራዎች ፡ ናቸው ። ነገር ፡ ግን ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ከገዛ ፡ ሥራው ፡ ድርሻ ፡ ያለው ፡ ለመሆኑ ፡ ያምናሉ ። ይህንን ፡ ቢፈቅዱ ም ፡ ቅሉ ፡ እነሱን ፡ የሚያከናውንበትን ፡ ብርታት ፡ ስላመራረጡም ፡ ኃይል ፡ ሊያስፋፋ ው ፡ የሚፈልገውንም ፡ የሥራ ፡ መሥመር ፡ እግዚአብሔር ፡ ይፈጥርለታል ፡ ይላሉ ። ማ ናቸውም ፡ የበጎ ፡ ስጦታ ፡ ሐሣብ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ቤተሰብ ፡ ራስን ፡ የመወሰን ፡ ጉዳይ ፡ ስለ ፡ ሃይማኖት ፡ ትምህርታቸው ፡ እንግዳ ፡ ይሆንባቸዋል ።

(ሐ) ፡ ስለዚህ ፡ ሰው ፡ ከራሱ ፡ ሥራ ፡ ድርሻ ፡ ያለውና ፡ አንድ ፡ በተለየ ፡ ሁኖ ቲም ፡ ለማድረግ ፡ ቢመርጥም ፡ እንኳን ፡ የሚያደርገውን ፡ ያደርጋል ፡ እንደዚህ ፡ ያደር ግም ፡ ዘንድ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፈቅዶአልና ፡ ይላሉ ። መልካምም ፡ ሆነ ፡ ክፉ ፡ ጠቃ ሚም ፡ ሆነ ፡ ጎጂ ፡ እምነትም ፡ ሆነ ፡ አለማመን ፡ መታዘዝም ፡ ሆነ ፡ አለመታዘዝ ፡ መዳ ንም ፡ ሆነ ፡ መጥፋት ፡ አንድም ፡ ነገር ፡ ያለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ትእዛዝ ፡ ፈቃድና ፡ ሥል ጣን ፡ አይሆንም ፡ ይላሉ ። እሱ ፡ የሚፈቅደውን ፡ ስትሉ ፡ ምን ፡ ማለታችሁ ፡ ነው ፡ ተብለው ፡ ቢጠየቁ ፡ እዚህ ፡ ላይ ፡ እውነተኛውን ፡ ጥያቄ ፡ የሚያዩ ፡ አይመስለኝም ፡ እሱ ፡ ቢፈቅድ ፡ አንድን ፡ ሰው ፡ በቀናው ፡ መንገድ ፡ ይመራዋል ፡ ቢፈቅድም ፡ አንድን ፡ ሰው በጠማማ ፡ መንገድ ፡ ይመራዋል ፡ ይላሉ ። እንደገናም ፡ ሰው ፡ ታሪኩን ፡ ተንትኖ ፡ ለእግ ዚአብሔር ፡ ማቅረብ ፡ ይገባዋል ፡ ይላሉ ። በዚህም ፡ በኩል ፡ አንድ ፡ ሌባ ፡ የሚሠርቀው ፡ በእግዚአብሔር ፡ ፈቃድ ፡ ነው ። እግዚአብሔር ፡ ግን ፡ መስረቅን ፡ ከልክሎታል ፡ ብት ሉአቸውም ፡ በፈቃዱና ፡ በትእዛዙ ፡ መካከል ፡ ልዩነትን ፡ ማድረግ ፡ ይገባችኋል ፡ ሲሉ ፡ ይመልሳሉ ። ከዚህም ፡ ላይ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንድን ፡ ሰው ፡ እሱ ፡ የማይፈቅደውን ፡ ነገር ፡ ያደርግ ፡ ዘንድ ፡ ሊያዝዘው ፡ ይችላል ፡ ማለታቸው ፡ ይመስለኛል ። ይህ ፡ ውሳኔ ፡ አ ንድ ፡ ውሳኔ ፡ ከሆነ ፡ ወደተቃወሰ ፡ አእምሮአዊ ፡ ጉዳና ፡ መርቶአቸዋል ፤ ከእነሱም ፡ ጋር በምትነጋገሩበት ፡ ጊዜ ፡ ልትረዱት ፡ ትችላላችሁ ።

(መ) ፡ እኛ ፡ የሕገ ፡ ልቡና ፡ ግዴታ ፡ በምንለው ፡ ላይ ፡ የእግዚአብሔር ፡ ሥራዎች አይወሰኑም ። እግዚአብሔር ፡ ሰውን ፡ ፈጥሮ ፡ ስለ ፡ ሃይማኖቱ ፡ ሕጎችን ፡ ሰጠው ፡

ነገር ፡ ግን ፡ ያደርገው ፡ ዘንድ ፡ በሕገ ፡ ልቡና ፡ ግዴታ ፡ ሥር ፡ አልነበረም ። ይህም ፡ የአግ
ዚአብሔር ፡ ፍቅር ፡ ግዴታ ፡ የሌለበትና ፡ ከባሕርዩ ፡ የሚወረስ ፡ ነፃ ፡ ፈቃድ ፡ መሆኑን ፡
ከለማስታወቅ ፡ የተነሣ ፡ መሆኑንና ፡ ሕገ ፡ ልቡና ፡ ግዴታም ፡ ስለራሱ ፡ መግለጫ ፡
መሆኑን ፡ ባለመረዳታቸው ፡ ነው ።

(ሠ) ፡ እግዚአብሔር ፡ ሰውን ፡ ከአቅሙ ፡ በላይ ፡ የሆነውን ፡ ጉዳይ ፡ ይፈጽም ፡ ዘ
ንድ ፡ ሊያዝዘው ፡ ይችላል ፡ ይላሉ ። ይህም ፡ ከላይ ፡ ከፍ ፡ ብሎ ፡ የተሰጠውን ፡ ሐሣብ ፡
ይመለከታል ፤ አይችልም ፡ አይሉም ። ምክንያቱም ፡ በሥልጣን ፡ መንገድ ፡ እንጂ ፡ በፍ
ቅር ፡ መንገድ ፡ ስለማያስቡ ፡ ነው ።

(ረ) ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ ጥፋትን ፡ በያደርጉ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፍጥረቱን ፡ ይቀጣ
ቸው ፡ ዘንድ ፡ ፍጹም ፡ ሥልጣን ፡ አለው ፤ ዋጋም ፡ ይሰጣቸው ፡ ዘንድ ፡ አይገደድም ፡
ይላሉ ። እዚህ ፡ ላይ ፡ ጌታና ፡ ሎሌ ፡ እናገኛለን ፤ እሱ ፡ በንብረቱ ፡ አይሳሳትምና ።

(ሰ) ፡ ስለ ፡ ደኅንነታቸው ፡ ሳያስብላቸው ፡ በፍጥረቱ ፡ ላይ ፡ የፈለገውን ፡ ማድረግ ፡
ይችላል ፡ ይላሉ ።

(ቀ) ፡ ሰው ፡ በጭፍን ፡ እግዚአብሔርን ፡ ማወቅና ፡ ሊታዘዘውም ፡ ግዴታው ፡ ነው
ይላሉ ። እንደዚህ ፡ ያለውን ፡ ግዴታ ፡ መሠረተ ፡ ነገር ፡ እንዳለው ፡ አድርገን ፡ እንመለከተ
ው ፡ ዘንድ ፡ በፍጹም ፡ አስፈላጊ ፡ አይደለም ። ይህንንም ፡ ተገቢ ፡ ከሆነው ፡ አገልግሎታ
ችን ፡ ጋር ፡ ማስተያየት ፡ ነው ።

(በ) ከሰው ፡ ፍጹም ፡ አለመሆንና ፡ አለማስተዋል ፡ የተነሣ ፡ እግዚአብሔር ፡ ነቢ
ያትን ፡ ላክ ፤ ይህ ፡ የእግዚአብሔር ፡ አፈጻጸም ፡ ስለሆነ ፡ ነቢዩ ፡ ይታመን ፡ ዘንድ ፡ ይ
ገባል ። ይህም ፡ የራዕይን ፡ አስፈላጊነት ፡ የሚያጋንን ፡ ይመስላል ። አንድ ፡ ተአምርም ፡
ስለ ፡ ነቢዩ ፡ መላክ ፡ ምስክሩ ፡ ነው ፡ ይላሉ ።

(ተ) ሙሐመድ ፡ የመጨረሻው ፡ ነቢይ ፡ እንዲሆን ፡ እግዚአብሔር ፡ ላከው ። እ
ሱን ፡ በመላኩም ፡ የአይሁድንና ፡ የክርስቲያንን ፡ ሕግ ፡ ሻረ ። በኋለኛው ፡ ዘመን ፡ የተነ
ሠት ፡ እስላሞችም ፡ ለተላከበት ፡ ጉዳይ ፡ ማስረጃ ፡ ይሆን ፡ ዘንድ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተአ
ምራትን ፡ እንዲያደርግ ፡ ሰጥቶት ፡ ነበር ፡ ሲሉ ፡ ይፋለማሉ ። ቊርዓን ፡ ግን ፡ ለሙሐመድ ፡ ተአ
ምራት ፡ እንዲያደርግ ፡ አልተሰጠትም ፡ ነበር ፡ ይላል ። ምክንያቱም ፡ እምነትን ፡ ይሰጡ ፡ ዘ
ንድ ፡ አለመቻላቸው ፡ የጊዜው ፡ ሁኔታ ፡ ልማድ ፡ ገልጾት ፡ ስለ ፡ ነበረ ፡ ነው ። ሆኖም ፡
ጨረቃን ፡ እንደገመሰ ፤ ከጣቶቹም ፡ መካከል ፡ ውሀ ፡ እንደገባረፈና ፡ በፍርፋሪም ፡ ብዙ ፡
ሕዝቦችን ፡ እንዳጠገበ ፡ ያወራሉ ። በተለይም ፡ ቊርዓን ፡ ራሱ ፡ ከጽሑፉ ፡ አስደናቂነት
የተነሣ ፡ አንድ ፡ ልዩ ፡ ተአምር ፡ ነው ፡ ይላሉ ። እንደዚሁ ፡ ወደፊትም ፡ ስለሚሆኑት ፡
ነገሮች ፡ ሙሐመድ ፡ አስቀድሞ ፡ ትንቢት ፡ ተናግሮ ፡ ነበር ፡ ይላሉ ። እነሱም ፡ እንደ
ፋርሶች ፡ በግሪኮች ፡ መሸነፍ ፡ ያሉ ፡ ናቸው ። ቢሆንም ፡ ስለ ፡ ተባበሩት ፡ መንግሥታት
የመጨረሻውን ፡ ድል ፡ አድራጊነት ፡ አስቀድመው ፡ የተናገሩ ፡ ሰዎች ፡ ስንት ፡ ነበሩ ፡
እነሱስ ፡ ነቢያት ፡ ናቸውን ፡ ? ማስገንዘቢያ ፡ ይህ ፡ ይበልጠን ፡ አስቸጋሪ ፡ ክፍል ፡ በመ
ሆኑ ፡ ከአፍሪቃውያን ፡ ይልቅ ፡ አውሮፓውያንን ፡ የሚመለከት ፡ ነው ። ሆኖም ፡ ከፍ ፡
ያለ ፡ ፍሬ ፡ ነገር ፡ የሚገኝበት ፡ ነው ። ምክንያቱም ፡ ስለ ፡ ሃይማኖት ፡ ጉዳይ ፡ ያላቸው ፡
እምነት ፡ በስሕተት ፡ የተመሠረተ ፡ መሆኑንና ፡ ይህም ፡ ስሕተት ፡ ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡
ሥልጣን ፡ የማይገባ ፡ የሰሣብ ፡ ክብደትን ፡ አሳርፎበትና ፡ እግዚአብሔርም ፡ ይህንና ፡ ያ
ንን ፡ ማድረግ ፡ አይችልም ፡ ስለ ፡ መባሉ ፡ ይገልጽልናል ። የእግዚአብሔርም ፡ የምሥ
ጢሩ ፡ ነፃነት ፡ ሐሣብ ፡ በፍጹም ፡ ባሕርዩ ፡ ላይ ፡ ያረፈ ፡ ነው ። እኛም ፡ ከእሱ ፡ በምንካ
ፈለው ፡ መጠን ፡ ነፃ ፡ እንሆናለን ። እኛ ፡ ክርስቲያኖችም ፡ ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ያለንን
ሐሣብ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ቅድስናና ፡ ጽድቅ ፡ ላይ ፡ ልዩ ፡ የሆነ ፡ መግለጫ ፡ እንመሠር
ታለን ። በሁለቱ ፡ ሃይማኖቶች ፡ መካከል ፡ ከሚገኙት ፡ ልዩነቶች ፡ ይህ ፡ አንድ ፡ መሠረ
ታዊ ፡ ልዩነት ፡ ነው ። ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ባለን ፡ ሐሣብ ፡ እንለያለን ። ይህም ፡ ልዩ

ነት ፡ በተግባራችን ፤ በእርምጃችንና ፡ በጠባያችን ፡ የሚገለጽ ፡ ነው ። እግዚአብሔር ፡ ታላቅ ፡ ነው ፡ ሲሉ ፡ በጥንካሬ ፡ በከራከሩ ፤ እኛም ፡ ዕኩል ፡ በሆነ ፡ አገላለጽ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፍቅር ፡ ነው ፡ እንላለን ፤ ለእኛም ፡ እግዚአብሔር ፡ ቅዱስ ፡ አባት ፡ ነው ፤ ለእነሱም ፡ ደግሞ ፡ የላቀ ፡ ጌታና ፡ ምሥራቃዊ ፡ ገዢ ፡ ነው ። ቊርጃንን ፡ በሙሉ ፡ የሚያነብ ፡ ማናቸውም ፡ ሰው ፡ የዚህን ፡ እውነተኛነት ፡ ይረዳል ። በዚህ ፡ አኳሆን ፡ በተሳሳተ ፡ መንገድ ፡ ላይ ፡ የሚገኙትን ፡ አእምሮአዊ ፡ ችግሮች ፡ በእንዴት ፡ ያለ ፡ አኳኋን ፡ እንዲረዱ ለማድረግ ፡ ስለ ፡ ክርስቲያንነት ፡ ቀና ፡ ጐዳናን ፡ በማዘጋጀት ፡ ብዙ ፡ ጠቃሚ ፡ ነገሮችን ለማድረግ ፡ ይቻላል ። በተሳሳተ ፡ ጐዳና ፡ ላይ ፡ የሚገኙት ፡ አእምሮአዊ ፡ ችግሮች ፡ በእንዴት ፡ ያለ ፡ መንገድ ፡ የሚሸነፉ ፡ መሆናቸውን ፡ ይገነዘቡ ፡ ዘንድ ፡ ለማድረግ ፡ የሚፈጸሙት ፡ ሙከራዎች ፡ ለክርስቲያንነት ፡ ቦታ ፡ ለማዘጋጀት ፡ መልካም ፡ የቀና ፡ ጎዳና ፡ ይሰጣል ። በእውነቱስ ፡ ምን ፡ ያህል ፡ እግዚአብሔርን ፡ ማዋረድ ፡ ነው ፤ እንደዚሁም ፡ የእግዚአብሔር ፡ የመኖጠር ፡ ተግባር ፡ ነው ፡ ብለው ፡ የሚያምኑትን ፡ የዚያን ፡ ባሕርይ ፡ ጥልቅ ፡ የሆነ ፡ አኳኋን ፡ እንደምን ፡ እንደሚቃወም ፡ ለመስጠት ፡ ይችላል ፤ ከዚህም ፡ ሌላ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ስሕተትን ፡ ሲያደርግ ፡ ተሳሳት ፡ ሊባል ፡ ይችላል ፤ ጥቂቶች ፡ የጥፋት ፡ ተገዢዎች ፡ ሲሆኑ ፡ ግን ፡ የተሳሳቱ ፡ ይባላሉ ።

፪ኛ ፡ ክፍል ፡ ፪ኛ ። የሙሐመዳውያን ፡ እምነት ።

ስለ ፡ መላእክት ።

፪ኛው ፡ ክፍል ፡ የአስላሞች ፡ እምነት ፡ ስለ ፡ መላእክት ፡ መኖር ፡ ነው ። መላእክት ፡ ከብርሃን ፡ የተፈጠረ ፡ አካል ፡ አላቸው ፡ ማለትን ፡ ያምናሉ ። እነሱም ፡ አይባሉም ፡ አይጠጡም ፤ አይሞቱም ፤ አይወልዱም ፡ ፍጹም ፡ በሆነ ፡ መታዘዝም ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ይታዘዛሉ ። በሰማይ ፡ ይኖራሉ ፡ ልዩ ፡ ሥራቸውም ፡ እግዚአብሔርን ፡ ማመስገንና ፡ ትእዛዛቱንም ፡ መፈጸም ፡ ነው ። ከእግዚአብሔር ፡ ለአዳም ፡ እንዲሰግዱለት ፡ ታዝዘው ፡ እንደነበርና ፡ በመጀመሪያም ፡ ጊዜ ፡ አንሰግድለትም ፡ ብለው ፡ እነሱ ፡ ሊሠሩት ፡ ያልቻሉትን ፡ ሥራ ፡ አዳም ፡ ከሠጸው ፡ በኋላ ፡ ብቻ ፡ መታዘዛቸውን ፡ በቊርጃን ፡ ውስጥ ፡ አያሌ ፡ ጊዜያት ፡ እንነገራለን ። «ኢልቢስ» ፡ ወይም ፡ ሰይጣን የተባለው ፡ ግን በፍጹም ፡ አልታዘዘም ፡ በማለቱ ፡ ወደ ፡ ገሃንም ፡ ተጣለ ። መላእክት ፡ ውብ ፡ የሆኑና ፡ ጥቂቶችም ፡ በምድር ፡ ላይ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታ ፡ እንዳላቸው ፡ ያምናሉ ። ነፃ ፡ አሳቢዎች ፡ «ሙተዚላ» ፡ የተባሉት ፡ ክፉ ፡ ምኞት ፡ ስለ ፡ ሌላቸው ፡ መላእክት ፡ ከነበያት ፡ ይበልጣሉ ፡ ሲሉ ፤ ጠቅላላውን ፡ እምነት ፡ የተቀበሉት ፡ «ሠኒ» ፡ የተባሉት ፡ ግን ፡ መጥፎ ፡ ዝንባሌ ፡ ስለ ፡ ሌላቸው ፡ መላእክት ፡ እንዲህ ፡ ማድረግ ፡ አይችሉም ። እግዚአብሔርም ፡ በታላቅ ፡ ችግር ፡ ስለ ፡ ተፈጸመው ፡ ሥራ ፡ ይበልጥ ፡ ያስብብታልና ፡ ነቢያት ፡ ከመላእክት ፡ ይበልጣሉ ፡ ይላሉ ።

ዋና ፡ ዋናዎቹ ፡ መላእክት ፡ በቊርጃ ፡ አራት ፡ ናቸው ።

፩ኛ ፡ ገብርኤል ፡ (ጅብሪል) ፡ የእግዚአብሔር ፡ መላክተኛ ፤ የራእይ ፡ መልአክ ፡ በቊርጃን ፡ ውስጥ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ (ሩሑል ፡ ቁዱስ) ፡ ይባላል ።

፪ኛ ፡ ሚካኤል ፤ የአይሁድ ፡ ወዳጅና ፡ ጠባቂያቸው ፡ ነው ፡ ይባላል ። እነዚህ ፡ ሁለቱ ፡ በቊርጃን ፡ ውስጥ ፡ በሰማቸው ፡ ይወሳሉ ።

፫ኛ ፡ አስራፊል ፤ የመጨረሻውን ፡ መለክት ፡ የሚነፋው ፡ መልአክ ፡ ነው ።

፬ኛ ፡ አዝራኤል ፤ መልአክ ፡ ሞት ፡ (መላኩል ፡ ማወጥ) ፡ ነው ።

እንደዚሁም ፡ ሰዎችን ፡ ከጉዳት ፡ የሚጠብቁ ፡ መላእክት ፡ መኖራቸውን ፡ ያምናሉ ። እያንዳንዱ ፡ ሰውም ፡ ሁለት ፡ ወይም ፡ አራት ፡ ወይም ፡ ዓሥር ፡ ወይም ፡ ሁለት ፡

መቶ : መላእክት : አሉት : ይላሉ :: ሰዎችን : ያማልዳሉ : እግዚአብሔርም : አማላጅነታቸውን : ይቀበለዋል ። ሆኖም : ሰውን : እግዚአብሔር : ከመደበለት : የመጨረሻ : ዕድሉ : ሊጠብቁትና : ሊያድኑት : አይችሉም ። የሰውንም : ሥራ : በመዝገብ : ጽፈው : የሚይዙ : ሌሎች : መላእክት : አሉ ። እነሱም : ጸሐፊዎች : ሕቲቡና : ይባላሉ ። እያንዳንዱም : ሰው : በሁለት : መላእክት : ይጠበቃል ። አንደኛው : መልካሙን : ሥራውን : ይጽፋል ፤ አንደኛው : ክፉ : ሥራውን : ይጽፍበታል ። እያንዳንዱም : መልካም : ሥራ : ወዲያውኑ : ይጻፍለታል ። እያንዳንዱ : ክፉ : ሥራው : ግን : ስለ : መልካም : ሥራው : ከሚጽፈው : መልእክት : ጋር : ተነጋግረው : ከተስማሙበት : በኋላ : ብቻ : ይጻፋል ። ክፉ : አድራጊውም : ንስሐ : እንዲገባ ፤ የ፯ : ሰዓት : ጊዜያት : ከተሰጠው : በኋላ : ይጻፍበታል ። ለእነዚህ : ጉዳዮችም : መመዝገቢያ : የሚሆኑዋቸው : ወረቀትና : ቀለም : አሏቸው ። አንዳንዶቹም : እነዚህ : መላእክት : በሰው : የጥበብ : ጥርሱ : (ዳህራስ) : ላይ ሌሎቹም : በትከሻው : ላይ : ይቆማሉ : ይላሉ ። የእግዚአብሔርን : ዙፋን : የሚደግፉ : ሌሎች : መላእክት : አሉ ። በመጨረሻው : ቀን : ስምንት : መላእክት : ይህንኑ : ተግባር : ይፈጽማሉ : ይላሉ ። በዙውን : ጊዜ : በስማቸው : የተወሰኑት : መላእክት : እነዚህ ናቸው ። «ሪዲን» : ገነትን : ጠባቂ ፤ መሊክ : ገሃነመ : እሳትን : ጠባቂና : አስተዳዳሪው : ነው ። እሱም : በተኩሱት : ሰዎች : ላይ : ስለ : ሥቃያቸው : አፈ : ጉባኤ : ነው ። ሙንካርና : ናኪር : የሚባሉትም : መላእክት : ዓቃብያን : መቃብር : ናቸው ። አስደንጋጭ : መልክ : አላቸው ። ሙታንን : ከተቀበሩ : በኋላ : ይመጡባቸውና ሃይማኖታቸው : ምን : እንደነበረ : ይጠይቃሉ ። ሙታኑም : እስላሞች : ነን : ማለትን : ካልመለሱላቸው : በቀር : ብርቱ : ቅጣትን : እንዲቀበሉ : የሚያደርጉ : ናቸው ። «አልቢስ» : ወይም : ሰይጣን ፤ ከብርሃን : ተፈጥሮ የመጀመሪያው : ስሙ : አዛዚል : ይባል : ነበር ። ነገር : ግን : ከገነት : ተጥሎ : ቋጥኞች ተወረወሩበት ። «አልራጂም» : ተብሎ : የተጠራበትም : ምክንያቱ : ስለዚህ : ነው ። ትርጓሜውም : ደንጊያዎች : የተወረወሩበት የተወገረ : ማለት : ነው ። ካሩትና : ማሩት : የተባሉ : ሁለት : ከሰማይ : የወደቁ : መላእክት : አሉ ። የሮድዊልን : መግለጫ : በገጽ ፫፻፵፮ : ተመልከት ። ብዙዎች : እስላሞች : መልካሞቹ : መላእክት : ኃጢአት : የሌለባቸው : መሆናቸውን : ያምናሉ ። እንደዚሁም : ከመላእክት : እምነት : ጋር : የተያያዘ : ባጅኖችም (በአጋንንት) : እምነት : አለ፤ እነሱም : በመላእክትና : በሰዎች : መካከል : የሚቆሙ : ፍጥረት : ናቸው ። የሰው : ዘር : ከመፈጠሩ : ከብዙ : ሺሕ : ዓመታት : በፊት : ከእሳት : ተፈጠሩ ፤ የሰማቸውም : ትርጓሜ : የተሠወሩ : ማለት : ነው ። ምክንያቱም : የሰው ዘር : ሊያያቸው : ስለማይችል : ነው ። ይበላሉ : ይጠጣሉ ፤ ልጆችንም : ይወልዳሉ ፤ ይሞታሉም ። ሊድኑም : ይችላሉ : ወይም : ሊከሙን ። ሙሐመድም : እነሱን : ለመመለስ : ተልኬ : ነበር ሲል : ያረጋግጣል ። እሱም : ከታይፍ : በሸሸበት : ጊዜ : ነበር ። ስብከቱን : ለማዳመጥ : እንደተሰበሰቡም : ተገልጾልኝ : ነበር ። ብሏል ። ነገር : ግን : እነሱን : ለማየቱ : አልተወራም ። የእግዚአብሔርን : ምሥጢራት : ለመሰለል : ሰማይን : ከሚጋርደው : መጋረጃ : በስተውጭ : ሆነው : ያዳምጣሉ : ይባላል ። ቅዱሳን : መላእክትም : የእሳት : አለሎዎችና : ችቦዎች : ይወረውሩባቸዋል ። ይላሉ ። እነሱም ፤ እኛ : ጅራታም : ወይም : ተወርዋሪ : ከዋክብት : የምንላቸው : ለመሆናቸው : ቀርጾን : ይናገራል ። ልዩ : ልዩ : የሆኑ : ጂኒ ፤ ጃውኒ ፤ ሸይጣን ፤ ኢፍሪት : ማሪድ : የተባሉ : ስም : አሉዋቸው ። ጃውኒ : የተባሉት : ደካሞች : በቂ : ኃይል : የሌላቸው : ናቸው ። ባንድ : «ካፍ» : በተባለ : ተራራ : ላይ : ይኖራሉ ። እሱም : ምድርን : እንደ : መቀነት : የሚከብ : ነው : ይባላል ። ከዚህም : ዝብዝብ : አብዛኛው : ከአይሁድ : ልብ : ወለድ : ታሪክ : የተቀዳ : ነው ። ከአይሁድ : ልብ : ወለድ : ታሪክ : አንሥቶ : እስከ : ዘር አስትሪያን : ያለውን : ልብ : ወለድ : ታሪክ : ብንመለከት : እንረዳለን ። ቀርጾን : ግን : በአጋንንት : (ባጅኖች) : እምነት : የጸና : ነው ። ዘመናውያን : የሕንድ : እስላሞችም : ከእንደዚህ : ያለው : እምነት : ለማምለጥ : ይሞክራሉ ። ነገር : ግን : አልተከናወነላቸውም ።

፯ኛ ፡ ክፍል ።

፫ኛው ፡ የሙሐመዳውያን ፡ እምነት ፡ ክፍል ።

ስለ ፡ ቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ፡ መኖር ።

፫ኛው ፡ የሙሐመዳውያን ፡ እምነት ፡ ክፍል ፡ ስለ ፡ ቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ፡ መኖር ፡ ነው ። በዓረቢኛም ፡ በብዛት ፡ «ኩቱብ» ፡ በነጠላ ፡ ግን ፡ «ኪታብ» ፡ አንድ ፡ መጽሐፍ ፡ ይባላል ፡ ወይም ፡ «ሱሐፉ» ፡ በብዛት ፡ ሳሒፉ ፡ በነጠላ ፡ ማለት ፡ ከቅዱሳት ፡ ገጾች ፡ አንድ ፡ ገጽ ፡ ማለት ፡ ነው ። ጥንት ፡ አንድ ፡ መቶ ፡ አራት ፡ ቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ፡ ነበሩ ፡ ይላሉ ። አዳም ፡ ዓሥር ፤ ሴት ፡ አምሳ ፡ ሄኖክ ፡ (አድሪስ) ፡ የተባለው ፡ ሠላሳ ፤ አብርሃም ፡ ዓሥር ፤ ሙሴ ፡ አንድ ፤ ዳዊት ፡ አንድ ፤ ጌታችን ፡ አንድ ፡ ሙሐመድ ፡ አንድ ፡ ነበራቸው ፡ ይላሉ ። ቁርዓንም ፡ የመጨረሻው ፡ ነው ፡ ሌላ ፡ አይወርድም ፡ ከመጨረሻዎቹ ፡ ከአራቱ ፡ በቀር ፡ ሌሎቹ ፡ ሁሉም ፡ ጠፍተዋል ። የአብርሃም ፡ ገጾች ፡ ግን ፡ በቀሩዓን ፡ ይወሳሉ ። እነዚህም ፡ መጻሕፍት ፡ ሁሉ ፡ መነሻቸው ፡ ከመለከት ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ሆኖም ፡ እኛ ፡ የያዝናቸው ፡ አራት ፤ መዝሙራትና ፡ ወንጌላት ፡ የመጀመሪያዎቹ ፡ ቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ፡ መሆናቸውን ፡ በድምጽ ፡ አያምኑም ፤ ተለዋውጠዋል ፡ ይላሉ ። የማይቻልም ፡ ቢመስል ፡ እንኳ ፡ ይህ ፡ እምነት ፡ በጣም ፡ ብርቱ ፡ ነው ። በቀሩዓን ፡ ውስጥ ፡ ከሚገኙት ፡ ከአያሌዎች ፡ አንቀጾች ፡ ጋር ፡ ለማስታረቅ ፡ አይቻልም ። እያንዳንዱም ፡ እስላም ፡ ከእግዚአብሔር ፡ ዘንድ ፡ ለነቢያቱ ፡ በወረደላቸው ፡ መጻሕፍት ፡ ማመን ፡ ግዴታው ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ከዚህ ፡ የሚቀጥሉትን ፡ በቀሩዓን ፡ እናነባለን ። «በሉ ፡ በእግዚአብሔር ፡ እናምናለን ፤ ለእኛም ፡ በወረደው ፤ (በቀሩዓን) ፡ ለአብርሃም ፤ ለእስማኤል ፡ ለይስሐቅ ፤ ለያዕቆብና ፡ ለዓሥሩ ፡ ነገዶች ፡ በወረደውና ፡ ለሙሴም ፡ በተሰጠው ፡ ለኢየሱስም ፡ በእነሱ ፡ መካከል ፡ ምንም ፡ ልዩነት ፡ አናደርግም» ፡ ይላል ። በነቢያትም ፡ መካከል ፡ እንደዚሁ ፡ ይህን ፡ የመሳሰሉ ፡ ብዙ ፡ አንቀጾች ፡ ይገኛሉ ። አራትና ፡ መዝሙር ፡ (ቶራቲና) ፡ «ዛቡሪ ፡ ብሉይ ፡ ኪዳን ፡ ማለት ፡ ነው ። ቀሩዓን ፡ ከያዘቸው ፡ ታሪኮች ፡ ብዙዎቹ ፡ ፈጽሞ ፡ ከብሉይ ፡ ኪዳን ፡ የቃረማቸው ፡ ታሪኮች ፡ ናቸው ። መካ ፡ ላይ ፡ ይኖሩ ፡ የነበሩ ፡ ሁለት ፡ አይሁድ ፡ ከብሉይ ፡ ኪዳን ፡ መጻሕፍት ፡ ጥቂቶች ፡ ክፍሎች ፡ ስለ ፡ ነበሩ ፡ ሞቸው ፡ ሙሐመድ ፡ እነሱን ፡ ያዳምጥ ፡ ነበር ። እነዚህ ፡ አይሁድም ፡ ዓረቢኛን ፡ አጣርተው ፡ ያውቁ ፡ ስለነበረ ፡ በቀላሉ ፡ ከዕብራይስጥ ፡ ወደ ፡ ዓረቢኛ ፡ ቋንቋ ፡ ተረገሙለት ፡ ከእነሱ ፡ የሰማውን ፡ የብሉይ ፡ ኪዳንን ፡ ታሪክ ፡ በአእምሮው ፡ ውስጥ ፡ አውጥቶና ፡ አወርዶ ፡ ከሰላሰለ ፡ በኋላ ፡ በቀጥታ ፡ ለእሱ ፡ እንደተገለጸለት ፡ ራዕይ ፡ አድርጎ ፡ አወጣው ፡ ቀጥራቸው ፡ የበዛ ፡ ማጭበርበሮች ፡ ለማድረጉም ፡ አልተረዳም ፡ ነበር ፤ አያሌ ፡ ጊዜያት ፡ ደጋግሞ ፡ በብሉይ ፡ ኪዳን ፡ ስለሚገኙት ፡ ታሪኮች ፡ ስለ ፡ አዳም ፤ አቤል ፡ ቃኤል ፤ ሄኖክ ፤ ኖሳ ፤ አብርሃም ፤ ሎጥ ፤ እስማኤል ፤ ይስሐቅ ፤ ያዕቆብ ፤ ዮሴፍ ፡ ሙሴ ፡ አሮን ፡ ያሳካ ፤ ፈርዖን ፤ ሐማን ፤ ሰማርያዊው ፡ ቆሬህ ፤ ሳኤል ፤ ጎልያድ ፤ ሳሙኤል ፤ ኤልያስ ፤ ኤልሳዕ ፤ ዕዝራ ፤ ኢዮብ ፤ ዮናስ ፤ ዳዊትና ፡ ሰሎሞን ፡ አወሳ ፡ ሌሎችም ፡ ይገኛሉ ። ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ስለሚገኙት ፡ ነገሮችም ፡ አወሳ ። ስለ ፡ ሰው ፡ ውድቀት ፡ ስለ ፡ አቤል ፡ ሞት ፡ ስለ ፡ መርከብና ፡ ጥፋት ፡ ወሀ ፤ ስለ ፡ መላእክት ፡ አብርሃምን ፡ መጎብኘት ፤ ስለ ፡ እስማኤል ፡ ለመሥዋዕት ፡ መቅረብ ፤ ቀሩዓን ፡ ራሱ ፡ ባያውሳም ፡ እንኳን ፡ እስላሞች ፡ በይስሐቅ ፡ ፈንታ ፡ ለመሥዋዕት ፡ የቀረበው ፡ እስማኤል ፡ ነው ፡ ይላሉ ። በሜዳ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ነበሩ ፡ ከተማዎች ፡ መጥፋት ፤ ስለ ፡ ያዕቆብ ፡ ጉዞ ፡ ወደ ፡ ምስር ፡ ስለ ፡ ሙሴ ፡ ሙሉ ፡ ታሪክና ፡ ስለ ፡ አደረጋቸውም ፡ ተአምራት ፡ ስለ ፡ ዳዊትና ፡ ሰሎሞን ፡ ብዙ ፡ ታሪኮች ፡ ስለ ፡ ንግሥተ ፡ ሳባ ፤ ስለ ፡ ዮናስና ፡ ስለ ፡ ዓሣ ፡ አንበሬው ፡ ናቸው ። በብሉይ ፡ ኪዳን ፡ መጻሕፍት ፡ ውስጥ ፡ የማይገኙ ፡ ብዙ ፡ ልብ ፡ ወለድ ፡ ታሪኮችም ፡ ይገኛሉ ፡ ሙሐመድ ፡ ግን ፡ ከዚያ ፡ የሚገኙ ፡ መስሎት ፡ ነበር ። ብዙ ፡ ነገሮችን ፡ ያሳየን ፡ ዘንድ ፡ ይህ ፡ በቂ ፡ ነው ።

፩ኛ : መሐመድ : የቀደሙት : መጻሕፍት : ሁሉ : ተለዋውጠዋል : ብሎ : አላሰበም : ነበር ።

፪ኛ : ማነኛውም : እስላምም : በቀንጽሉ : ማመን : ይቻለው : ነበር ።

፫ኛ : በውስጣቸው : ስለሚገኙት : ጉዳዮች : ትክክለኛ : ወይም : ሙሉ : ዕውቀትን : አልጨበጠም : ነበር ።

፬ኛ : የለወጣቸው : እሱ : እንጂ : እኛ : አይደለንም ።

፭ኛ : አንደ : እውነተኛ : ታሪክ : አድርጎ : ተቀበላቸው : ለእሱም : አንደ : ታሪካዊ : ራዕይ : አድርጎ : ነው : ከእነሱ : የሚበልጡትም : እውነተኛ : ታሪኮች : ወይም : እርግጠኛና : የሚታመንባቸው : ነገሮች : አልነበሩም ።

፮ኛ : በውስጣቸው : የሚገኘውን : ቁም : ነገር : ሁሉ : አላመነም : ምክንያቱም : የተረዳው : በከፊል : ብቻ : ስለ : ነበር : ነው ። ተረድቶ : ነበር : የተባለውም : ያልተተካከለ : ዕውቀትን : ጨበጠ : ነው ። ብሉይ : ኪዳን : በእሱ : እምነት : አራትንና : መዝሙራትን : ያልያዘ : መስሎት : ነበር ። አራት : አንድ : መምሪያና : ግልጽ : የሆነ : መጽሐፍ : ይባላል ። ከመዝሙረ : ዳዊት : ምዕራፍ : ፱፻፲፱ : «ጸድቃን : ምድርን : ይወርሳሉ» : የሚለው : ጥቅስ : ብቻ : በትክክል : ተጠቅሶ : ይገኛል። ከመጽሐፍ : ቅዱስ : ውስጥ : በትክክል : የተጠቀሰ : ቅጥር : ከዚህ በቀር ሌላ : የለም። ሆኖም : የመጽሐፍ : ቅዱስን : ሀሳብ : የሚያሰሙ : ብዙ : አንቀጾች : ይገኛሉ ። ከቅርንጫፍ : ወደ : መጨረሻው : ግድም : በሚገኙት : ምዕራፎች : ውስጥ : ስለ : ወንጌል : ካ፲፪ : ጊዜያት : ያላነሰ : ይወሳል ። እሱም : እንደአራትና : መዝሙራት : በክብር : ይወሳል ። ሙሐመድ : ግን : በሁለቱም : ውስጥ : ስለ : እሱ : መምጣት : አስቀድሞ : ትንቢት : የተነገረለት : ለመሆኑ : ያምን : ነበር ። ያ : ይመጣል : የተባለው : ነቢይ : ነበር : ምናልባት : አንዳንድ : ከሀድያን : አይሁድ : ስለዚህ : ነግረውት : ይሆናል ። ወደዚህ : ዓለም : ይመጣል : ተብሎ : የተሰጠው : አጽናኚ : ተስፋ : ነበረ : ምናልባትም : ከሐድያን : ክርስቲያኖች : ስለዚህ : አጽናኚ : ተስፋ : ነግረውት : ይሆናል ። ዕውነትን : ሠውረዋል : ቃላትንም : ከቦታቸው : አስወገዱ : ያለበትም : ምክንያቱ : ስለዚህ : ነበር ። ስለ : እሱ : የተባሉትን : አንቀጾች : በሌላ : መንገድ : ተርጉመዋቸዋል : ምላሶቻቸውን : በማጣመም : ሲል : ይጠራዋል ። ቢሆንም : ጥቅሱን : ደምስሰዋል : አላለም ። ለምሳሌ : ከቅርንጫፍ : ውስጥ : አንድ : አንቀጽ : ተመልከቱ : አይሁድንም : ሆነ : ክርስቲያኖችን : በአራት : በወንጌልና : በቅርንጫፍ : ካልጸኑ : በቀር : ሃይማኖታቸው : መሠረት : የሌለው : መሆኑን : ያስጠነቅቃቸዋል ። እነዚህ : መጻሕፍቶች : ሁሉ : ስለ : እሱ : የያዙ : ለመሆናቸው : ያመነ : መሆኑን : የሚመለከት : ለመሆኑ : አያጠራጥርም ። የመጀመሪያዎቹ : የሉም : ከተባለ : ዘንድ : ለምን : ይጠቅሳቸዋል ፤ ከዚህ : ላይ : ትክክለኛው : መልስ : የምትጠቅሳቸው : አንቀጾች : በቅዱሳት : መጻሕፍታችን : ውስጥ : አሉ ። ሁል : ጊዜም : ይገኛሉ ። የተሳሳተ : ትርጓሜ : የሰጠሃቸው : አንተ : ነህ : ማለት : ነው ። ጽርዕና : ዕብራይስጥ : ዓውቀህ : በነበረ : ኖሮ : አንተው : ራስህ : እነዚህ : አንቀጾች : ስለ : አንተ : የማይመለከቱ : መሆናቸውን : በተረዳህ : ነበር ። የራስህን : ፈተና : ለመዝለቅና : ለመታገል : ያልቻልክ : አንተው : ራስህ : ነህ : ማለት : ነው ። አስቀድሜ : እንደጠቀስኩት : ሁሉ : በቅርንጫፍ : ውስጥ : ስለ : ወንጌል : መግለጫዎችን : እናገኛለን ፤ ወንጌልና : ቅርንጫፍ : በመለከት : ሥልጣን : የተሰጠ : ናቸው : በማለት : እስላሞች : ስለሚሰጡት : መግለጫ : በመጨረሻው : ጊዜ : ተነጋግረውበታለሁ ። ሆኖም : በታወቁት : መሠረታዊ : ፍሬ : ነገሮች : ይለያያሉ ። ቅርንጫፍ : የመጣው : የቀደሙትን : ቅዱሳት : መጻሕፍት : ለማረም : ሳይሆን : ስለ : እነሱ : ለመመስከር : ነው : ስለሚባል : ከፍ : ያለ : ችግር : ፈጥሮአል ። አስቀድሜ : እንዳስረዳሁት : ሁሉ : ከዚህ : ሌላ : ስለ : ቅርንጫፍ : ጨምሮ : መናገር : አስፈላጊ : ሆኖ : አልተገኘም ።

፩ኛ ፡ ክፍል ።

የሙሐመዳውያን ፡ እምነት ፡ ፬ኛው ፡ ክፍል ።

ስለ ፡ ነቢያት ።

የሙሐመዳውያን ፡ እምነት ፡ ፬ኛው ፡ ክፍል ፡ ስለ ፡ ነቢያት ፡ መኖር ፡ ነው ። የሰው ፡ ዘር ፡ ሁሉ ፡ በተፈጥሮው ፡ በማሰብ ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ እውነት ፡ ለማወቅ ፡ የማይችል ፡ በመሆኑ ፡ እግዚአብሔር ፡ ነቢያትን ፡ ወደ ፡ ዓለም ፡ ላከ ፡ ማለትን ፡ ያስተምራሉ ። እግዚአብሔር ፡ እንደላካቸውም ፡ እያንዳንዱ ፡ እስላም ፡ ማመን ፡ ይገባዋል ። እግዚአብሔርም ፡ በቁጥር ፡ ከ፩፻፳፬ ፡ ሽሕ ፡ ያላነሱ ፡ ነቢያትን ፡ ወደዚህ ፡ ዓለም ፡ ልኳል ፡ ይላሉ ። ናቢ ፡ ወይንም ፡ ነቢይና ፡ ራሱል ፡ መላክተኛ ፡ በሚባሉት ፡ መካከል ፡ ልዩነትን ፡ ያደርጋሉ ። ነቢይ ፡ ማለት ፡ ከእግዚአብሔር ፡ ዘንድ ፡ ወገኖቹን ፡ ሰዎችን ፡ ለማስተማርና ፡ ለመምራት ፡ የተላከ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። አንድ ፡ መላክተኛ ፡ ማለት ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ሙሴ ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ሙሐመድ ፡ መጽሐፍንና ፡ አሪትን ፡ የተሰጠ ሰው ነው ። ይህም ፡ ማዕርግ ፡ የእግዚአብሔር ፡ ስጦታ ፡ ነው ። ሙሐመድም ፡ እሱ ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ አንድም ፡ ነቢይ ፡ አይገለጽም ፡ ሲላ ፡ ተናግሮአል ። አንድ ፡ እውነተኛ ፡ ነቢይም ፡ የታወቁ ፡ ልዩ ፡ መታወቂያዎች ፡ አሉት ።

፩ኛ ፡ ታማኝነት ፡ ወይም ፡ ዕውቀት ፡ በአፍአዊ ፡ ሆነ ፡ በልባዊ ፡ ሁኔታው ፡ ሁሉ ፡ ከክፉ ፡ ማድረግ ፡ (ማሰም) ፡ ነፃ ፡ የሆነና ፡ የተጠበቀም ፡ ነው ። ቅንዓት ፡ ትዕቢትና ግብዝነትም ፡ የማይታይበት ፡ መሆን ፡ ይገባዋል ። ስህተትና ፡ ኃጢአት ፡ ማድረግ ፡ ይችላል ፡ እሱም ፡ የነቢይነት ፡ ማዕርጉን ፡ ከመቀበሉ ፡ በፊት ፡ ነው ። ነቢይ ፡ ከሆነ ፡ በኋላ ፡ ግን ፡ ከኃጢአት ፡ ይጠበቃል ፡ ይቅርታ ፡ ሊደረግላቸው ፡ የሚገቡትን ፡ ኃጢአቶችም ፡ እንኳ ፡ ቢሆን ፡ ከፍ ፡ ባለ ፡ ሁኔታ ፡ አያደርግም ፡ ይላሉ ። ይህ ፡ በጠቅላላው ፡ የሚታመን ፡ ጉዳይ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ ይህን ፡ ወደፊት ፡ እንደምንገልጸው ፡ ሁሉ ፡ በቀርፃን ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙትን ፡ ግልጽ ፡ መግለጫዎች ፡ የሚቃወም ፡ ሆኖ ፡ ይገኛል ። ለሰው ፡ ዘር ፡ አእምሮአዊ ፡ ዝንባሌና ፡ አስተያየት ፡ ተቃዋሚ ፡ ለሆኑት ፡ ስለ ፡ አንዳንድ ፡ የሙሐመድ ፡ ሥራዎች ፡ ብታወሰባቸውና ፡ እነዚህንም ፡ ሥራዎች ፡ ሙሐመድ ፡ ኃጢአትን ፡ ያላወቀ ፡ ለመሆኑ ፡ ከእምነታቸው ፡ ጋር ፡ እንደምን ፡ እንደሚያስታርቋቸው ፡ ብትጠይቋቸው ፡ እንዲህ ፡ ሲሉ ፡ ይመልሱላችኋል ፡ አንድ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ እንደዚህ ፡ ያለውን ፡ ነገር ፡ ቢያደርግ ፡ ኖሮ ፡ ሙሉ ፡ ኃጢአተኛ ፡ በሆነ ፡ ነበር ። በሙሐመድ ፡ በኩል ፡ ግን ፡ ሙሉ ፡ ኃጢአት ፡ አልሆነበትም ፤ ምክንያቱም ፡ ስለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ከእግዚአብሔር ፡ ጋር ፡ ልዩ ፡ ምሥጢራዊ ፡ ግንኙነት ፡ በማድረግ ፡ ተቀብሎት ፡ ስለመጣ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ሙሐመድስ ፡ በነቢይነት ፡ እርምጃው ፡ ጊዜ ፡ ስለምን ፡ ይቅርታን ፡ ለማግኘት ፡ ጸለየ ፡ ብላችሁ ፡ ብትጠይቋቸው ፡ ለትሕትና ፡ ያደረገው ፡ ነው ፡ ሲሉ ፡ ይመልሳሉ ። ስለ ፡ ራሱ ፡ የፊተኛውንና ፡ የኋለኛውን ፡ ኃጢአቱን ፡ እየዘረዘረ ፡ ይቅርታን ፡ ለማግኘት ፡ ሙሐመድን ፡ የሚያዝዘው ፡ እግዚአብሔር ፡ መሆኑን ፡ የራሳቸውን ፡ እምነት ፡ በፍጹም ፡ ይዘነጉታል ። የሮድዌልን ፡ ገጽ ፡ ፬፻፳ ፡ በድል ፡ መንሳት ፡ ምዕራፍ ፡ ተጽፎ ፡ የሚገኘውን ፡ ተመልከት ።

፪ኛው ፡ የነቢያት ፡ ልዩ ፡ መታወቂያቸው ፡ ታማኝነታቸው ፡ ነው ። እሱም ፡ እውነት ፡ ነው ፡ ሲሉ ፡ የሚያምኑበትን ፡ ብቻ ፡ ይናገራሉ ።

፫ኛው ፡ የነቢያት ፡ ልዩ ፡ መታወቂያቸው ፡ በጥልቅ ፡ ተመልካችነታቸው ፡ ይኸውም ፡ የተከራካሪያቸውን ፡ መቃወም ፡ በማይካድ ፡ ክርክር ፡ መልስ ፡ ለመስጠት ፡ የሚችሉ ፡ ማለት ፡ ነው ።

፬ኛው ፡ የነቢያት ፡ ልዩ ፡ መታወቂያቸው ፡ ለእነሱ ፡ የተሰጠውን ፡ መልእክት ፡ የሚሰብኩ ፡ ማለት ፡ ነው ። ነቢይም ፡ ተባዕት ፡ ነፃና ፡ አካላዊ ፡ ጉድለት ፡ የሌለበት ፡

ሰው : መሆን : ይገባዋል ሲሉ : ይሰነዝራሉ ። ስለ : ያዕቆብ : ማንከስና : ኢዮብንስ : ስለ : ምን : ደዌ : ሥጋ : እንደያዘው : (እንዲህ : መሆኑንም : የምናሉና) : ብትጠይቋቸው : ለማም ለጥ : በሞመከር : እነዚህ : ነገሮች : እንደ : መሰሉት : ሁሉ : መጥፎ : አልነበሩም : ሲሉ : ይመልሳሉ ። አንድ : ነቢይም : የተሰጠውን : መልእክት : አሳልፎ : ከመስጠቱ : በፊት : ሊረሳ : አለመቻሉንም : የምናሉ ። ስለዚህ : ጉዳይ : የማይመሰክር : ከቀርባን : ውስጥ : አንድ : አንቀጽ : ለመጥቀስ : አስቸጋሪ : ሆኖ : አይገኝም ። «እንድትረሳው : የምናደርግ ህን : ማናቸውንም : ቀላጥር» : ይላልና ።

ስለ : ነቢያት : ተአምራትን : ማድረግ ።

እግዚአብሔር : ለነቢያቱ : ተአምራትን : ያደርጉ : ዘንድ : ኃይልን : ይሰጣቸዋል ማለትን : እስላሞች : የምናሉ : ያስተምራሉም ። ተአምራትም : ማለታቸው : በተለመደው : መነሻ : የማይደረጉትን : ሥራዎች : ማድረግ : ማለት : ነው ። ማናቸውም : ነቢይ : ነቢይነቱን : የሚያስታውቅ : አንድ : ተአምር : ማድረግ : ይበቃዋል ። ቀርባን : ራሱም : የንግግር : ተአምር : ነው : ተብሎ : ይገመታል ። ከሙሐመድ : ጣቶች ወሀ : ስለ : መፍለቁ : ፈልቋል : ብለው : አምነዋልና : ይህ : አፈጻጸም : በሥራ : የተገለጸ : ተአምር : ነው : በማለት : ይገመታል ። በሙሴ : ታሪክም : ስለ : ነደደው : ቀላጥቋጠ : በተፈጥሮ : ሕግ : እሳት : እንጨትን : በማቃጠል : ፈንታ : የሆነ ተአምር : ነው ። አንድ : ተአምርም : የመነሻን : ሰንሰለትና : ወይም : የሕግን : አንድነት : መደምሰስ : ይገባዋል ። የአንድ : ነቢይ : ወይም : መላክተኛ : ሥራ : መሆን : ይገባዋል ። በሌሎች : የሚደረጉ : ተአምራታዊ : ሥራዎች : ሁሉ : «ከራማ» «የልግስና : ስጦታዎች» : ሲባሉ : የአንድ : አስደናቂ : በሕርይ : በአደጋም : ጊዜ : የማያሰጋ : ማዕና : «መለኮታዊ : እርዳታ» : ይባላል ። አንድ : ነቢይ : የነቢይነቱን : ማዕርግ በያዘበት : ጊዜ : አንድ : ተአምር : ማድረግ : ይገባዋል ። የተደረገውም : ተአምር : እሱን : ለማድረግ : ካለው : ሐሣብ : ጋር : ትክክል : የሆነ : ስምምነት : ይኖረው : ዘንድ : ይገባል ። ሊከድና : በማስመሰልም : መደረግ : የማይገባው : በሕርይ : ይኖረው : ዘንድ : ይገባል ። እንደዚሁም : እንደ : አስማተኛ : ቀልዶች : መሆን : አይገባውም : ይላሉ ። አሁን : ሙሐመድ : አንድም : ተአምር : ስለ : አለማድረጉ : በቀርባን : ውስጥ : ግልጽ : የሆነ : መግለጫ : ይገኛል ። እንዲሁም : ያደርግ : ዘንድ : ከእግዚአብሔር : ሥልጣን : አልተሰጠውም : ነበር ። አንቀጹም : እንዲህ : ይላል ። «ከተአምራት : ጋር : እንልክህ : ዘንድ : ምንም : አላገደንም ። የጥንት : ዘመን : ሰዎች : የእነሱን : እውነተኛነት : ከመከዳቸው : በቀር» : ? ይላልና ። ይህ : ግልጽ : ሆኖ : ይታያል ። ከሮድዌል : ገጽ : ፩፻፳፱ ጋር : አስተያይ ።

«የሌሊት : ጉዘ» : ምዕ : ቀላጥር : ፤ ተመልከት ። ሙሐመዳውያን : ግን : በዚህ : ፈንታ : ሙሐመድ : ተአምራት : ማድረጉን : የሚክድ : ያላመነ : ነው : ይላሉ ። ከሁሉ : የሚበልጠውም : ተአምር : ቀርባን : ነው ። ከነቢያትም : ሁሉ : የሚበልጥ : መሆኑን : የምናሉ ። ይህም : ከጌታችንም : እንኳ : ይበልጣል : ማለታቸው : ነው ። አብርሃም : ፪ኛው ሙሴ : ፫ኛው ፤ ምናልባትም : ጌታችን : ፬ኛ : ነው : ይላሉ ። እነዚህ : ፬ቱ : ብርቱዎቹ ይባላሉ ። ፯ ነቢያት : አንድ : አዲስ : ሥርዓትና : አንድ : አዲስ : ሕግ : ሰጡ : ተብለው ይታመናሉ ። አዳም : «ሳፊዩላሂ» : ይባላል ። ኖሳ : «ኃቢውላሂ» : ይባላል ። አብርሃም : ካሊ ሁላሂ» : ይባላል ። ሙሴ : «ካሊሙላሂ» : ይባላል ። ጌታችን : «ሩሁላሂ» : ይባላል ። ሙሐመድም : «ራሱላሂ» : ይባላል ።

የሙሐመዳውያን : ሃይማኖት : የቀደሙትን : ሁሉንም : ይሸራቸዋል : ብለው : ያስባሉ ። ጌታችን : በዳግም : ምጽአቱ : ጊዜ : በሰው : ዘር : ሁሉ : ላይ : ይፈርድባቸዋል ። ነገር : ግን : በሙሐመዳውያን : ሕግ : መሠረት : ነው : ማለትን : ወደማመን : ማዘንበላ

ቸው ፡ የሚያስገርም ፡ ነው ። ስለ ፡ ሙሐመድ ፡ ወደ ፡ ሰማይ ፡ ዕርገት ፡ እነዚህ ፡ በኋለኛ
 ው ፡ ዘመን ፡ የተነሡት ፡ ሙሐመዳውያን ፡ የአፈ ፡ ታሪካቸው ፡ ማበላለጫዎች ፡ በቀሩ
 ዓን ፡ ውስጥ ፡ በቀጥታ ፡ ከተሰጠው ፡ መግለጫ ፡ ጋር ፡ አይስማሙም ፡ ፡ ገጽ ፡ ፫፻፺፬ ፡
 ተመልከት ፡ «የኢምራን ፡ ቤተ ፡ ሰብ» ፡ «በእግዚአብሔር ፡ ነቢያት ፡ መካከል ፡ ም
 ንም ፡ ማበላለጥን ፡ አናደርግም» ፡ ይላል ። ይህ ፡ አይሁድንና ፡ ክርስቲያንን ፡ ይመለከት ፡
 ይሆናል ፡ እስላሞችንም ፡ የሚጨምራቸው ፡ አይመስላቸውም ። እንደዚህ ፡ ማሰባቸውም ፡
 አይጠረጠርም ። እግዚአብሔር ፡ ከፍ ፡ ያሉ ፡ ስጦታዎችና ፡ ደረጃዎች ፡ ከሌሎቹ ፡ ይልቅ
 ለጥቂቶች ፡ የሚሰጥ ፡ ለመሆኑ ፡ በቀሩዓን ፡ ውስጥ ፡ ተገልጿ ፡ ይገኛል ። ነገር ፡ ግን ፡ በ
 ቀሩዓን ፡ ውስጥ ፡ ማናቸውንም ፡ ማበላለጥ ፡ እንዳያደርጉ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንደሚነ
 ግራቸው ፡ ሆኖ ፡ ይገኛል ። ከነቢያት ፡ ማዕርግ ፡ የሚቀጥሉት ፡ «አሻቡ» ፡ የተባሉት ፡ የ
 ሙሐመድ ፡ ጓደኞች ፡ ናቸው ። ከጓደኞቹም ፡ ቀጥሎ ፡ ተከታዮቹ ፡ ናቸው ፡ አታቢውና ፡
 ይባላሉ ። ከተከታዮቹም ፡ ቀጥሎ ፡ የተከታዮቹ ፡ ተከታዮች ፡ አትባሉት ታቢና ፡ ናቸው ።
 ከእነሱም ፡ ቀጥሎ ፡ ካሊፎች ፡ ከካሊፎችም ፡ ቀጥሎ ፡ በቤድር ፡ ጦር ፡ ሜዳ ፡ ላይ ፡ የተ
 ዋጉት ፡ ፫፻፲፯ቱ ፡ ናቸው ። ከእነሱም ፡ ቀጥሎ ፡ ሙሐመድ ፡ ለጉብኝት ፡ ወደ ፡ መካ ፡ በ
 ሂደ ፡ ጊዜ ፡ የተከተሉት ፡ ፩፻፲፱ህ፻፱ው ፡ ናቸው ። ይህ ፡ ከመካ ፡ ከተሰደደ ፡ ከ፯ ፡ ወር ፡ በኋላ
 የሆነ ፡ ነው ። ከእነዚህም ፡ በኋላ ፡ በማዕርግ ፡ ፬ቱ ፡ ኢማሞች ፡ ማሊክ ፡ ሻፊ ፡ አቡ ፡ ሐኒ
 ፋና ፡ አሕመድ ፡ አብን ፡ ሀንባል ፡ ናቸው ። እያንዳንዱ ፡ እስላምም ፡ ከነዚህ ፡ ካ፬ቱ ፡ የአ
 ንደኛው ፡ ወገን ፡ ተከታይ ፡ መሆን ፡ አለበት ። ስለ ፡ ዋሊስ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ትሰማላችሁ ።
 እነሱም ፡ የዓለምን ፡ ተደላ ፡ የናቁ ፡ ናቸው ። ኃጢአት ፡ ሊያደርጉ ፡ ይችላሉ ። ነገር ፡ ግን
 ለመናዘዝ ፡ አይዘገዩም ። እግዚአብሔር ፡ በልዩ ፡ ጥንቃቄ ፡ ጉዳያቸውን ፡ ስለሚጠብቅ ፡
 ዋሊስ ፡ ይባላሉ ። ራሳቸውን ፡ በፍጹም ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ሥራዎች ፡ የሰጡ ፡ ናቸው ፡
 አስገራሚ ፡ ነገሮችንም ፡ ማድረግ ፡ ይችላሉ። እሱም ፡ «ከራማ» ፡ ይባላል። ከሞቱ ፡ በኋላ ፡ ይገ
 ለጸሉ ፤ መቃብሮቻቸውም ፡ አንድ ፡ በተለይ ፡ የሚመኙትን ፡ ነገር ፡ ያገኙ ፡ ዘንድ ፡ ለሚሹ ፡
 ሰዎች ፡ ሁሉ ፡ መሰብሰቢያ ፡ ሥፍራዎች ፡ ናቸው ።

፱ኛ ፡ ክፍል ፡ ፭ኛው ፡ የሙሐመዳውያን ፡ እምነት ፡ ስለ ፡ ዓለም ፡ ፍጻሜ ።

፭ኛው ፡ የእምነት ፡ ክፍል ፡ ስለ ፡ ዓለም ፡ ፍጻሜ ፡ ቀን ፡ እምነት ፡ ነው ።

እሱም ፡ ስለ ፡ ሞትና ፡ ትንሣኤ ፡ ፍርድ ፡ ገነትና ፡ ገሃንም ፡ የሚገኙበት ፡ ነው ።
 ሞት ፡ የሰው ፡ ሁሉ ፡ ዕጣ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ነፍስ ፡ ሁሉ ፡ ሞትን ፡ ትቀምሳለች ፡ አንድ ፡
 ሰው ፡ የተወሰነለት ፡ ጊዜ ፡ ሲደርስ ፡ ለአንድ ፡ ሰዓትም ፡ እንኳ ፡ ቢሆን ፡ ሊያስተላልፈው ፡
 አይቻለውም ። የሞቱም ፡ ሰዓት ፡ ሲደርስ ፡ አዝራኤል ፡ የተባለው ፡ መልአክ ፡ ሞት ፡ ከረ
 ዳቶቹ ፡ ጋር ፡ ይመጣና ፡ ነፍሱን ፡ ከጉሮሮው ፡ መንጥቀው ፡ በተመረዘ ፡ ጦር ፡ ላይ ፡ ይሰኳ
 ታል ። እንደዚህም ፡ መደረጉ ፡ ከሥጋ ፡ ጋር ፡ ካላት ፡ ግንኙነቷ ፡ እንድትለያይ ፡ ነው ።
 ከዚህ ፡ በኋላ ፡ አዝራኤል ፡ ይጨብጣታል ፡ ሥጋውም ፡ በተቀበረ ፡ ጊዜ ፡ ሁለት ፡ ታላ
 ላቅ ፡ ጥቂቁር ፡ መላእክት ፡ በመቃብሩ ፡ ውስጥ ፡ ሊገቡኛት ፡ ይመጣሉ ፤ አማኝ ፡ ግብዝ
 ወይም ፡ ከሐዲ ፡ መሆኑንና ፡ አለመሆኑን ፡ ይመረምሩታል ፤ የእነዚህም ፡ መላእክት ፡ ስም ፡
 ሙንካርና ፡ ናኪር ፡ ይባላሉ ። ምውቱም ፡ ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንድነትና ፡ በሙሐመ
 ድም ፡ ሐዋርያነት ፡ ያመነ ፡ መሆኑንና ፡ አለመሆኑን ፡ ለመመርመር ፡ ይጠይቁታል ።
 የአዝራኤል ፡ ራሱ ፡ ሰማይ ፡ ይደርሳል ፤ እግሮቹም ፡ በምድር ፡ ላይ ፡ ያርፋሉ ፡ ይላሉ ። ም
 ውቱም ፡ አማኝ ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ አዝራኤል ፡ በተዋበ ፡ መልክ ፡ ወደ ፡ እሱ ፡ ይመጣል ።
 በዛፍ ፡ ውስጥ ፡ የዛፍ ፡ ውሀ ፡ እንዳለ ፡ የሰውም ፡ ነፍስ ፡ ከሥጋው ፡ ተጣብቃ ፡ ትኖ
 ራለች ፡ ይላሉ ። የሞተውም ፡ ሰው ፡ ይመረመር ፡ ዘንድ ፡ ነፍሱ ፡ ወደ ፡ ሥጋው ፡ ትመለ
 ሳለች ። የሙንካርና ፡ የናኪር ፡ ዓይኖች ፡ እንደ ፡ ጋለ ፡ ነሐስ ፡ ይፋጃሉ ። በእጆቻቸውም
 ከባድ ፡ መድኃኖችን ፡ ይጨብጣሉ ። በመቃብር ፡ ውስጥ ፡ ሳሉ ፡ ለሚቀርቡላቸው ፡ ጥያቄ ፤

ዎች ፡ ትክክለኛ ፡ መልስ ፡ መስጠት ፡ የሚችሉት ፡ ሙታን ፡ በ፬ ክፍሎች ፡ (ደረጃዎች) ፡ ይደለደላሉ ፡ (ይመደባሉ) ።

፩ኛ ፡ የመጀመሪያዎቹ ፡ ሥጋቸው ፡ አፈር ፡ እስኪሆን ፡ ድረስ ፡ በጀርባዎቻቸው ፡ ተንጋልለው ፡ ያርፋሉ ። ነፍሳቸውም ፡ በምድርና ፡ በዝቅተኞቹ ፡ ሰማያት ፡ መካከል ፡ ይቅበዘበዛሉ ።

፪ኛ ፡ በ፪ኛውም ፡ ክፍል ፡ የሚገኙት ፡ አንቀላፍተው ፡ የመጨረሻው ፡ መለከት ፡ እስኪነፋ ፡ ድረስ ፡ ይቆያሉ ።

፫ኛ ፡ በ፫ኛው ፡ ክፍል ፡ የሚገኙት ፡ ለ፫ ወር ፡ ጊዜያት ፡ በመቃብሮቻቸው ፡ ውስጥ ፡ ከቆዩ ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ ገነት ፡ ይነጠቁና ፡ እንደ ፡ ወፎች ፡ በዛፎች ፡ ላይ ፡ ይኖራሉ ።

፬ኛ ፡ በ፬ኛው ፡ ክፍል ፡ የሚገኙት ፡ ግን ፡ በሰማዕትነት ፡ የሞቱት ፡ ናቸው ። ነፍሶቻቸውም ፡ አረንጓዴ ፡ ላባዎች ፡ ባሉዋቸው ፡ ወፎች ፡ ጉሮሮች ፡ ይኖራሉ ፡ የገነትንም ፡ ፍሬ ፡ ይበላሉ ፤ ውሀውንም ፡ ይጠጣሉ ። ያላመኑት ፡ ሰዎች ፡ ነፍሳትም ፡ በንድ ፡ «ሲጂን» ፡ በተባለ ፡ ጭለማ ፡ ቦታ ፡ ይኖራሉ ፤ እስከ ፡ ዕለተ ፡ ትንሣኤም ፡ ድረስ ፡ እዚያው ፡ ይቆያሉ ። ያላመኑት ፡ ሰዎች ፡ ለዘለዓለም ፡ በገሃነም ፡ ውስጥ ፡ ይኖራሉ ፤ እውነተኛች ፡ አማኞች ፡ ግን ፡ ለዘለዓለም ፡ በገነት ፡ ይኖራሉ ፤ ኃጢአት ፡ የሠሩ ፡ ምዕመናንም ፡ ንስሐ ፡ የገቡ ፡ እንደሆነ ፡ ገነት ፡ ይገባሉ ፤ ንስሐ ፡ በደገቡ ፡ ግን ፡ እግዚአብሔር ፡ እንደፈቀደው ፡ ሊያደርግባቸው ፡ ይችላል ። ነገር ፡ ግን ፡ አንድ ፡ እስላም ፡ ለዘለዓለም ፡ በገሃነም ፡ ውስጥ ፡ ይኖራል ፡ ማለትን ፡ የሚያምኑ ፡ አይመስልም ። ሙሐመድም ፡ ከሸንጥ ፡ አጥንት ፡ በቀር ፡ ሌላው ፡ አካል ፡ ይሻሻል ፡ ብሏል ። ይህም ፡ እስከ ፡ ዕለተ ፡ ትንሣኤ ፡ ሳይበላሽ ፡ ይቆያል ፡ ማለት ፡ ነው ። ከዚህም ፡ እግዚአብሔር ፡ እንደገና ፡ ሰውን ፡ ይፈጥራል ፤ ምክንያቱም ፡ በመጀመሪያ ፡ ጊዜ ፡ ከሰው ፡ አካል ፡ አስቀድሞ ፡ የተፈጠረው ፡ የሸንጥ ፡ አጥንት ፡ ስለሆነ ፡ ነው ። ነፍስ ፡ አትጠፋም ፡ ነገር ፡ ግን ፡ «አልበርዛክ» ፡ በሚባል ፡ በመካከለኛ ፡ ሁኔታ ፡ ትኖራለች ፡ እንጂ ፤ ይህ ፡ ሁኔታ ፡ መሆኑን ፡ የሚያምኑ ፡ ይመስላል ። የሚበዙት ፡ ነፍሳትም ፡ እውነተኛ ፡ ሰፍራቸው ፡ ከመቃብሮቻቸው ፡ አጠገብ ፡ ነው ። ይህም ሰው ፡ ሊሞት ፡ ሲያጣጥር ፡ ሳለ ፡ ስለ ፡ መቃብር ፡ ጥያቄ ፡ አብዛኛውን ፡ ጊዜያት ፡ ሊረብብት ፡ የሚችልና ፡ የሚረብብበትም ፡ እምነት ፡ ይመስለኛል ። በእርግጥም ፡ ስለ ፡ ፍርኃት ፡ አቤቱታና ፡ የእስላምን ፡ መንፈስ ፡ ጸጥ ፡ ማድረጊያ ፡ ነው ። አንድ ፡ ሰው ፡ ኃጢአቱን ፡ ይናዘዝ ፡ ዘንድ ፡ ስለ ፡ መጠየቁ ፡ ከቶ ፡ አንብቤ ፡ አላውቅም ። አጭር ፡ የሆነውን ፡ ስለ ፡ ሙሐመዳውያን ፡ እምነት ፡ የተደነገገውን ፡ በመድገም ፡ ብቻ ፡ ከእግዚአብሔር ፡ ጋር ፡ ሰላምን ያደርጋል ። የመጨረሻው ፡ ቀን ፡ እሱም ፡ የትንሣኤ ፡ ቀን ፡ ሰዓቱም ፡ የነገር ፡ ሁሉ ፡ ፍጻሜ ፡ ለመሆኑ ፡ የተለመደ ፡ መጠሪያ ፡ ስም ፡ ነው ። የሚሆንበትንም ፡ ቀን ፡ ከእግዚአብሔር ፡ በቀር ፡ ማንም ፡ አያውቅም ፡ ይላሉ ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ስለ ፡ መቃረቡ ፡ ብዙ ፡ ታላላቅና ፡ አነስተኞች ፡ ምልክቶች ፡ ይሆናሉ ። ፭ኛ ፡ የሚሆኑ ፡ አነስተኞች ፡ ምልክቶች ፡ ይሆናሉ ፤ ከእነዚህም ፡ ከ፭ኛ ፡ ምልክቶች ፡ ከዚህ ፡ ላይ ፡ ሊወሰኑ ፡ የሚገባቸው ፡ ጌቱ ፡ ብቻ ፡ ናቸው ።

፩ኛ ፤ እምነት ፡ ይቀንሳል ።

፪ኛ ፤ የተዋረደ ፡ ደረጃ ፡ ያላቸው ፡ ሰዎች ፡ እጅግ ፡ በጣም ፡ ከፍ ፡ ያሉ ፡ የማዕርግ ፡ ቦታዎች ፡ ይሰጣቸዋል ።

፫ኛ ፤ ዘማዊነት ፡ ይበዛል ።

፬ኛ ፤ የእርስ ፡ በእርስ ፡ ግጭትና ፡ የመንግሥታት ፡ መገለባበጥ ፡ ይሆናል ።

፭ኛ ፤ ሮማውያንና ፡ ግሪኮች ፡ እርስ ፡ በእርሳቸው ፡ ይዋጋሉ ።

፮ኛ ፤ ታላቅና ፡ አያይ ፡ ጭንቀት ፡ ይሆናል ።

፪ኛ ፤ የፋርስና ፡ የሶርያ ፡ ሰዎች ፡ ሕጋዊ ፡ ምጽዋትን ፡ አንከፍልም ፡ ይላሉ ። ብዙ ያላወቁ ፡ ሰዎች ፡ ስለዚህ ፡ የሚያውቁ ፡ መሆናቸውን ፡ የምታገኙ ፡ ይመስለኛል ። ስለ ሰው ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ የመጨረሻ ፡ ሁኔታ ፡ ሐሣብ ፡ ከእነሱ ፡ ጋራ ፡ መነጋገር ፡ ተወዳጅ አርእስት ፡ ነው ። ታላላቆችም ፡ ምልክቶች ፡ እነዚህ ፡ ናቸው ።

፩ኛ ፤ መሐዲ ፡ ይገለጻል ፤ የቃሉም ፡ ትርጓሜ ፡ በትክክል ፡ የተመራው ፡ ማለት ፡ ይመስለኛል ። እሱም ፡ ከሙሐመድ ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፡ ወገን ፡ ይሆናል ፤ ፃረሶችንም ፡ ይገዛል ። ዓለምንም ፡ በጽድቅ ፡ ይመላል ፤ መዲና ፡ ላይ ፡ ይገለጽና ፡ እንደ ፡ (ኢማም) ፡ መሪ ፡ ሆኖ ወደ ፡ መካ ፡ ይሄዳል ፤ ታላቅ ፡ አሸናፊ ፡ ይሆናል ፤ መስቀሎችን ፡ ሁሉ ፡ ይሰባብራል ፡ አሳሞችንም ፡ ሁሉ ፡ ይፈጃል ፡ ይባላል ፤ ሆኖም ፡ ሸሐዎች ፡ የተባሉት ፡ መሐዲ ፡ ፈጽሞ ተገልጽዋል ፡ ይላሉ ። በ፪፻፶፭ ፡ ዓ ፡ ሐ.ጂ.ራ ፡ የተገለጸው ፡ ፲፪ኛው ፡ (ኢማም) ፡ መሪ ፡ ነው ፡ ከቶም ፡ አልሞተም ፡ አሁንም ፡ ሕያው ፡ ነው ፤ ነገር ፡ ግን ፡ እስከ ፡ መጨረሻ ፡ መገለጹ ፡ ጊዜ ፡ ተሠውሮ ፡ ይቆያል ፤ ስሙም ፡ አቡል ፡ ቃሲም ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ይህ ፡ ዓይነት ፡ እምነት ፡ ያላቸው ፡ እስላሞች ፡ «ዋተናሻራ» ፡ ይባላሉ ፤ ባለ ፡ ፲፪ቱ ፡ ማለት ፡ ነው ።

፪ኛ ፤ ፪ኛው ፡ ታላቅ ፡ ምልክት ፡ ስለ ፡ ክርስቶስ ፡ ተቃዋሚ ፡ ሐሳዊ ፡ መሢሕ ፡ ነው ። ስሙም ፡ «አድ ፡ ዳጃል» ፡ ይባላል ። በግንባሩም ፡ ላይ ፡ ከ ፡ ፊ ፡ ረ ፡ የተባሉት ፡ ፊደሎች ፡ ተጽፈውበታል ። የፊደሎቹም ፡ ሙሉ ፡ ንባብ ፡ «ካሬሪ» ፡ ያለመነ ፡ ማለት ፡ ነው ። መዲና ፡ ወይም ፡ ኢራቅ ፡ ወይም ፡ ሶርያ ፡ ላይ ፡ ይገለጻል ፤ በንድ ፡ አህያ ፡ ላይ ፡ ይቀመጣል ፤ አንድ ፡ ዓይና ፡ ነው ፡ ፸ሺህ ፡ የሚሆኑ ፡ የእስፓኻን ፡ አይሁድ ፡ ይከተሉታል ። በምድር ፡ ላይ ፡ ፵ ቅኖች ፡ ብቻ ፡ ይቆያል ፤ ብዙ ፡ በታዎችን ፡ ያጠፋል ፤ ኢየሩሳሌም ፡ መዲና ፡ ወይም ፡ መካ ፡ ለመግባት ፡ ግን ፡ አይከናወንለትም ፤ ጌታችንም ፡ ልዳ ፡ ላይ ፡ ይገናኘውና ፡ ይገድለዋል ።

፫ኛ ፤ ፫ኛውም ፡ ታላቅ ፡ ምልክት ፡ ደማስቆ ፡ በሚገኘው ፡ መስጊድ ፡ አጠገብ ፡ በቀትር ፡ ሰዓተ ፡ ጸሎት ፡ ስለ ፡ ጌታችን ፡ ዳግመኛ ፡ መገለጽ ፡ ነው ፤ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ እዚያ ፡ የሚገኘው ፡ (ኢማም) መሪ ፡ በታ ፡ ያዘጋጅለትና ፡ የተለመደውን ፡ የሙሐመዳውያንን ፡ ጸሎት ፡ ያደርሳል ። ከዚያም ፡ በኋላ ፡ ሚስት ፡ ያገባና ፡ ልጆች ፡ ይወልዳል ። ካ፵ ፡ ዓመታት ፡ በኋላ ፡ ይሞትና ፡ መዲና ፡ በአዩሻ ፡ ቤት ፡ በሚጠበቅለት ፡ ባዶ ፡ መቃብር ፡ ይቀበራል ፤ እሱም በሙሐመድ ፡ በአቡ ፡ በከሪና ፡ በአማር ፡ መቃብሮች ፡ አጠገብ ፡ ነው ። የጥጋብ ፡ ዘመን ይሆናል ፤ አንድ ፡ ሕፃንም ፡ ሳይጐዳ ፡ ከአባብ ፡ ጋራ ፡ ይጫወታል ፡ ሲሉ ፡ ያምናሉ ።

፬ኛ ፤ ፬ኛው ፡ ታላቅ ፡ ምልክት ፡ ስለ ፡ አርቂው ፡ ነው ። ፶ ፡ ክንድ ፡ ቁመት ፡ ይኖረዋል ፤ ራሱ ፡ የበሬ ፤ ዓይኖቹ ፡ ያላማ ፤ ጆሮቹም ፡ የዝኖንን ፤ ጆሮች ፡ የሚመስሉ ፡ ናቸው ። መካ ፡ ላይ ፡ ከምድር ፡ ይወጣል ፤ በሰውም ፡ ሁሉ ፡ ፊት ፡ ላይ ፡ የእያንዳንዱ ፡ ሰው ፡ ሁኔታ ፡ ይታወቅ ፡ ዘንድ ፡ ምልክት ፡ ያደርግባቸዋል ።

፭ኛ ፤ ፭ኛው ፡ ታላቅ ፡ ምልክት ፡ የጎግና ፡ ማጎግ ፡ መምጣት ፡ ነው ። እነሱም ፡ በጣም አረመኔ ፡ ሰዎች ፡ ናቸው ። ወደ ፡ ቅድስት ፡ ምድር ፡ ገብተው ፡ የጌንፌሬጥን ፡ ሐይቅ ፡ ውሀ ፡ ጨርሰው ፡ ይጠጡታል ፡ (ፉት ፡ ይሉታል) ፤ ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ይሄዱና ጌታችንንና ፡ ሕዝቡን ፡ ይበጠብጣሉ ። በመጨረሻም ፡ እግዚአብሔር ፡ ያጠፋቸዋል ። ቀስቶቻቸውም ፡ በሀገሪቱ ፡ ለሚኖሩት ፡ ሰዎች ፡ የ፪ዓመት ፡ ማገዶ ፡ በመሆን ፡ ያገለግሏቸዋል ።

፮ኛ ፤ ፮ኛው ፡ ታላቅ ፡ ምልክት ፡ የፀሐይ ፡ በምዕራብ ፡ መውጣት ፡ ነው ፤ ኢትዮጵያውያንም ፡ ከአባን ፡ ያጠፋሉ ፤ ቊርዓን ፡ ከሰዎች ፡ ይወሰድና ፡ በፍጹም ፡ ይረሳል ፤ አለማመንም ፡ ይበዛል ፡ ብለው ፡ ያምናሉ ።

ይህ ፡ ተስፋ ፡ የሌለው ፡ መደናበር ፡ የሙሐመዳውያን ፡ አእምሮ ፡ ጠባይ ፡ ስለሆነ ፡ ፍሬ ፡ ነገሮችና ፡ የሐሳብ ፡ ውጥኖች ፡ በቊርዓን ፡ ውስጥ ፡ ተዘበራርቀው ፡ መገኘታቸው

ውን ፡ ያስረዳል ፤ መሣሪያነቱም ፡ በጣም ፡ ግልጽ ፡ ነው ። የመጨረሻውም ፡ ሰዓት ፡ ለመድረሱ ፡ ምልክቱ ፡ የመጨረሻው ፡ መለክት ፡ ድምጽ ፡ ነው ። በመጀመሪያው ፡ የመለክት ፡ ድምጽ ፡ የሰው ፡ ዘር ፡ ሁሉ ፡ ይሸበራል ። በ፪ኛው ፡ የመለክት ፡ ድምጽም ፡ ሕያዋን ፡ ፍጥረት ፡ ሁሉ ፡ ይሞቱና ፡ ይጠፋሉ ፤ እግዚአብሔርና ፡ በእግዚአብሔር ፡ ፈቃድ ፡ የሚድኑት ፡ ብቻ ፡ ይቀራሉ ። በገነትና ፡ በገሃነም ፡ በ፪ቱም ፡ ያሉት ፡ ሰዎች ፡ ሁሉ ፡ ባሉበት ፡ ይቀራሉ ። የመጨረሻው ፡ መለክት ፡ ድምጽ ፡ እተሰማ ፡ ድረስ ፡ በምድር ፡ ላይ ፡ የሚገኙት ፡ ሰዎች ፡ ሁሉ ፡ አእምሮ ፡ ተነሥቷቸው ፡ ይቆያሉ ። የመጨረሻውም ፡ መለክት ፡ ድምጽ ፡ ከመሰማቱ ፡ በፊት ፡ እግዚአብሔር ፡ ፲፪ ጫማ ፡ የሚጠልቅ ፡ ዝናም ፡ ያዘንማል ፤ ዝናሙም ፡ ምድርን ፡ ይጠልቃል ። የዝናሙም ፡ ስም ፡ የሕይወት ፡ ውሀ ፡ ይባላል ፤ በእሱም ፡ የሙታን ፡ ሥጋዎች ፡ ይቀሰቀሱና ፡ ወዲያውኑ ፡ ከመቃብሮቻቸው ፡ ይወጣሉ ፡ ነፍሶቻቸውም ፡ ከአካላቸው ፡ ጋር ፡ ይዋሀዳሉ ። የመላእክት ፡ አለቆች ፡ አስቀድመው ፡ ይነሣሉ ። ከዚያ ፡ በኋላ ፡ ሙሐመድና ፡ ሰው ፡ ሁሉ ፡ ይነሡና ፡ ወደ ፡ ፍርድ ፡ ሸንጎ ፡ ይከማቻሉ ፤ በጣም ፡ ሙቅ ፡ ይሆናል ፤ ከሰዎችም ፡ አካላት ፡ ላብ ፡ ይጎርፍና ፡ ታላቅ ፡ ባሕር ፡ ይሆናል ፤ ሰዎችም ፡ እንደ ፡ ኃጢአታቸው ፡ መጠን ፡ በውስጡ ፡ ይዘፈቃሉ ። አንዳንዶችም ፡ የፍርድ ፡ መስጫው ፡ ቦታ ፡ አያሩሳሌም ፡ ላይ ፡ ይሆናል ፡ ይላሉ ። ሰዎቹም ፡ ሁሉ ፡ ፯ሺህ ፡ ዓመታት ፡ ሙሉ ፡ ከቆዩ ፡ በኋላ ፡ እግዚአብሔርና ፡ መላእክቱ ፡ ይገለጻሉ ። በመጀመሪያ ፡ ሕዝቦች ፡ ሁሉ ፡ በፊቱ ፡ ይሰለፋሉ ። ከዚያ ፡ በኋላ ፡ መዛግብቱ ፡ ይቀርባሉ ። ሰው ፡ ሁሉም ፡ ስለ ፡ ሥራዎቹ ፡ ይጠየቃል ፤ ሂሳብ ፡ ይደረግና ፡ ሥራዎች ፡ ሁሉ ፡ በሚዛን ፡ ይመዘናሉ ። ለእያንዳንዱም ፡ ሰው ፡ ለየራሱ ፡ ልዩ ፡ መጽሐፍ ፡ ይኖረዋል ፤ በቀኝ ፡ እጁ ፡ የተሰጠው ፡ እንደሆነ ፡ ይድናል ፤ በግራ ፡ እጁ ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ ግን ፡ ይከሰናል ። መላእክትና ፡ እንስሳትም ፡ እንደ ፡ ሰው ፡ ዘር ፡ ሁሉ ፡ ፍርድን ፡ ይቀበላሉ ። በመጀመሪያ ፡ የሚነሣው ፡ ሙሐመድ ፡ መሆኑን ፡ እንዳየን ፡ ሁሉ ፡ እሱ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ቀኝ ፡ እጅ ፡ በሁል ፡ ይቆምና ፡ ነቢያት ፡ ሁሉ ፡ በሰንደቅ ፡ ዓላማው ፡ ሥር ፡ ይሰለፋሉ ። ጥቂቶች ፡ ሲነሡ ፡ ወደ ፡ አዳም ፡ ይጠጉና ፡ እንዲያማልዳቸው ፡ ይለምኑታል ፤ እሱ ግን ፡ አልችልም ፡ ይላቸዋል ፡ «አኔ ፡ ራሴ ፡ ኃጢአተኛ ፡ ነኝ» ፡ ይላቸዋል ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ አብርሃምና ፡ ሙሴ ፡ ወደ ፡ ጌታችንም ፡ በተራ ፡ ይጠጉና ፡ አዳምን ፡ እንደለመኑት ፡ ሁሉ ፡ ይለምኛቸዋል ፤ ሁሉም ፡ አንችልም ፡ ይላቸዋል ። ጌታችንም ፡ አላማልዳችሁም ፡ የሚልበት ፡ ምክንያቱ ፡ እሱን ፡ በማምለክ ፡ ኃጢአት ፡ በማድረጋቸው ፡ ነው ፡ ይላሉ ። መልሶም ፡ ወደ ፡ ሙሐመድ ፡ ይሰዳቸዋል ፡ ሙሐመድ ፡ ግን ፡ በአንድ ፡ ጊዜ ፡ ወዲያውኑ ፡ እሹ ይላቸዋል ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ፍርድ ፡ ይገለጽ ፡ ዘንድ ፡ መጻሕፍቱ ፡ ይመዘናሉ ። መልካም ፡ ሥራዎችና ፡ መጥፎ ፡ ሥራዎች ፡ ያሉባቸው ፡ መጻሕፍት ፡ መመዘናቸውም ፡ እያንዳንዱ ፡ ሰው ፡ የሚገባውን ፡ ዋጋና ፡ ቅጣት ፡ ያገኘ ፡ ለመሆኑ ፡ ግልጽ ፡ ሆኖ ፡ ይረዳው ፡ ዘንድ ፡ ነው ። ከአምልኮ ፡ ባዕድ ፡ ኃጢአት ፡ በቀር ፡ ኃጢአት ፡ ሁሉ ፡ ይቅር ፡ ሊባል ፡ ይቻላል ። ሰዎችም ፡ ጥፋታቸውን ፡ ካፀደቁ ፡ በኋላ ፡ ፍርድ ፡ ይነገራል ። በገሃነመ ፡ እሳት ፡ ላይ ድልድይ ፡ ይደረግና ፡ እያንዳንዱ ፡ ሰው ፡ ምዕመንም ፡ ሆነ ፡ ያላመነ ፡ ይሻገረው ፡ ዘንድ ፡ ይገደዳል ። የዚህም ፡ ድልድይ ፡ ጠባብነት ፡ ያንዲት ፡ ጭራ ፡ ውፍረት ፡ ያህልና ፡ እንደ ፡ ሰይፍ ፡ ስለት ፡ ያለ ፡ ነው ፤ በግራና ፡ በቀኝም ፡ እሾሆች ፡ አሉበት ። የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ጻድቃን እስላሞች ፡ እሱን ፡ ይሻገሩት ፡ ዘንድ ፡ ምንም ፡ ችግር ፡ አይገጥማቸውም ። ያላመኑት ፡ ግን ወደ ፡ ገሃነም ፡ እሳተ ፡ ነበልባል ፡ ውስጥ ፡ ይወድቃሉ ። ጻድቃንም ፡ ድልድዩን ፡ (ሲራጢን) ከተሻገሩ ፡ በኋላ ፡ ሐውድ ፡ ከተባለው ፡ ከሙሐመድ ፡ ምንጭ ፡ ጣፋጭ ፡ ውሀን ፡ ይጠጣሉ ። የምንጩም ፡ ውሀ ፡ ካንድ ፡ ወንዝ ፡ ይፈልቃል ፡ ወንዙም ፡ ከእግዚአብሔር ፡ ዙፋን ፡ ሥር ፡ የሚመነጭ ነው ። እያንዳንዱ ፡ ነቢይ ፡ የራሱ ምንጭ ፡ አለው ፡ የእያንዳንዱም ፡ ነቢይ ፡ ምንጭ ፡ እንደ ፡ ሙሐመድ ፡ ምንጭ ፡ አይሆንም ። ስለ ፡ ገሃነም ፡ (ጂሃነም) ፡ ሌሎቹ ፡ የተለመዱት ፡ ስሞቹ ፡ አናር ፡ እሳት ፡ ወይም ፡ ደሩልአድኻባ ፡ የቅጣት ፡ ቤት ፡ የሚባሉት ፡ ናቸው ። በማርያም ፡ ምዕራፍ ፡ ቍጥር ፡ ፪፪ ፡ ገጽ ፡ ፩፻፳፪ ፡ በሮድዌል ፡ የቀሩዓን ፡

ትርጉም ፤ ቀርባን ፡ እንዲህ ፡ ይላል ። «ከአላንት ፡ አንድም ፡ የለም ፡ ወደ ፡ እሱ ፡ የማይወርድ ፡ ይህ ፡ ከአምላካችሁ ፡ ዘንድ ፡ የተወሰነ ፡ ድንጋጌ ፡ ነው» ፡ ይላል ። ነገር ፡ ግን ፡ ምዕመኑ ፡ መጠነኛ ፡ ሙቀትን ፡ ያገኛል ። ያላመነውም ፡ ለዘለዓለም ፡ በገሃነመ ፡ እሳት ፡ ውስጥ ፡ ይኖራል ። ገሃነመ ፡ እሳትም ፡ ጌ ማዕርጎች ፡ (ደረጃዎች) ፡ አሉት ፤ እያንዳንዱም ፡ ደረጃ ልዩ ፡ ስም ፡ አለው ፤ የተለዩ ፡ ነዋሪዎችም ፡ ይገኙበታል ። እነሱም ፤

፩ኛ ፡ ጅሐኑም ፤ ለማይታዘዙ ፡ እስላሞች ፡ መካነ ፡ ንስሐ ፡ እሳት ።

፪ኛ ፡ ላድሐ ፤ ነዳጅ ፡ እሳት ፡ ለአይሁድ ።

፫ኛ ፡ ሁታማ ፤ የሚያስፈራ ፡ እሳት ፡ ለክርስቲያኖች ።

፬ኛ ፡ ሣኢር ፤ የሚንበለበል ፡ እሳት ፡ ለሳቢያኖች ።

፭ኛ ፡ ሣካር ፤ አንድ ፡ ሌላ ፡ የሚያስፈራ ፡ እሳት ፡ ለዘሮ ፡ አሰትሪያኖች ።

፮ኛ ፡ ጃኪም ፤ ለጣዎት ፡ አምላኪዎች ።

፯ኛ ፡ ሐዉያ ፤ እስላሞች ፡ ሳይሆኑ ፡ ነን ፡ ለሚሉ ፡ ግብዞች ፡ ናቸው ።

ከዝና ፡ የተባሉት ፡ መላእክት ፡ የገሃነምን ፡ በሮች ፡ ይጠብቃሉ ፤ ማሊክ ፡ የተባለውም ፡ መልአክ ፡ የበላያቸው ፡ ነው ። የተከሰኑት ፡ ሰዎች ፡ ምግብ ፡ ያንድ ፡ ዛኩም ፡ የተባለ ፡ ዛፍ ፡ መራራ ፡ ፍሬ ፡ ነው ። መጠጣቸውም ፡ ከመግል ፡ ጋር ፡ የተቀላቀለ ፡ ግም ፡ ውሀ ነው ፤ ስለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ በቀርባን ፡ ውስጥ ፡ ከንድ ፡ ጊዜ ፡ የበለጠ ፡ ተገልጽዋል ። በገንትና ፡ በገሃነም ፡ መካከል ፡ አንድ ፡ ዓራፍ ፡ የተባለ ፡ ግድግዳ ፡ አለ ። ወደ ፡ ገንት ፡ መግባት ፡ የማይችሉትና ፡ ዙንኔንም ፡ ያልተቀበሉ ፡ ሁሉ ፡ በዚህ ፡ መለያ ፡ ግድግዳ ፡ ላይ ፡ ይኖራሉ ። ወደ ፡ ገንት ፡ ወይም ፡ ወደ ፡ ገሃነም ፡ የሚገቡትን ፡ ለማየት ፡ ይችላሉ ፤ አንዳንዶችም ፡ ያላመኑ ፡ ሰዎች ፡ ልጆች ፡ ወደዚህ ፡ መለያ ፡ ግድግዳ ፡ ይላካሉ ፡ ይላሉ ። እሱም ፡ ወደ ፡ ገንት ፡ ለመግባት ፡ የሚችሉ ፡ ሆነው ፡ ያልተገኙት ፡ ማረፊያ ፡ እንደ ፡ ቂሎች ፡ መኖሪያ ፡ ዓይነት ፡ ማለት ፡ ነው ። ስለ ፡ ገንት ፡ ግን ፡ ጸድቃን ፡ እንደ ፡ እስላሞች ፡ ያሉት ፡ ድልድዩን ፡ (ሲራጢን) ፡ ከተሻገሩ ፡ በኋላ ፡ ገንት ፡ ይገባሉ ። እሱም ፡ አልጃና ፡ ይባላል ። ከገንት ፡ ውሀ ፡ ከጠጡ ፡ በኋላ ፡ ማናቸውንም ፡ ዓይነት ፡ ተድላ ፡ ያገኛሉ ። በሥጋዊም ፡ ሆነ ፡ በመንፈሳዊ ፡ ረገድ ፡ በሙሐመዳውያን ፡ ሐተታ ፡ ስጭዎች ፡ እንደታሰበው ፡ ሁሉ ፤ ስለ ፡ እነዚህ ፡ ተድላዎች ፡ ባሕርይ ፡ መግለጽ ፡ አያሳስበኝም ፤ አብዛኛው ፡ ሊታተም ፡ የማይገባው ፡ ነውና ።

እዚህ ፡ ላይ ፡ ደራሲው ፡ ስለ ፡ ሰማያዊ ፡ ተድላዎች ፡ ባሕርይ ፡ ለመግለጽ ፡ አብዛኛው ፡ ሊታተም ፡ የማይገባው ፡ ነው ፡ ሲሉ ፡ ከሰጡት ፡ መግለጫ ፡ አንዱ ፡ በሱረቱል ፡ ኒሣ ፡ በሴቶች ፡ ምዕራፍ ፡ በቀርባን ፡ ውስጥ ፡ ስለሚገኘው ፡ ጥቅስ ፡ ይመስለኛል ። የቀርባኑም ፡ ጥቅስ ፡ እንዲህ ፡ ይላል ። «ለአመኑት ፡ ግን ፡ መልካም ፡ የሆኑትንም ፡ ነገሮች ፡ ላደረጉ ፤ ከሥራቸው ፡ ወንዞች ፡ ወደሚፈሰባቸው ፡ የአትክልት ፡ ቦታዎች ፡ እናመጣቸዋለን ። እዚያ ፡ ለዘለዓለም ፡ ይኖሩ ፡ ዘንድ ፤ እዚያም ፡ እንከን ፡ የሌለበት ፡ ጥራት ፡ ያላቸው ፡ ሚስቶች ይኖርዋቸዋል ። ወደ ፡ ዘለዓለም ፡ ጥላዎችም ፡ እናመጣቸዋለን» ፡ ይላል ። ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፬፻፲፯ ፡ ቀጥር ፡ ፳፡ ተመልከት ።

ስለ ፡ ገንትና ፡ ኹረል ፡ ዓይን ።

በገንት ፡ እንከን ፡ የሌለበት ፡ ጥራት ፡ ያላቸው ፡ ሚስቶች ፡ ይኖሯቸዋል ፡ ተብሎ ፡ እላይ ፡ በተጠቀሰው ፡ ቀርባንናዊ ፡ ተስፋ ፡ መሠረት ፡ ስለ ፡ ኹረል ፡ ዓይንና ፡ ገንት ፡ በእስላሞች ፡ ከተደረሱት ፡ ግጥሞች ፡ ከብዙ ፡ በጥቂቱ ፡ ከዚህ ፡ በታች ፡ ጽፌ አለሁ ።

ጀነት ፡ የሚሉት ፡ የአላህ ፡ አገር ፤

(ገንት) ፡

ይፈሳል ፡ ወንዙ ፡ ብርዝና ፡ ማር ፡

ወለላ ፡ ብቻ ፡ የለው ፡ አሠር ።
 ጀነት ፡ ከገቡ ፡ የለም ፡ መውጣት ፡
 ከመብላት ፡ በቀር ፡ ከመጣጣት ፡
 ይፈልቃል ፡ ወንዙ ፡ ደግሞ ፡ ወተት ፡
 ላላህ ፡ ባሮች ፡ ነው ፡ ለተሰጡት ፡
 ፈርድና ፡ ሡና ፡ ለሰገዱት ። (በቀን ፡ የሚደርሰው ፡ የጅቱ ፡ ጊዜያት ፡ ጸሎት) ፡
 ጠጠሩ ፡ ሉል ፡ ነው ፡ ደሞም ፡ ያቁት ፡ (ዕንቅላ) ፡
 ኹረል ፡ ዓይን ፡ ናት ፡ በጀነት ፡ ሚስት ፡ (እንከን ፡ የሌለበት ፡ ጥራት ፡ ያላት ፡ ሴት)
 ትንፋሽ ፡ ብቻ ፡ አቅል ፡ የሚያስት ።
 ከጣይ ፡ ከጀምበር ፡ ያበራል ፡ ፊቷ ፡
 ኑር ፡ ፈስሶበታል ፡ በቀለበቷ ፡ (ብርሃን ፡ ወይም ፡ ዕንቅላ) ፡
 ሐር ፡ ነው ፡ ልብሷ ፡ ወርቅ ፡ ነው ፡ ቤቷ ።
 ምራቁ ፡ ማር ፡ ነው ፡ ጥርሷ ፡ መርጃን ፡ (እንደ ፡ በረዶ ፡ የነጣ ፡ ዕንቅላ) ፡
 ባለ ፡ አልጋ ፡ ናት ፡ ባለ ፡ ድንኳን ።
 እንደ ፡ ዓለም ፡ ሴት ፡ ዕድፍ ፡ የላት ፡
 ጥሩ ፡ አርጎ ፡ ነው ፡ የፈጠራት ፡
 ሁል ፡ ጊዜ ፡ በክራ ፡ የለም ፡ ማርጀት ። (ልጅ ፡ ገረድ ፡ ወጣት) ።
 ዓይኗ ፡ ተኩላል ፡ በመለይካ ፡ እጅ ፡ (መልአክ)
 ተደግሳለች ፡ ላላህ ፡ ወዳጅ ።

ማሳሰቢያ ፤ በእስልምና ፡ ስለ ፡ ገነት ፡ ባሕርይና ፡ ስለ ፡ ኹረል ፡ ዓይኖች ፡ ደም ፡ ግባት ፡
 ውበትና ፡ ቅርጽ ፤ እንደዚሁም ፡ በምድር ፡ ላይ ፡ ላንድ ፡ እስላም ፡ ከእቁባት ፡ ሌላ ፡ በ
 ሕግ ፡ የተፈቀደለት ፡ አራት ፡ ሚስቶች ፡ ማግባት ፡ ሲሆን ፡ በገነት ፡ ግን ፡ ሰባ ፡ ሁለት ፡
 እንከን ፡ የሌለበት ፡ ጥራት ፡ ያላቸው ፡ ሚስቶች ፡ የሚጠብቁት ፡ ለመሆኑ ፡ ወርልድስ ፡
 ግሬት ፡ ሚን ፡ አቭ ፡ ካለር ፡ ከ፫ሺህ ፡ ዓ ፡ ዓ ፡ እስከ ፡ ፲፱፻፵፯ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ድረስ ፡ በጀ ፡ አ ፡
 ሮጀርስ ፡ ከተደረሰው ፡ የዓለም ፡ ታሪክ ፡ መጽሐፍ ፡ ፩ኛ ፡ ሾሉም ፡ ገጽ ፡ ፪፬-፪፭ ፡ ተመ
 ልከት ፤ ይህንና ፡ የቅርጽነትም ፡ ጥቅስ ፡ ከማቴ ፡ ወንጌል ፡ ምዕ ፡ ፳፪ ፡ ከቁ ፡ ፳፫-፴ ፡ ጋራ ፡
 አስተያይ ።

ገነት ፡ አያሌ ፡ ስሞች ፡ አለው ።

፩ኛ ፡ ጀነቱልኩሉድ ፡ (ዘላለማውያን ፡ አትክልቶች) ፡
 ፪ኛ ፡ ዳሩ ፡ ሰላም ፤ (የሰላም ፡ ቤት) ፡
 ፫ኛ ፡ ጀነቱ ፡ አድኒ ፤ (የኤድን ፡ ገነት) ፡
 ፬ኛ ፡ ጀነቱል ፡ ማዊ ፤ (የመሰብሰቢያ ፡ ገነት) ፡
 ፭ኛ ፡ አልዩን ፤ ከፍተኛ ፡ መኖሪያ ፡
 ፮ኛ ፡ ጀነቱል ፡ ፊርዳውሲ ፤ የገነት ፡ የአትክልት ፡ አደባባይ ፡ ናቸው ።

ከከፍተኛው ፡ ገነት ፡ በላይ ያለው ፡ የእግዚአብሔር ፡ ዙፋን ፡ ነው ፤ ከዚህ ፡ ዙፋን ፡ ሥር
 የገነት ፡ ውሀ ፡ ይፈልቃል ። የሚመኝዋቸውም ፡ የገነት ፡ ደስታዎችና ፡ ይገለጹም ፡ ዘንድ ፡
 የሚያምኑባቸው ፡ የገነት ፡ ተድላዎች ፡ እንደሚከተሉት ፡ ያሉ ናቸው ። ከዕንቅላ ፡ የተሠሩ ፡
 አዳራሾች ፡ ይኖራሉ ፤ በእያንዳንዱ ፡ አዳራሽ ፡ ፪ ፡ ቤቶች ፡ ይገኛሉ ፤ እያንዳንዱም ፡ ቤት ፡ ፪
 ከፍሎች ፡ ይገኙበታል ፡ መኖሪያቸውም ፡ በጣፋጭ ፡ መዓዛ ፡ የተመሉ ፡ ናቸው ። ጣፋጭ ፡

የሆኑ ፡ ፍሬዎችንና ፡ ማናቸውንም ፡ ዓይነት ፡ ምግብ ፡ ይመገባሉ። ከማርና፡ከወተት፡ወንዞችም ጣፋጭ ፡ ውሀን ፡ ይጠጣሉ ። አል ፡ ሁት ፡ የተባለውን ፡ የአንድ ፡ ግዙፍ ፡ ዓሣ ፡ ጉበትና ፡ የገነት፡በሮች፡ሥጋን፡ይመገባሉ ። ሳንሳባልና ፡ ዘንጃቢል ፡ የሚባሉ ፡ ሁለት ፡ የታወቁ ፡ ወንዞች ፡ አሉ። ሱንዱስና ፡ አቢታብራቅ ፡ የተባሉ ፡ የሐር ፡ መገናኛፈያዎችን ፡ ይጎናጸፋሉ ። በብርና ፡ በወርቀ ፡ አምባሮትም ፡ ያጌጣሉ ። በከበረ ፡ ደንጊያ ፡ ያጌጡ ፡ ዘውዶችን ፡ ይደፋሉ ። ፈረሶችና ፡ ግመሎች ፡ ሰፋፊ ፡ እርሻዎችም ፡ ይኖራሉ ። እያንዳንዱም ፡ የ፴፮ ፡ ዓመት ፡ ዕድሜ እንዳለው ፡ ሰው ፡ ጤናና ፡ ኃይል ፡ ይኖረዋል ። በዕድሜ ፡ ከዚህ ፡ ያነሱና ፡ ያረጁም ፡ አይሆኑም ። በተዋሰነ ፡ ወጣት ፡ ቄንገ፣፹ት ፡ ይገለገላሉ ። በድንክ ፡ አልጋዎች ፡ ላይ ፡ እየተንፈላሰሱ ፡ የተከሰኑትን ፡ ሰዎች ፡ ሥቃይ ፡ ይመለከታሉ ። በዛሬውም ፡ ዘመን ፡ እነዚህ ፡ ዝርዝር ፡ ነገሮች ፡ የመንፈሳዊ ፡ ተድላ ፡ ምሳሌዎች ፡ ስለ ፡ መሆናቸው ፡ ለመግለጽ ፡ የሚሞክሩ ፡ አንዳንድ ፡ እስላሞች ፡ ይገኛሉ ። ስለ ፡ ትርጓሜው ፡ ግን ፡ ጠቅላላውን ፡ እምነት ፡ በተቀበሉት ፡ ዘንድ ፡ ይነቀፋል፤ ከሐተታ ፡ ስጭዎችም ፡ ቋንቋ ፡ ጋር ፡ ለማስታረቅ ፡ አይቻልም፤ ከዚህም ፡ በቀር ፡ የምሳሌዎቹ ፡ ባሕርይ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ሊቃወሙት ፡ የሚገባ ፡ ነው ። አል ፡ ጋዛሊ ፡ የተባለው ፡ በጣም ፡ የታወቀው ፡ ጠቅላላውንም ፡ እምነት ፡ የተቀበለውና ፡ የሃይማኖቱ መምህር ፡ የሆነው ፡ በገነት ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፡ እንስሳትም ፡ የእግዚአብሔርን ፡ ፊት ከማየት ፡ በቀር ፡ ከሌሎች ፡ ተድላዎች ፡ ሁሉ ፡ ተከፋዮች ፡ ይሆናሉ፤ ሰው ፡ ብቻ ፡ ልዩ ፡ መብት ፡ ይኖረዋል፤ እግዚአብሔርንም ፡ በአካላዊነት ፡ ያያሉ ። ጥቂቶች ፡ ባለማቋረጥ ፡ ጥቂቶችም ፡ በዓመት ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ሌሎችም ፡ ጧትና ፡ ማታ ፡ ያዩታል፤ አንድ ፡ መጋረጃ ፡ ይነሣና ፡ ያዩታል፤ አንድ ፡ ሌላም ፡ መንፈሳዊ ፡ ተድላ ፡ አለ፤ እሱም ፡ የሙሐመድን ፡ ፊት ፡ ለማየት ፡ መቻል ፡ ነው ፡ ብሏል ።

ክፍል ፡ ፲ ።

ማናቸውም ፡ ነገር ፡ አስቀድሞ ፡ የተደነገገ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

ጂኛው ፡ የሙሐመዳውያን ፡ ክፍለ ፡ እምነት ።

ጂኛው ፡ ክፍለ ፡ እምነት ፡ ማናቸውም ፡ ነገር ፡ ከመወጠኑ ፡ በፊት ፡ አስቀድሞ ፡ የተወሰነ ፡ ስለመሆኑ ፡ ነው ። እምቅድመ ፡ ዓለም ፡ ጀምሮ ፡ መልካምም ፡ ሆነ ፡ ክፉ ፡ ማመንም ሆነ ፡ አለማመን ፡ ማናቸውንም ፡ ነገር ፡ እግዚአብሔር ፡ አስቀድሞ ፡ የመዘገበው ፡ መሆኑን ፡ እያንዳንዱ ፡ እስላም ፡ ማመን ፡ ግዴታው ፡ ነው ። ሲሉ ፡ የዚህን ፡ ትርጓሜ ፡ ለማስረዳት ፡ ይጥራሉ ። ምክንያቱም ፡ ሁሉን ፡ ጨብጦ ፡ በያዘ ፡ ጥበቡ ፡ ክፉትና ፡ አለማመን ፡ እንደ ፡ መልካምና ፡ እምነት ፡ ያሉ ፡ መኖራቸውን ፡ አስቀድሞ ፡ ስላወቀ ፡ እንዲህ ፡ ይሆን ዘንድ ፡ ስለፈቀደ ፡ አስቦበት ፡ ደንግጋል ፡ ይላሉ ። ስለ ፡ ዘለዓለማዊ ፡ ድንጋጌም ፡ አያሌ ፡ የተለመዱ ፡ ስሞች ፡ አሉ ፡ ስሞቹም ፡ አልቃድኦ ፤ አልቃድር፤ ታቅድር፤ ቃድር ፡ ይባላሉ። ስለ ፡ እምነቱ ፡ ጉዳይ ፡ አንዳች ፡ ነገር ፡ በሚያውቅ ፡ እስላም ፡ ከንፈሮች ፡ ላይ ፡ ከእነዚህ ፡ አንዱ ፡ ይገኝባቸዋል፤ በቅርባንም ፡ ውስጥ ፡ ተደጋግሞ ፡ እግዚአብሔር ፡ የሚወደውን ፡ በቀና ፡ መንገድ ፡ ይመራዋል ፡ የማይወደውንም ፡ በጠማማ ፡ መንገድ ፡ ይመራዋል ፡ የሚል ፡ ቃል ፡ ተጽፎ ፡ ይገኛል ። ይህ ፡ በቀናውና ፡ በጠማማው ፡ መንገድ ፡ ስለ ፡ መመራትም ፡ በተጠበቀው ፡ ሰሌዳ ፡ ላይ ፡ ተጽፈው ፡ ከሚገኙት ፡ ዘላለማዊ ፡ ድንጋጌዎች ፡ አንዱ ፡ ክፍል ነው ። አያሌ ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ተጽፎለታል ፡ ተብሎ ፡ ሲነገር ፡ የምትሰሙት ፡ ምክንያቱ ፡ ስለዚህ ፡ ነው ። እኔ ፡ በበኩሌ ፡ እንደምረዳው ፡ ሁሉ ፡ ስለ ፡ አንድ ፡ ነፍሰ ፡ ገዳይና ፡ ራስንም ፡ ስለመግደል ፡ የተባለ ፡ ነው ፤ ስለ ፡ ዘለዓለማዊ ፡ መጨረሻው ፡ የተደነገገለትን ፡ ፈጽሞአል ፡ ይባላል ። በአፈ ፡ ታሪኩም ፡ ውስጥ ፡ ስለ ፡ አንድ ፡ ሕፃን ፡ የመጨረሻ ፡ ዕድሉ መዳንም ፡ ሆነ ፡ መኰንን ፡ ከመፀነሱና ፡ ከመወለዱ ፡ በፊት ፡ የተመደበለት ፡ ነው ፡ ሲል ፡ ሙሐመድ ፡ መናገሩን ፡ አፈ ፡ ታሪኩ ፡ ይገልጻል ። ጥፋትም ፡ ሆነ ፡ ልማት ፡ ረኃብም ፡ ሆነ ፡ ጥጋብ ፡ ረጅም ፡ ዕድሜም ፡ ሆነ ፡ አጭር ፡ ደስታም ፡ ሆነ ፡ ትክክል ፡ ማመንም ፡ ሆነ ፡ ክህ

ደት ፡ አስቀድሞ ፡ የተመደበለትን ፡ ድንጋጌ ፡ ያገኛል ፡ ይላሉ ፤ ይህም ፡ በማሰብ ፡ በኩል ፡ በቂ ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ ስለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ሰዎች ፡ ይከራከሩበት ፡ ዘንድ ፡ ሙሉ መድ ፡ አልፈቀደላቸውም ፡ ይህም ፡ ከዕውቀቱ ፡ ጥልቀት ፡ ውጪ ፡ መሆኑን ፡ የተገነዘበው ፡ ይመስላል ። አላውቅምም ፡ የማለት ፡ ብልሃት ፡ አልነበረውም ፡ ነበር ፤ አስቀድሞ ፡ በማወቅ ፡ የሚያይና ፡ ለተገቢ ፡ ምክንያቶችም ፡ ለመፍቀድ ፡ በሚችለው ፡ መካከልና ፡ አስቀድሞ ፡ በሚያውቀውም ፡ እንዳስፈላጊነቱ ፡ የሚፈቅድና ፡ አስቀድሞ ፡ የማወቅ ፡ ሙብት ፡ ባለው ፡ ያለውን ፡ ልዩነት ፡ አስቦ ፡ የደረሱበት ፡ አይመስለኝም ። ነፃ ፡ ፈቃድ ፡ ስለመኖሩም ፡ እንዳመነ ፡ ሆኖ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ወዲያውኑም ፡ ሆነ ፡ ዘግይቶ ፡ ማድረግ ፡ ይገባዋል ፡ ሲል ቢገልጽም ፡ ይሁን ፡ እንጂ ፡ በጠቅላላው ፡ ቀርጾ ፡ ጥብቅ ፡ የሆነውን ፡ የካልፒንን ፡ ትምህርት ፡ የሚያስፋፉትን ፡ ሰዎች ፡ በሙሉ ፡ የሚደግፍ ፡ ነው ። ስለ ፡ ፍጡር ፡ ተግባሮችም ፡ ይህ ፡ እምነት ፡ የተማቱ ፡ ሀሳቦችን ፡ አስነሥቷል ፤ ስለ ፡ ፍጡር ፡ ተግባሮችም ፡ ያላቸውን ፡ አስተያየት ፡ ባጭሩ ፡ ልዘረዝር ፡ እችላለሁ ። ተግባሮች ፡ በፈቃድ ፡ ወይም ፡ ያለ ፡ ፈቃድ ፡ ይፈጽማሉ ፡ ይላሉ ። ለምሳሌ ፡ አንዳንድ ፡ ያለ ፡ ፈቃድ ፡ የሚደረጉ ፡ ሥራዎች ፡ አሉ ። እነሱም ፡ እንደ ፡ ፍጡር ፡ አካል ፡ መርበድበድ ፡ ያሉ ናቸው። እነዚህም ፡ የተፈጠሩ ፡ ሥራዎች ፡ ናቸው ። በፈቃድ ፡ የተፈጸሙ ፡ መስለው ፡ የሚታዩትም ፡ ሥራዎች ፡ ሁሉ ፡ እንኳ ፡ በእግዚአብሔር ፡ አስፈጻሚነት ፡ የሚፈጸሙ ፡ ናቸው ። ምክንያቱም ፡ እነሱ ፡ የሚፈጸሙበትን ፡ ኃይል ፡ ሰጭው ፡ እሱ ፡ ዘመሆኑ ፡ ሰው ፡ ውሳጣዊ ፡ መከላከል ፡ ከሌለው ፡ ያደርግ ፡ ዘንድ ፡ ነፃነትንና ፡ ብርታትን ፡ ሰጥቶታል ፤ ሰውም ፡ የሚያደርገው ፡ በእግዚአብሔር ፡ የተፈጠረን ሥራ ፡ ነው ። የእግዚአብሔር ፡ ሥራ ፡ ነው ። እሱ ፡ አገዝ ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ ፡ አድራጊው ሰው ፡ ዋጋውን ፡ እንዳገኘ ፡ ይቆጠራል ፡ ይላሉ ። ይህንንም ፡ አስተያየት ፡ ባንድ ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ ካለ ፡ ከኤሌክትሪክ ፡ ብርሃን ፡ ጋር ፡ አመዛገነዋለሁ ፤ ሰውየው ፡ አልሠራውም ፡ ማብራያውን ፡ የሚጫንበትንም ፡ ኃይል ፡ አልፈጠረም ፤ እሱን ፡ የሚጫንበት ፡ ነፃነት ፡ ከእግዚአብሔር ፡ የተሰጠው ፡ ነው ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ማብራያውን ፡ ሲጫነው ፡ የብርሃንን ፡ ጥቅም ፡ ያገኛል ። እግዚአብሔር ፡ በራሱ ፡ ድንበርን ፡ አድርጓል ፡ ማለትና ፡ ሰውም ፡ ከእግዚአብሔር ፡ ዘንድ ፡ ሳይሆን ፡ ማናቸውንም ፡ ነገር ፡ በራሱ ፡ ኃላፊነት ፡ ማድረግ ፡ ይችላል ፡ ለማለት ፡ የፈሩ ፡ ለመሆናቸው ፡ በእርግጥ ፡ ይሰማኛል ። ይህ ፡ የተባለውም ፡ በራሱ ፡ ፈቃድ ፡ ለማድረግ ፡ መቻሉ ፡ እርግጠኛ ፡ ነው ፡ ብንልም ፡ ስለ ፡ አገላለጹ ፡ አስቸጋሪ ፡ ይሆናል ። አንድ ፡ ሰው ፡ ተነሥቶ ፡ ሥራዎች ፡ ሁሉ ፡ እግዚአብሔር ፡ ስለ ፡ ፈጠራው ፡ እንደታዩኝ ፡ አድርጌ ፡ ብፈጽማቸው ፡ እግዚአብሔር ፡ ሊፈርድብኝ ፡ አይገባም ፡ ያለ ፡ እንደሆነ ፤ ስለ ፡ እነዚህ ፡ ጉዳዮችና ፡ ስለ ፡ ሥራዎችም ፡ እግዚአብሔርን ፡ በመጠየቅ ፡ ራሳችሁን ፡ አታስቸግሩ ፡ የሚል ፡ መልስ ፡ ይሰጣል ። እሱን ፡ ልታከብሩትና ፡ በፍርታትም ፡ ልትገዙለት ፡ ይገባችኋል ። ክፉ ፡ ነገሮችንም ፡ ፈጥሮ ፡ ቢገኝ ፡ እንኳ ፡ የአፈጻጸማቸው ፡ ኃላፊነት ፡ በራስህ ፡ ላይ ፡ ያርፋሉ ፡ በሉት ፡ ይላል ። ይህ ፡ ሁሉ ፡ በጣም ፡ የማያጠግብ ፡ መልስ ፡ ነው ። ማናቸውም ፡ ነገር ፡ አስቀድሞ ፡ የተወሰነ ነው ፡ በማለት ፡ ለሚያምኑት ፡ ሁሉ ፡ ስለ ፡ ቅጣት ፡ ትክክለኛ ፡ ፍርድ ፡ ለሚቀርበው ፡ ሀሳብ ፡ ማጨናፈሪያ ፡ መንገድ ፡ ብቻ ነው ። እንደገናም ፡ ስለ ፡ ቅድስናና ፡ ዋጋውም ፡ እግዚአብሔር ፡ የታዘኝን ፡ መታዘዝ ፡ ፈጥሮአል ። ወደ ፡ ህሊናዊ ፡ ቅድስና ፡ ማዘንበላቸውና ፡ ለመታዘዝም ፡ ያላቸው ፡ ፈቃድ ፡ እግዚአብሔር ፡ የፈጠረው ፡ ነው ። ይህም ፡ በፍጡር ፡ ሐሳብ ፡ ውጤት ፡ እንደሚደረስበት ፡ ሁሉ ፡ የሰው ፡ የመጨረሻ ፡ ዘለዓለማዊ ፡ ዕድሉ ፡ የራሱ ፡ የሥራው ፡ ፍሬ ፡ አይደለም ፡ ሲሉ ፡ ወደሚያምኑበት ፡ እምነት ፡ ይመራል ። ይህንንም ፡ አስቃቂ ፡ እምነታቸውን ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ እግዚአብሔር ፡ የሰጠውን ፡ ተስፋ ፡ ይፈጽማል ፡ በማለት ፡ ያሻሽሉታል ። ነገር ፡ ግን ፡ ከቅድስናው ፡ ልግስና ፡ የተነሣ ፡ ዘቻዎችን ፡ ሁሉ ፡ ከመፈጸም ፡ ይታገሣል ፡ ይላሉ ። አንድ ፡ ሰው ፡ አስቀድሞ ፡ ለዘላለማዊ ፡ ሕይወት ፡ የተመደበ ፡ ከሆነ ፡ በሕይወተ ፡ ሥጋ ፡ ሳለ ፡ ኃጢአተኛ ፡ ቢሆን ፡ እንኳ ፡ ከመሞቱ ፡ በፊት ፡ ወደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይመለሳል ፡ ይላሉ ። አንድ ፡ ሰውም ፡ ለዘላለም ፡ ኩነቴ ፡ የተመደበ ፡ ከሆነ

ኃጢአትን፡ አሸንፎ፡ ቢኖርም፡ እንኳ፡ ከመሞቱ፡ በፊት፡ በከሐዲነትና፡ በኃጢአት፡ ይሰጥማል፡ ይላሉ ። የዚህ፡ ትምህርት፡ ጠባይም፡ በ፪፡ ዋና፡ ዋና፡ ጉዳዮች፡ ከክርስቲያን፡ ትምህርት፡ ይለያያል ።

ሀ) እግዚአብሔር፡ የአእምሮአዊ፡ ክፋት፡ ምንጭ፡ ነው፡ ሲል፡ መረጃ፡ የሌለው፡ መግለጫን፡ ያቀርባል ።

ለ) የአእምሮአዊ፡ ክፋት፡ ከፍጡር፡ ፈቃድና፡ ከፍጡር፡ የማሰብ፡ ነፃነት፡ የተነሣ፡ በማይገባ፡ ስለ፡ መደረጉም፡ ይክዳል ። ይህ፡ ጥብቅ፡ የሆነ፡ ሰብአዊ፡ የፈቃድ፡ ነፃነት፡ እስልምናን፡ በ፪፡ በሚጋጩ፡ ክፍሎች፡ ይከፍላቸዋል ። የመጀመሪያው፡ ክፍል፡ ተከታዮች፡ ጀባርያ፡ ይባላሉ፡ ቃሉም፡ ከራሱም፡ በብርታት፡ በሚበልጥ፡ መገደድን፡ የሚገልጽ ነው። እነሱም፡ ሰው፡ በነፋስ፡ ውስጥ፡ እንደሚገኝ፡ ላባ፡ ነው፡ ሲሉ፡ አስተማሩ። የ፪ኛው፡ ክፍል፡ ተከታዮችም፡ ሙታዚላ፡ ወደ፡ ኋላ፡ አፈግፋሊዎች፡ ከዲርያ፡ ይባላሉ፡ ትርጓሜውም፡ ሥልጣንና፡ ትሎታን፡ የሚመለከት፡ ቃል፡ ነው ። አንድ፡ ሰው፡ የነፃ፡ ፈቃድን፡ ቅድስና፡ በመጨበጡ፡ በገዛ፡ ሥራው፡ ላይ፡ ሥልጣን፡ አለው፡ ሲሉ፡ አስተማሩ፡ እነዚህ፡ እምቶችም፡ ጠቅላላውን፡ እምነት፡ በተቀበሉት፡ እስላሞች፡ ዘንድ፡ ስለ፡ ዋጋና፡ ቅጣት፡ መቀበል፡ ስለ፡ ኃጢአትና፡ ይቅርታም፡ ያላቸውን፡ አስተያየት፡ ሊገባቸው፡ ይገባል ። በቀሩኛን፡ ውስጥ፡ ያሉትን፡ ቃላትና፡ ሐሳቦች፡ እንደዚሁም፡ ማናቸውም፡ የሰው፡ ዕድል፡ አስቀድሞ፡ የተመደበለት፡ ነው፡ በማለት፡ ያላቸው፡ እምነት፡ ትርጓሜውን፡ ይቀማቸዋል ። በዚሁ፡ ቦታ፡ ስለዚሁ፡ አርእስት፡ ባጭሩ፡ መግለጽ፡ እችላለሁ ።

ዋጋ፡ ስለ፡ ማግኘትና፡ ቅጣት፤ ጠቅላላውን፡ እምነት፡ የተቀበሉት፡ እግዚአብሔር፡ ዋጋን፡ ይሰጣል፡ ቅጣትንም፡ ያከናወናል፡ ይላሉ ። ሆኖም፡ ዋጋው፡ ለሰው፡ ተገቢው፡ አይደለም፡ ቅጣቱም፡ እንደዚሁ፡ ምክንያቱም፡ ሥራዎቹ፡ ሁሉ፡ ከራሱ፡ አይደሉምና፡ የተፈጠሩ፡ ናቸው፡ እንጂ፤ እግዚአብሔርም፡ ዋጋን፡ ሲሰጥ፡ በነፃ፡ ፈቃዱና፡ ስለ፡ ደግነቱ፡ ይሰጣል ። ቅጣትንም፡ ሲያከናውን፡ በግፍ፡ አይደለም፡ መልካም፡ ነገሮችን፡ ይሰጥ፡ ዘንድና፡ ስለ፡ ፍጥረቱ፡ ሁሉ፡ መልካም፡ ነገርን፡ ይመኝላቸው፡ ዘንድ፡ አይገደድም፤ የሚያደርገውን፡ ሁሉ፡ ያደርገዋል፤ እንዲሁ፡ ይሆን፡ ዘንድ፡ ይፈቅዳልና። የእግዚአብሔር፡ ባሕርይ፡ የአወራሩ፡ ሕግ፡ መሆኑን፡ በእነዚህ፡ እምነቶች፡ ውስጥ፡ ሐሳቡን፡ ለመጨበጥ፡ የማንችል፡ መሆናችንን፡ ለማወቅ፡ እንችላለን ። መልካም፡ ነገርን፡ ሲያደርግ፡ ከደግነቱ፡ የተነሣ፡ በነፃ፡ ያደርገዋል ። ይህም፡ ደግነቱ፡ ከባሕርዩ፡ ነው ። ደግ፡ ባልሆነ፡ ኖሮ፡ አምላክ፡ ለመሆን፡ አይችልም፡ ነበር ። እግዚአብሔር፡ የሚፈቅደውን፡ ለማድረግ፡ ይንቀሳቀሳል፡ ከሚለው፡ ሐሳብና፡ እንደዚሁም፡ በግዴታ፡ ሥር፡ ነው፡ ከሚለው፡ ሐሳብ፡ ለማምለጥ፡ ይሞክራሉ ። ስለ፡ ራስ፡ መግለጽ፡ መቻልም፡ የግል፡ ነፃነት፡ መሆኑን፡ ለማየት፡ አይችሉም ። ስለዚህ፡ የእግዚአብሔርም፡ ስጦታዎች፡ በሥጋዊና፡ በንፈሳዊ፡ ረገድ፡ ምግብ፡ ልብስ፡ መማር፤ እውቀት፡ እንደዚሁ፡ ማናቸውም፡ ነገር፡ በእግዚአብሔር፡ ፈቃድ፡ ላይ፡ የሚተማመንና፡ የሚሰጥ፡ ነው፡ እስከ፡ ማለት፡ ይደርሳሉ ። ስለዚህ፡ እስኪመጡልህ፡ ድረስ፡ ቁጭ፡ ብለህ፡ ልትጠበቅ፡ ትችላለህ ፤ እንደዚህ፡ ያለውን፡ እምነትም፡ በተለምዶ፡ የሚፈጽሙ፡ እጅግ፡ በጣም፡ ጥቂቶች፡ መሆናቸውን፡ እረዳለሁ ፤ ምክንያቱም፡ ረኃብ፡ ሕግን፡ ያሸንፋልና፡ ነው ።

ስለ፡ ኃጢአት፤ ይህ፡ ጉዳይ፡ በዚሁ፡ አርእስት፡ ውስጥ፡ ይገለጻል ። ምክንያቱም፡ አንድ፡ ሰው፡ በነፋስ፡ ውስጥ፡ እንዳለ፡ ላባ፡ ነው፡ ሲባል፡ ኃጢአትን፡ ያደርጋል፡ ለማለት፡ ከተፈጥሮው፡ ውጪ፡ የሆነ፡ ይመስላል ፤ እዚህ፡ ላይ፡ ኃላፊው፡ ተጠያቂ፡ ነፋስ፡ መሆኑ፡ ነው ። በእኛ፡ በኩል፡ ኃጢአቶች፡ በትልልቅና፡ በአነስተኛ፡ ደረጃ፡ ይከፋፈላሉ ። ይላሉ ። አነስተኞች፤ ምሕረትንና፡ ይቅርታን፡ ያገኛሉ ። ትላልቆቹ፡ ኃጢአቶችም፡ ዘማዊነት፡ ጣዖትን፡ ማምለክ፡ የተፈጥሮ፡ ባሕርይ፡ የማይፈቅደውን፡ ማድረግ፤ ስርቆት፤ ስከር

ቀማኛነት፤ ነፍሰ፡ ገዳይነት፤ ራሱን፡ መግደል፤ በሐሰት፡ መማል፤ ሐሰት፡ መናገር፤ ጥንቆላ፡ ገንዘብን፡ በአራጣ፡ ማበደር፤ መዝረፍ፤ የሙት፡ ልጆችን፡ መበደል፤ በጦርነት፡ ጊዜ፡ ፈሪ፡ መሆን፤ ሴትን፡ በሐሰት፡ ማሳጣት፤ ወላጆችን፡ መጉዳትና፡ ማናቸውንም፡ ነገር፡ ከእግዚአብሔር፡ ጋር፡ በአምልኮ፡ በኩል፡ ማጣመር፡ ናቸው፡ ይላሉ። ነገር፡ ግን አንድ፡ እስላም፡ ስለ፡ እግዚአብሔር፡ አንድነት፡ ከተናዘዘ፡ እነዚህን፡ ታላላቅ፡ ኃጢአቶችንም፡ እንኳ፡ ቢያደርግ፡ ለዘለዓለም፡ በገሃነመ፡ እሳት፡ ውስጥ፡ አይኖርም፡ ይባላል። አነስተኞች፡ ኃጢአቶችም፡ ከጸኑባቸው፡ ታላላቅ፡ ኃጢአቶች፡ መሆናቸውን፡ በትክክል፡ ያምናሉ።

ስለ፡ ይቅርታና፡ ኑዛዜ፤ ጎሬሬ፡ ወይም፡ ታግሬር፡ የሚባሉትን፡ እንደሚከተለው ይወስንዋቸዋል። በኃጢአት፡ ከመቀጣት፡ መገታት፤ ከመላእክትም፡ እሱን፡ መሠወርና ከመዝገብ፡ ላይም፡ ማስደምሰስ፡ ነው።

ንስሐ፡ ስለ፡ መግባት፤ እንደገናም፡ ይህን፡ የሰው፡ የመጨረሻ፡ ዕድሉ፡ አስቀድሞ የተወሰነ፡ ነው፡ ከሚለው፡ ብርቱ፡ እምነት፡ ጋር፡ ለማስታረቅ፡ አስቸጋሪ፡ ይመስላል። ሆኖም፡ አንድ፡ እስላም፡ ሳይዘገይ፡ ንስሐ፡ መግባት፡ ይገባዋል፡ ይላሉ። ንስሐ፡ አለመግባትም፡ ኃጢአተኛ፡ መሆን፡ ነው። የተደረገው፡ ኃጢአትም፡ ይቅር፡ ሊባል፡ የሚችል፡ ሆኖ፡ ቢገኝም፡ እንኳ፡ በቀሩዓን፡ ውስጥ፡ «እግዚአብሔርን፡ በሐሳባቸው፡ የሚጠሩት፡ ስለ፡ ይቅርታ፡ ማግኘትም፡ የሚጸልዩና፡ በኃጢአትም፡ የማይጸኑ፡ ከእግዚአብሔር፡ የይቅርታ፡ ዋጋን፡ ይቀበላሉ»፡ የሚል፡ ጥቅስ፡ እናነባለን። ሙሐመድም፡ በገሃነመ፡ እሳት፡ ውስጥ፡ የሚሠቀዩት፡ ሰዎች፡ ንስሐ፡ ከመግባት፡ በመዘግየታቸው፡ ነው፡ ሲል፡ ተናግሮአል። እዚህ፡ ላይ፡ በብዙው፡ እንስማማበታለን፤ ነገር፡ ግን፡ ስለ፡ የመጨረሻው፡ እድል፡ ጉዳይ፡ ካላቸው፡ አስተያየት፡ ጋር፡ ለማስታረቅና፡ ለማስማማት፡ አስቸጋሪ፡ ነው። ፍሬ፡ ነገሮች፡ ሁሉ፡ ጥንተ፡ ሐሳባቸው፡ በጣም፡ የበረቱ፡ ነበሩ። ስለ፡ እውነተኛው፡ ንስሐ፡ መግባት፡ ያላቸው፡ መግለጫ፡ በድምፅ፡ የሚስማሙ፡ ናቸው። እነሱም፤

ሀ) ኃጢአትን፡ መተው።

ለ) እግዚአብሔርን፡ በመበደላችሁ፡ ማዘን።

ሐ) ስለ፡ መታደስ፡ ጉዳይ።

መ) ጥገናና፡ መተካት።

ሠ) ፃዕረ፡ ሞት፡ ከመድረሱ፡ በፊት፡ ንስሐ፡ መግባት፤ ናቸው።

ቢሆንም፡ አንድ፡ ሰው፡ ስላደረገው፡ ኃጢአት፡ ንስሐ፡ ገብቶ፡ እንደገና፡ ያንኑ፡ ኃጢአት፡ መላልሶ፡ ቢያደርግ፡ የመጀመሪያውን፡ ንስሐ፡ መግባት፡ አይደመስስበትም፡ ይላሉ። በጠቅላላው፡ የሃይማኖታቸውን፡ ትምሕርት፡ የሚያስተምሩ፡ ሁሉ፡ እግዚአብሔር፡ የእያንዳንዱን፡ ሰው፡ ንስሐ፡ መግባት፡ ይቀበላል፡ ሲሉ፡ ያስተምራሉ። አንድ፡ ከሐዲ፡ ሰውም፡ እስልምናን፡ መቀበሉ፡ ብቻ፡ ይበቃዋል፡ ይላሉ። በሙሐመድ፡ የሕይወት፡ ታሪክ፡ ውስጥ፡ የሚገኙት፡ ነገሮች፡ ስለዚህ፡ ጉዳይ፡ ሊመሰክሩ፡ ይችላሉ። አንድ፡ ሚች፡ ሰው፡ ኃጢአትን፡ ሠርቶ፡ ንስሐ፡ ሳይገባ፡ ቢሞት፡ እግዚአብሔር፡ እንደ፡ ፈቀደው፡ ሊያደርግበት፡ ይችላል፤ የሚገባ፡ ቢመስለውም፡ በሌላው፡ ሁሉ፡ ማናቸውንም፡ ነገር፡ ይቅር፡ ይለዋል፤ ይህም፡ ለእግዚአብሔር፡ ባላንጣዎችን፡ ከመስጠቱ፡ በቀር ነው፤ ምንም፡ እንኳ፡ እግዚአብሔር፡ እቀጣለሁ፡ ቢል፡ ቅሉ፡ ማስጠንቀቂያው፡ በማናቸውም፡ በኩል፡ ሥራውን፡ አይወስንም፡ ይላሉ። ይህም፡ አንድ፡ ማደናገሪያ፡ ነው፡ ብለን፡ ልንጠራው፡ ይገባናል።

፲፩ኛ ፡ ክ ፍ ል ።

ስለ ፡ የሃይማኖት ፡ መሪነት ፡ (ይማምነት) ፡ ያላቸው ፡ እምነት ።

ይህ ፡ አርእስት ፡ በሃይማኖታዊ ፡ መሠረተ ፡ ነገርና ፡ አፈጻጸም ፡ መካከል ፡ ስለሚገኝ ፡ ከዚህ ፡ ላይ ፡ ልንነጋገርበት ፡ ይገባናል ። እሱም ፡ የካሊፎች ፡ ወይም ፡ የተገቢ ፡ ወራሽነት ፡ ጥያቄ ፡ ነው ። በሙሐመዳውያን ፡ ዓለም ፡ ዘንድ ፡ በጣም ፡ ፍሬ ፡ ያለው ፡ የንግግር ፡ ምንጭና ፡ ክፍሎችም ፡ ሆኖአል ። ይማምና ፡ ካሊፍ ፡ የተባሉት ፡ ቃላት በጣም ፡ የተለመዱ ፡ ናቸው ፡ ይማም ፡ ማለት ፡ ከዓረቢኛ ፡ ግሥ ፡ የመጣ ፡ ነው ፤ ትርጓሜውም ፡ በፊት ፡ መሄድ ፤ መምራት ፡ ማለት ፡ ነው ። ካሊፍ ፡ ማለትም ፡ በኋላ ፡ መከተል ፤ ወይም ፡ መውረስ ፡ መተካት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ የቀደመውን ፡ የከተላል ። የእስላሞችም ፡ መሪ ፡ ነው ። ስሞቹም ፡ ስለ ፡ ማዕርግ ፡ ስም ፡ ፪ት ፡ አስተያየትን ፡ ይገልጻሉ ። ሙሐመድ ፡ በሞተ ፡ ጊዜ ፡ ወራሽ ፡ አልሾመም ፡ ነበር ። እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ነቢይ ፡ እንደዚህ ፡ ላለው ፡ ለነቢይነት ፡ ማዕርግ ፡ መሾም ፡ የማይቻል ፡ መሆኑን ፡ አስቦ ፡ ይሆናል ። በሆንም አንድ ፡ ወራሽ ፡ ለመሾም ፡ አስቸጋሪ ፡ ሆኖበት ፡ ነበር ። ሁኔታዎችም ፡ ያንድ ፡ ወራሽን ፡ ምርጫ ፡ ያስከትል ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ ገልጸዋል ። አሊ ፡ የወንድሙ ፡ ልጅ ፡ ነበረ ፤ ልጁንም ድርሰት ፡ ነበር ። አስመንም ፡ ከሙሐመድ ፡ ልጆች ፡ ሁለቱን ፡ በተራ ፡ አግብቶ ፡ ነበር ። ሙሐመድ ፡ ራሱም ፡ የአቡ ፡ በከርንና ፡ የአማርን ፡ ልጆች ፡ አግብቶ ፡ ነበር ። እዚህ ፡ ላይ ፡ ብርቱ ፡ ክርክር ፡ ያላቸው ፡ ፪ት ፡ ዕጩ ፡ መከራከራት ፡ ነበሩ ። እስላሞች ፡ ከሙሐመድ ፡ ሞት ፡ የተነሣ ፡ በተጨማሪ ፡ ጊዜ ፡ ዓቡ ፡ በከርን ፡ ለመሪነት ፡ መረጡት ። እሱም ፡ በሞተበት ፡ ጊዜ ፡ አማርን ፡ ሾመ ። አስማንም ፡ ተከተለ ፤ ዓሊ ፡ አስማንን ፡ ተከተለ ፡ የመጨረሻዎቹ ፡ ሶስቱም ፡ በእስላሞች ፡ ተገደሉ ። እነዚህም ፡ በትክክል ፡ የተመሩ ፡ ፪ቱ ፡ ካሊፎች ይባላሉ ። የአንድ ፡ ካሊፍ ፡ ተግባርም ፡ እስላሞችን ፡ በሃይማኖትና ፡ በዓለማዊ ፡ ጉዳዮች ሁሉ ፡ መምራት ፤ እውነተኛውን ፡ ሃይማኖትና ፡ የእስላሞችን ፡ መብት ፡ መጠበቅና ፡ ሙሐመድንም ፡ መከተል ፡ ነው ። አንድ ፡ ካሊፍ ፡ ወራሽን ፡ ያልሾመ ፡ እንደሆነ ፡ በጠቅላላው ፡ እስላማዊ ፡ ዓለም ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ መምረጥ ፡ ይገባዋል ። ዕጩ ፡ መከራከራትም ፡ እስላም ፡ መሆን ፡ ይገባዋል ፤ እሱም ፡ በዕድሜው ፡ የገፋ ፡ ጤናማ ፡ ቅን ፡ ነፃና ፡ ባለ ፡ ትክክለኛ ፡ አእምሮ ፡ ሲሆን ፡ ከቆሬሽ ፡ ነገድ ፡ መሆን ፡ አለበት ። አንዳንዶቹ ፡ አንድ ፡ ካሊፍ ወይም ፡ ይማም ፡ ይኖር ፡ ዘንድ ፡ ይገባል ፡ ይላሉ ። አንዳንዶችም ፡ ኢስማሊያና ፡ ኢማምያ ፡ የተባሉት ፡ ወገኖች ፡ እግዚአብሔር ፡ ብቻ ፡ አንድን ፡ መሪ ፡ (ይማም) ፡ መምረጥ ፡ ይገባዋል ፡ ይላሉ ። ከእምነቱ ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ ያፈገፈጉና ፡ የተለዩ ፡ ሕዝቦች ፡ የተባሉት ግን ፡ አንድ ፡ መሪ ፡ «ይማም» ፡ ይኖር ፡ ዘንድ ፡ በፍጹም ፡ አያስፈልግም ፡ ይላሉ ። የሙስካት ፡ ኢባዶች ፡ ብቻ ፡ ለቦታው ፡ ተገቢ ፡ ሰው ፡ ካገኙ ፡ መምረጥ ፡ ይችላሉ ። ነገር ፡ ግን ሁል ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ፍላጎታቸው ፡ አይከናወንላቸውም ። እያንዳንዱም ፡ እስላም ፡ ለመሪው ፡ ፍጹም ፡ ታዛዥነቱን ፡ መግለጽ ፡ ይገባዋል ። ትእዛዙ ፡ ሁሉ ፡ የሙሐመዳውያንን ሃይማኖት ፡ የሚያፋልስ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ይታዘዙት ፡ ዘንድ ፡ ይገባል ። በከሐዲነት ፡ መንፈስ ፡ የበደለ ፡ እንደሆነ ፡ ግን ፡ ሊሸሩት ፡ ይችላሉ ። ሱኒ ፡ የተባሉት ፡ ወገን ፡ በትክክል ፡ የተመሩትን ፡ ፪ቱን ፡ ካሊፎች ፡ ይቀበላሉ ። ሺያ ፡ የተባሉት ፡ ወገን ፡ ግን ፡ አቡባከርን ፤ አማርንና ፡ አስማንን ፤ ይቅፋሉ (ይንቃሉ) ፡ ዓሊም ፡ የሙሐመድ ፡ ተሸሚ ፡ ነበር ። ሌሎቹ ፡ ቱቱ ፡ ግን ፡ ያለ ፡ መብት ፡ ሥልጣንን ፡ የያዙ ፡ ነበሩ ፡ ይላሉ ። በሺያዎች ፡ መስጊዶችም ፡ ይረገማሉ ። ሺያዎች ፡ አንድ ፡ መሪ ፡ ይማም ፡ ሊኖር ፡ ይገባል ፡ ሲሉ ፡ ያምናሉ ። ይህ ፡ እምነት ፡ የእስልምና ፡ ዓምዱ ፡ ነው ። ተመራጩም ፡ መልካም ፡ ስም ፡ ያለውና ፡ ኃጢአትም ፡ የሌለበት ፡ ሊሆን ፡ ይገባዋል ። አንዳንድ ፡ ሺያዎችም ፡ ጋሊያ ፡ ይባላሉ ። ምክንያቱም ፡ ለዓሊ ፡ መለኮታዊ ፡ መብት ፡ ለዘሩ ፡ በመስጠታቸው ፡ የእውነተኛውን ፡ እምነት ፡ ወሰን አልፈዋል ፤ አጋ ፡ ካን ፡ የተባለውም ፡ አንዱ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። እነሱም ፡ እግዚአብሔር ፡

በዓሊ : ኖረ : አሁንም : በዘሩ : ይኖራል : ይላሉ :: አንድ : ታላቅ : ነገር : በሃይማኖት : መለያየት : ተነሣ : እሱም : የከዋረጃ : የወደኋላ : አፈግፋጊዎቹ : ነበር : እነሱም : ከሲፊን : ጦርነት : በኋላ : ዓሊን : የከዱት : ፲፪ሺህ : ሰዎች : ነበሩ ::

በዓሊና : በሙአውያ : መካከል : ስለ : ካሊፎች : ማዕርግ : ጉዳይ : አንድ : ጠብተነሱ : ነበር :: ዓሊ : ኃጢአት : ሠርቶ : ነበርና : ረገመው : ይላሉ :: ዓሊንና : ሙአውያንን : ሁለቱንም : ናቁአቸው :: እስላማዊ : ዓለምም : አንድ : ካሊፍ : ለመሻር : የሚችል : መሆኑን : በሐሳብ : ማቆየትና : መያዝ : ነው :: እሱም : እንደ : ሊቀ : ጳጳስና : እንደ : ቄሣር : ቢሆንም : እንኳ : የእስላምን : ሃይማኖት : የሚጎዳና : የሚያሰጋ : የእስላምንም : ማኅበራዊ : ኑሮ : መከናወን : የሚበድል : መስሎ : ከታየ : ሊሻር : ይቻላል ::

ምዕራፍ : ፭ ::

ስለ : የእስላም : ሃይማኖታዊ : አፈጻጸም : ጉዳይ ::

ይህ : ትምህርት : ፊቅ : ይባላል :: የእስላምን : ኑሮ : የሚቆጣጠሩበት : በ፫ት : የተከፈሉ : ደንቦች : አሉ :: እነሱም ፤

ሀ) ስለ : ስግደት : አፈጻጸም : ሕጎች ፤

ለ) ስለ : ሰው : ግንኙነት ፤

ሐ) ስለ : ወንጀለኛ : መቅጫ : የተሰጡት : ሕጎች : ናቸው ::

ስለ : እነዚህ : ሶስት : ደንቦች : የሚሰጥ : መግለጫ : የለም : ከክህደት : የተነሣ : ከሚፈጸመው : ቅጣት : በቀር : ስለ : ሃይማኖታዊ : አፈጻጸም : ጉዳይ : በእያንዳንዱ : እስላም : ሊፈጸሙ : የሚገባቸው : የተለመዱ : ተግባሮች : አሉ : እነሱም ፤

ሀ) ጸሎት ፤ ሣላ ፤

ለ) ምጽዋት ፤ ዘካት ፤

ሐ) ጾም ፤ ሣዑድ ፤

መ) መንፈሳዊ ፤ ሹመት ፤ ሐጅ ፤

ሠ) ቅዱስ : ጦርነት ፤ ጅሐድ : ናቸው ::

ክፍል : ፩ : ስለ : ጸሎትና : መጻዳት ::

ጸሎት : ሌሎችን : ሊጎዳ : ወይም : ሊጠቅም : ይችላል : ይላሉ :: የአንድ : በደለኛ : ጸሎት ስንኳ : ሣላ : በተባለው : በግረቢኛ : በተሰጠው : ደንብ : በግዴታ : ሊደረግ : በሚገባው : ጸሎትና «ዱአ» የግል : ምህላ : በራስ : ቋንቋ : በሚደረገው : መካከል : ልዩነትን : ያደርጋሉ :: እነዚህ : ማናቸውም : የሰው : የመጨረሻ : ዕድሉ : አስቀድሞ : የተወሰነ : ነው : ማለትን : ለሚያምኑ ፤ ጸሎት : የማያስፈልግ : መስሎ : ይታያል ፤ ክፉውም : እግዚአብሔር : በሚያስወግደው : ሁኔታ : ላይ : ይሆን : ይሆናል :: ክፉው : አስቀድሞ : የተወሰነ : ከሆነ ፤ ከእሱ : ይድን ፤ ዘንድ : ጸሎቱን : ለሚያቀርብ : ሰው : ጉዳት : እንዳይደርስበት ፤ እግዚአብሔር : ያደራጅለት ፤ ዘንድ : ይችላል :: አንዳንዶች : ጥቅምን : የሚያገኝ ፤ ጸሎትም : ሊደረግ : የሚገባው : የተለየ : አፈጻጸሞችን አስቀድሞ : በመገንዘብ : ነው : ይላሉ ::

ሀ) ሕጋዊ : ባልሆነ ፤ መንገድ ፤ ልታገኝ ፤ የማይገባህን ፤ ታገኝ ፤ ዘንድ ፤ መጸለይ ፤ አይገባህም ፤

ለ) እግዚአብሔር ፤ ለጸሎት ፤ መልስ ፤ ሰጭ ፤ መሆኑን ፤ ልታምን ፤ ይገባሃል ::

ሐ) የጸሎትህን ፤ ትርጓሜ ፤ አውቀህ ፤ መጸለይ ፤ ይገባሃል ::

መ) ዘመዶችህን ፤ ወይም ፤ እስላሞችን ፤ ጎጂ ፤ የሚሆነውን ፤ ነገር ፤ ለማግኘት ፤ መጸለይ ፤ አይገባህም ::

ሠ) ሊገኝ፡ የማይቻል፡ ነገር፡ ታገኝ፡ ዘንድ፡ መጸለይ፡ አይገባም፡ የሚሉ፡ ናቸው። የግል፡ ምህላህን፡ (ዱዓ)ከማድረግህ፡ በፊት፡ የግዴታ፡ ጸሎትን፡ ማድረስ፡ አለብህ። ወደ፡ ቂብላ፡ መዞር፡ ይገባል። እሱም፡ የመካ፡ ትይዩ፡ ነው። የሚገባውንም፡ ጽዳት፡ ማድረግና፡ በአጭሩ፡ ኃጢአትህን፡ መናዘዝ፤ በእስምሮህም፡ ንስሐ፡ የገባህ፡ መስለህ፡ መታየት፤ እግዚአብሔርን፡ ማመስገንና፡ የሙሐመድንም፡ ስም፡ አስቀድመህ በማካልና፡ በመጨረሻ፡ በጸሎት፡ ጊዜ፡ ማንሣት፡ ይገባል። ከእነዚህ፡ ትምህርቶች፡ ከአያሌዎቹ፡ ጋር፡ እንስማማባቸዋለን፡ የመጀመሪያው፡ ተግባር፡ አካላዊን፡ ንጽሕና፡ ማከናወን፡ ነው። በዓረቢኛው፡ ግሥ፡ ተዋድካ፡ ይባላል። በአገልግሎታዊ፡ ንጽሕና፡ መገኘት፡ ይገባል፡ ማለት፡ ነው። በቀርዓንም፡ ፊታቸውንና፡ ራሳቸውን፡ ማባበስ፡ ከንዳቸውን፡ እስከ፡ ክርናቸው፡ ድረስ፡ መታጠብ፡ እግራቸውንም፡ እስከ፡ ቀርጭምጭሚታቸው፡ ታጥበው፡ ያጸዱ፡ ዘንድ፡ ይታዘዛሉ። እግዚአብሔር፡ ውሀን፡ የፈጠረው፡ አብዛኛውን፡ ለዚሁ፡ ጉዳይ፡ ነው። አገልግሎታዊ፡ ንጽሕናም፡ የገይማኖት፡ አፈጻጸም፡ መሠረትና፡ የእምነትም፡ ግማሹ፡ ነው። ሲል፡ ሙሐመድ፡ ተናግሮአል። እውነተኛ፡ ንጽሕናም፡ ፍጹም፡ ውለታና፡ የጸሎት፡ መክፈቻ፡ ነው። የሚገባውን፡ አገልግሎታዊ፡ ንጽሕና፡ ያልፈጸመ፡ ሰው፡ ጸሎት፡ ተቀባይ፡ አያገኝም። ሕጎቹ ቀጥረው፡ የበዛ፡ ነው። ቅድስና፡ ማለትም፡ ለአንድ፡ እስላም፡ ምን፡ ማለት፡ መሆኑን፡ ስለ፡ እሱ፡ ጉዳይ፡ አስቀድመህ፡ ካላወቅህ፡ ልታስተውለው፡ አትችልም። ውሀ፡ እድፍን፡ ያስወግዳል፤ እነሱ፡ አንድ፡ የረከሰን፡ ነገር፡ በመንካት፡ የጸሎታቸው፡ ሕሊናዊ፡ ቅድስና፡ የሚወስድባቸው፡ ይመስላቸዋል። እዚህ፡ ላይ፡ ዝርዝር፡ ጉዳዮችን፡ እሰጣለሁ። ፍሬ፡ ቢስ፡ አርእስት፡ ነው። እሱን፡ ማጥናትም፡ ልብን፡ የሚያረክስ፡ መሆኑን፡ ማሰብ፡ ይገባኛል። ንጹሕ፡ ባልሆኑ፡ ነገሮች፡ ላይ፡ ይኖራሉ። በግምት፡ ከሚያሰክሩ፡ ነገሮች፡ በቀር፡ ነፍስ፡ የሌላቸው፡ ነገሮች፡ ሁሉ፡ በእነሱ፡ ዘንድ፡ ንጹሕ፡ ናቸው። ከዓሣማ፡ ሥጋ፡ በቀር፡ ሥጋ፡ ሁሉ፡ ንጹሕ፡ ነው። ከሰዎች፡ ሬሳዎች፡ (ከማይቲ) በቀር፡ ሌሎቹ፡ ርክሳን፡ ናቸው። ዓሣና፡ አንበጣ፡ በፍሬዎችም፡ ውስጥ፡ የሚገኙ፡ ሁሉ፡ አይብም፡ ሳይታወቅ፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ ይበላል። እነዚህ፡ ምሳሌዎች፡ ናቸው። አንዳንድ፡ ውሀዎችም፡ ሊጠጡ፡ አይቻልም። ለምሳሌ፡ አንድ፡ ውሀ፡ ጣዕሙና፡ መልኩኸታውም፡ ከተበላሸ፡ እንዳይጠጣ፡ ይከለከላል። እንዲሁም፡ ከሰውነት፡ አንዱ፡ ከፍልክርኩስ፡ ነገር፡ ጋር፡ የተገናኘ፡ እንደሆነ፡ ውሀን፡ በመርጨት፡ ብቻ፡ ሳይሆን፡ በሚገባ፡ መታጠብ፡ ያስፈልጋል።

ቀላል፡ ንጽሕናም፡ <ውዱሁ>፡ ይባላል። የዚህም፡ አፈጻጸም፡ ከመስጊድ፡ ውጭ ነው። አካልን፡ በመላ፡ ታጥቦ፡ መጽዳት፤ «ጉሱል»፡ ይባላል። በቂ፡ ውሀ፡ ለማግኘት፡ ባትችልም፡ እንኳ፡ በአሸዋ፡ ልትጠቀምበት፡ ትችላለህ። ይህም፡ «ታይሙም»፡ ይባላል። ስለ፡ ውዱሁ፡ ለመግለጥ፡ ያስ፡ ይለኛል። አፈጻጸሙም፡ ከመስጊድ፡ ውጪ፡ ነው። ጎረቤትም፡ በሙሉ፡ ሲጣዳ፡ ያየው፡ ዘንድ፡ ያስፈልጋል። አስቀድመው፡ የጥርስ፡ መፋቂያን፡ ይጠቀሙበታል። ሙሐመድ፡ እንዲሁ፡ አድርጎ፡ ነበርና፡ ቀርዓን፡ በአፋችሁ፡ ያልፋልና፡ ስለዚህ፡ ጥርሶቻችሁን፡ በመፋቂያ፡ ንጹሕ፡ አድርጓቸው፡ አለ። ጥርሶቹን፡ እጽድቶ፡ ጸሎቱን፡ የሚያደርስ፡ ሰው፡ ጥርሶቹን፡ ሳያጸዳ፡ ጸሎቱን፡ ከሚያደርስ፡ ሰው፡ ይልቅ፡ ፸ ጊዜ፡ የበለጠ፡ ዋጋ፡ ያገኝበታል፡ ብሏል። ጥርሶቹን፡ ካሟጨ፡ በኋላ፡ አንድ፡ ሰው፡ አገልግሎታዊ፡ ንጽሕናውን፡ ይጀምራል። ሬቱን፡ ወደ፡ ቂብላ፡ ይመልስና፡ (ያዞርና) «በእግዚአብሔር፡ ስም፡ ከሰይጣን፡ ሐሣብ፡ ሁሉ፡ ትጠብቀኝ፡ ዘንድ፡ ወዳንተ፡ እሸሻለሁ፡ እጠጋለሁ፡ ይላል። እጆቹን፡ ፫ ጊዜ፡ ይታጠብና፡ ውሀ፡ ከያዘው፡ ማድጋ፡ ውስጥ፡ ከመንከፋ፡ በፊት፡ አምላኬ፡ ሆይ፡ ሐሣቤን፡ ፈጽምልኝ፡ ከጉዳትም፡ ጠብቀኝ፡ ይላል። ከዚህ፡ በኋላ፡ በአፍአዊ፡ ንጽሕና፡ በኩል፡ በፍጹም፡ የነጻ፡ ይሆን፡ ዘንድ፡ ሀሣቡን፡ ያቀርባል። ከዚህ፡ በኋላ፡ አፋንና፡ አፍንጫውን፡ በውሀ፡ ያጥብና፡ ቀጥሎም፡ ሬቱን፡ ከላይ፡ እስከ፡ ታች፡ ድረስ፡ ራሱንና፡

ጽሕመን ጨምሮ ፡ ያብሳል ። ከዚህም ፡ ቀጥሎ ፡ ክንዶቹን ፡ እስከ ፡ እስከ ፡ ክርኖቹ ፡ ድረስ ፡ ከቀኝ ፡ ክንዱ ፡ ጀምሮ ፡ እያንዳንዱን ፡ ክንዱን ፡ ትገቢ ፡ ያጥባቅዋል ። ከዚህም በኋላ ፡ በንዳንድ ፡ ጣቱ ፡ ጀሮቹን ፡ ያጸዳል ። ቀጥሎም ፡ አንገቱንና ፡ ግራ ፡ ቀኝ ፡ እግሮቹን ፡ ጣቶቹን ፡ በእግሮቹ ፡ ጣቶቹ ፡ እያስገባ ፡ ትገቢ ፡ ያጥባቅዋል ። በጨረሰም ፡ ጊዜ እንዲህ ፡ ይላል ። «ከእግዚአብሔር ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ተከፋይ ፡ አምላክ ፡ እንደሌለና ፤ ሙሉ መድም ፡ ነበረና ፡ መላክተኛው ፡ መሆኑን ፡ እመስክራለሁ ፡ ይላል ። እንደዚህ ፡ ያለውም ንጽሕና ፡ ርኩስ ፡ ነገር ፡ ካልነካ ፡ በቀር ፡ ለሙሉ ፡ ቀን ፡ በቂ ፡ ነው ፤ ሊደገምም ፡ አያስፈልግም ። በአገልግሎት ፡ ረገድ ፡ የሚረክስባቸው ፡ ፲፩ ዓይነት ፡ መንገዶች ፡ አሉ ። እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ንጽሕና ፡ የግዴታ ፡ ነው ። ከጸሎት ፤ ቀኑንም ፡ ከመንከትና ፡ ከዓባት ፡ ከመዘር ፡ በፊት ፡ ሊፈጽም ፡ የሚገባው ፡ ሃይማኖታዊ ፡ ተግባር ፡ ነው ። ርኩሱም ፡ የተባለውም ፡ ይበልጥ ፡ ፍጹም ፡ ነው ። ምክንያቱም ፡ ጀርባን ፡ ደረትንና ፡ ሆድንም ፡ ይጨምራልና ፡ ነው ። ከፍ ፡ ላለ ፡ ርኩሱት ፡ ጉዳይ ፡ የሚፈጽም ፡ ነው ። ዓርብ ፡ ዓርብ ፡ በየመስጊዱ ፡ ከሚደረገው ፡ ጸሎትና ፡ በታላላቅ ፡ የበዓል ፡ ቀኖችና ፡ መካ ፡ ከመግባት ፡ በፊት ፡ ፊሳ ፡ ከታጠበና ፡ ከተገነዘበ ፡ በኋላ ፡ የሚፈጸም ፡ ንጽሕና ፡ ነው ። በጥንቁቆች ፡ ሰዎችም ፡ ዘንድ ፡ ንጽሕ ፡ ጥፍሮችና ፡ አዘውትሮም ፡ ጽሕምን ፡ መላጨት ፡ ከዚህ ፡ ከሕጋዊ ፡ አገልግሎት ፡ ጋር ፡ የተያያዙ ፡ ናቸው ። እንደዚህ ፡ ያለውም ፡ ጥብቅ ፡ የሆነ ፡ ደንብ ፡ አንድን ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ ጽዳቱ ፡ ጉዳይ ፡ በሚገባ ፡ ስለ ፡ መፈጸሙና ፡ አለመፈጸሙም ፡ ሊያጠራጥረው ፡ የሚችል ፡ መሆኑ ፡ ግልጽ ፡ ነው ። ስለ ፡ ሃይማኖት ፡ ልማዳዊ ፡ አፈጻጸም ፡ ጉዳይ ፡ የእስላሞችን ፡ የኪስ ፡ መጽሐፍ ፡ ብትመለከቱ ፡ ስለ ፡ እውነተኛው ፡ የርክስና ምንጭ ፡ መነሻ ፡ መሆኑን ፡ ስትገነዘቡ ፡ ጌታችን ፡ ስለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ከሰጠው ፡ ትምህርት ፡ ጋር ፡ በማስተያየት ፡ አመስጋኞች ፡ ትሆናላችሁ ። ከባድ ፡ ሸክሞች ፡ ለመሸክም ፡ የከበዱ ፡ እነዚህ ፡ በተለይ ፡ የተደነገጉ ፡ አነስተኛ ፡ ዝርዝር ፡ ጉዳዮች ፡ ሊረሱና ፡ ችላ ፡ መባል የሚገባቸውም ፡ ነገሮች ፡ ላይ ፡ ሐሣብን ፡ ማሳረፍ ፡ በበኩሌ ፡ አይጠቅምም ። በዛሬ ፡ ዘመን ፡ እነዚህ ፡ ሁሉ ፡ ደንቦች ፡ ቅርፊት ፡ ብቻ ፡ ናቸው ፤ ዓላማቸውም ፡ የልብን ፡ ንጽሕና ፡ የሚመለከት ፡ ነው ። ከሚል ፡ ከአንድ ፡ እስላም ፡ አስተማሪ ፡ ጋር ፡ ተገናኝቻለሁ ፡ ይህም ፡ እውነት ፡ ይሆን ፡ ዘንድ ፡ ተስፋ ፡ ይደረጋል ። ነገር ፡ ግን ፡ የእስላም ፡ የኪስ ፡ መጽሐፍ ፡ ጥናት ፡ ስለ ፡ አፍአዊ ፡ ንጽሕና ፡ ብቻ ፡ የሚያሳስብ ፡ መሆኑን ፡ ያስረዳልና ፡ እፈራለሁ ፤ ስለዚህም ፡ ጉዳይ ፡ ያለ ፡ ቁጠባ ፡ ይናገራሉ ። ውጤቱ ፡ ግን ፡ አነሰም ፡ አደገ ፡ ንጽሕ ፡ አካል ፡ ብቻ ፡ ነው ። ስለ ፡ ልብ ፡ ንጽሕናስ ፡ እንዴት ፡ ይሆን ፡ ? ለጸሎት ፡ ስንቀርብ ፡ ንጽሕ ፡ አካልና ፡ ንጽሕ ፡ ልብስ ፡ ያስፈልገናል ፤ አዎን ፡ ቢሆንም ፡ ንጽሕነ ፡ ልብ ብቻ ፡ እግዚአብሔርን ፡ ያዩታል ። እነሱም ፡ አነስተኛ ፡ ዝርዝር ፡ ጉዳዮች ፡ ናቸው ፤ እነዚህን ፡ የሚያሰልፍ ፡ ዝርዝር ፡ ነገሮች ፡ መጨመር ፡ ይገባናል ። እሱም ፡ ንጽሕነ ፡ ልብ የሚለውን ፡ ቃል ፡ ለመግለጽ ፡ ብቻ ፡ ነው ። ጸሎት ፡ የገነትን ፡ በር ፡ መክፈቻ ፡ ነው ፡ ይባላል ። እስላሞችን ፡ ይጸልዩ ፡ ዘንድ ፡ ቀኑንም ፡ ያዘቸዋል ። «ማታና ፡ ጧት ፡ እግዚአብሔርን ፡ አመስግኑት ፡ በሰማይም ፡ በምድርም ፡ ይመስገን ። በቀትርና ፡ ከቀትርም ፡ በኋላ» ይላል ።

በመጀመሪያው ፡ ጊዜ ፡ እስላሞች ፡ ጧትና ፡ ማታ ፡ ብቻ ፡ ይጸልዩ ፡ ነበር ። ብዙዎችም ፡ ከሌሊት ፡ ክፍል ፡ የሚበልጠውን ፡ በጸሎትና ፡ ቀኑንም ፡ በማንበብ ፡ ያሳልፉት ፡ ነበር ። አፈ ፡ ታሪኩ ፡ እንደሚያስረዳው ፡ ሁሉ ፡ ሙሉ መድም ፡ በተአምራት ፡ ወደ ፡ ሰማይ ፡ ባረገ ፡ ጊዜ ፡ በቀን ፡ አምሳ ፡ ጊዜ ፡ እንዲጸልይ ፡ ታዘ ፡ ነበር ፤ ነገር ፡ ግን ፡ በሙሴ ፡ ምክር ፡ እንዲቀነስለት ፡ ለመነ ፡ በቀን ፡ ፭ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ይጸልይ ፡ ዘንድ ፡ ትእዛዝ ፡ ተቀበለ ፡ ይባላል ። እነዚህ ፡ የ፭ ጊዜ ፡ ጸሎትም ፡ ያ፲ ጊዜ ፡ ጸሎት ፡ ያህል ፡ ዋጋ ፡ ያላቸው ናቸው ። እነዚህ ፡ በቀን ፡ ፭ ጊዜ ፡ የሚደረሱት ፡ ጸሎታት ፡ እስካሁን ፡ ድረስ ፡ የግዴታ ፡ ናቸው ፤ እንደሚከተለውም ፡ ይከናወናሉ ።

፩ኛ ፡ ጎሕ ፡ ሲቀድ ፡ የጧት ፡ ጸሎት ፡ «አልፋጂሪ» ፡ በጎሕ ፡ መቅደድና ፡ በፀሐይ ፡ መውጣት ፡ መካከል ፡ የሚደረሰው ፡ ጸሎት ፡ ነው ።

ሁለት ፡ ራካቶች ፡ የያዘ ፡ ነው ፡ ብትወድም ፡ ሁለት ፡ ልትጨምርበት ፡ ትችላለህ ፤ ሆኖም ፡ የግዴታ ፡ አይደለም ።

፪ኛ ፡ የቀትር ፡ ጸሎት ፡ አድሁሪ ፡ ከእኩለ ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ የሰው ፡ ጥላው ፡ ቁመቱን ፡ ያህል ፡ ረዝሞ ፡ እስኪያጠላው ፡ ድረስ ፡ ነው ። ሁለት ፡ ራካቶች ፡ አሉት ፤ ብትወድም ፡ ሁለት ፡ ልትጨምር ፡ ትችላለህ ።

፫ኛ ፡ ከቀትር ፡ በኋላ ፡ ጸሎት ፡ «አላሲሪ» ፡ እላይ ፡ ከተባለው ፡ ጊዜ ፡ በኋላ ፡ ፀሐይ ለመጥለቅ ፡ መልኳን ፡ ወደ ፡ ብጫነት ፡ እስክትለውጥ ፡ ድረስ ፡ ባለው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የሚደረስ ፡ ነው ። ፪ት ፡ ራካቶች ፡ አሉት ፤ ብትወድም ፡ ፪ ፡ ልትጨምር ፡ ትችላለህ ።

፬ኛ ፡ የፀሐይ ፡ መጥለቅ ፡ ጸሎት ፡ (መቅራብ) ፡ ፀሐይ ፡ ከመጥለቅዋ፡በፊት ፡ ጀምሮ ፡ የፀሐይ ፡ ውጋጋን ፡ ለዓይን ፡ እስኪጨልም ፡ የሚደረሰው ፡ ነው ፡ ፫ት ፡ ራካቶች ፡ አለው ብትፈቅድም ፡ ፪ ፡ ጨምርበት ።

፭ኛ ፡ የሌሊት ፡ ጸሎት ፡ (ሳለቱል ፡ አሻ) ፡ ከጭለማው ፡ ጀምሮ ፡ ጎሐ ፡ እስኪቀድ ፡ ድረስ ፡ ባለው ፡ ጊዜ ፡ ይደረሳል ፡ ፬ ፡ ራካቶች ፡ አለበት ፡ ብትፈቅድም ፡ ፪ ፡ ጨምርበት ። በቀን ፡ ፲፭ ፡ ራካቶች ፡ የግዴታ ፡ ፲ ፡ ራካቶች ፡ የፈቃድ ፡ በጠቅላላው ፡ ፳፭ ፡ ራካቶች ፡ ናቸው ። እያንዳንዱ ፡ ራካት ፡ ይብዛም ፡ ይነስ ፡ የፊተኛውን ፡ መድገም ፡ ነው ። እንደዚህም ፡ ማለት ፡ የተባረከ ፡ እስላም ፡ በቀን ፡ ፳፭ ፡ ጊዜ ፡ ደጋግሞ ፡ ያንኑ ፡ የተደነገገውን ፡ ጸሎት ፡ ያደርሳል ፡ ማለት ፡ ነው ። ይህ ፡ በተወሰነው ፡ አደራረግ ፡ (አፈጻጸም) ፡ በዓረቢኛ መከናወን ፡ ይገባዋል ። የግዴታ ፡ ያልሆኑ ፡ ከእነዚህ ፡ ህጋር ፡ መጨመር ፡ የሚችሉ ፡ ሌሎች ጸሎታትም ፡ አሉ ።

ሀ) ሙሉ ፡ ያልሆነ ፡ ቀጥር ፡ ጸሎት (ሳላቱል ፡ ዊጥር) ፡ ይህ ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ሶስት ፡ ወይም ፡ አምስት ፡ ራካቶች ፡ አሉበት ፤ ከሌሊት ፡ ጸሎት ፡ በኋላ ፡ ሊደርስ ፡ ይቻላል ።

ለ) የቀትር ፡ ጸሎት ፡ (ሳላቱዱህ) ፡ ይባላል ፡ ካ፬ ፡ እስከ ፡ ፰ ፡ ራካቶች ፡ ይገኙበታል ።

ሐ) የጽኑ ፡ ቅድስና ፡ ጸሎት ፡ ሳላቱል ፡ ታጃሁድ ፡ ይባላል ፤ ፀሐይ ፡ ከገባች ፡ በኋላ በሌሊት ፡ ጸሎት ፡ መካከል ፡ የሚጸለዩት ፡ ፯ ፡ ጸሎት ፡ ናቸው ። እስላሞች ፡ ምን ፡ ያህል ፡ የግዴታ ፡ ጸሎትን ፡ የሚያደርሱ ፡ ለመሆናቸው ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ጥያቄ ፡ ነው ። በእርግጥ ፡ በሀገር ፡ ውስጥ ፡ በማናቸውም ፡ ረገድ ፡ ጥቂቶች ፡ ናቸው ። ዘወትር ፡ ስለሚደረገውም ፡ ጸሎት ፡ በመንፈሳዊ ፡ አስተያየት ፡ በኩል ፡ ስለ ፡ ዋጋው ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ጥርጣሪ ፡ አለን ። ለዋጋህ ፡ የምትጨምረው ፡ ሐሣብ ፡ የተለመደ ፡ ነው ፡ ትገልጸውማለህ ። እንደምን ፡ እንደሚጸልዩ ፡ በጸሎት ፡ ጊዜ ፡ ሙዩዚን ፡ የተባለው ፡ ከመስጊድ ፡ አጠገብ ፡ ወይም ፡ ከተወሰነው ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ ይቆምና ፡ የሚከተሉትን ፡ ቃላት ፡ ይላል ። በዓረቢኛና ፡ በአማርኛ ፡ እገልጽታለሁ ። (አላሁ ፡ አክባር) ፡ እግዚአብሔር ፡ ከሁሉ ፡ የበለጠ ፡ ነው ። ይህ ፡ ፬ ፡ ጊዜ ፡ ይባላል ፡ «አሹዱ ፡ አን ፡ ላ ፡ ኢላሃ ፡ ኢለ ፡ ላሁ» ፤ ከእግዚአብሔር ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ አምላክ ፡ አለመኖሩን ፡ እመሰክራለሁ ፡ ፪ ፡ ጊዜ ፡ ይባላል ፤ አሹዱ ፡ አን ፡ ሙሐ መዱ ፡ ራሱሉ ፡ ላሂ ፡ ሙሐመድ ፡ የእግዚአብሔር ፡ ነቢይ ፡ መሆኑን ፡ እመሰክራለሁ ፡ ።

«ካያ ፡ አላ ፡ ሰላት» ፡ ለጸሎት ፡ ኑ ፡ ፪ ፡ ጊዜ ።

«ኸያ ፡ አላል ፡ ፋላሂ» ፡ ለምቾት ፡ ለመከናወን ፡ ኑ ፡ ፪ ፡ ጊዜ ።

«አላሁ ፡ አክብር» ፡ እግዚአብሔር ፡ ከሁሉ ፡ የበለጠ ፡ ነው ፡ ፪ ፡ ጊዜ ።

«አኢላሃ ፡ ኢለ ፡ ላሁ» ፡ ከእግዚአብሔር ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ አምላክ ፡ የለም ፡ ፩ ፡ ጊዜ ። ወጊት ፡ ለመከናወን ፡ ኑ ፡ ከተባሉት ፡ ቃላት ፡ በኋላ ፡ አሰላት ፡ ከይርግኝ ፡ አን ፡ ናዑም ፡ ይላል ። ጸሎት ከእንቅልፍ ፡ ይበልጣል ፡ ማለት ፡ ነው ። ፪ ፡ ጊዜ ፡ ይባላል ። ማንኛውም ፡ እስላም ፡ ኑ ፡ ለጸሎት ፡ ከሚለው ፡ በቀር ፡ እነዚህን ፡ ቃላት ፡ ሲሰማ ፡ ባለበት ፡ ሆኖ ፡ ሁሉንም ፡ መድገም ፡ ይገባዋል ፤ «በእነዚህም ፡ ቃላት ፡ ፈንታ ፡ እንዲህ ፡ ይላል ። ላሁል ፡ ወላኩዋታ ፡ ኢላ ፡ በላሂ ፡ ትርጓሜውም ፡ በእግዚአብሔር ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ኃይልም ፡ ሆነ ፡ ብርታት ፡ አይገኝም ፡ ማለት ፡ ነው ።

ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ታላቅነትና ፡ ኃይልነት ፡ የተሰጠውን ፡ መግለጫ ፡ ልብ ፡ አድርግ ።
 ከዚህ ፡ በኋላ ፡ እስላሙ ፡ ወደ ፡ መስጊድ ፡ ይሄድና ፡ ከመስጊዱ ፡ ውስጥ ፡ ገብቶ ፡ ፊቱን ፡
 ወደ ፡ ቂብላ ፡ መልሶ ፡ (ዘሮ) ፡ ይቆማል ። በመስጊዱ ፡ ግድግዳ ፡ ላይ ፡ አንድ ፡ ቋሚ ፡ ም
 ልክት ፡ «ሚህራብ» ፡ የተባለ ፡ አለ ፡ እሱም ፡ መካ ፡ የሚገኝበትን ፡ አቅጣጫ ፡ የሚያሳይ ፡
 ነው ። እጆቹን ፡ በጎኖቹ ፡ ላይ ፡ ዘርግቶ ፡ በቀላሉ ፡ ያጎነብስና ፡ እንዲህ ፡ ይላል ። ወደ ፡
 ሰዎች ፡ አምላክ ፡ ወደ ፡ እግዚአብሔር ፡ እጠጋለሁ ። የዚህ ፡ ክፍለ ፡ ስግደት ፡ ኢከማ ፡
 ይባላል ፡ ቀጥ ፡ ብሎ ፡ ጸሎትን ፡ ማድረስ ፡ ማለት ፡ ነው ። ሰጋጁም ፡ አያሌ ፡ ራካቶችን ፡
 በማድረግ ፡ ምህላውን ፡ ያቀርባል ። የግዴታም ፡ ሆነ ፡ የፈቃድ ፡ (ናፍል) ፡ በእንደዚህ ፡ ያለ ፡
 ጊዜ ፡ ከልብ ፡ የሆነ ፡ ልመናን ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አቀርብ ፡ ዘንድ ፡ አስባለሁ ፡ ይላል ።
 ፊቱን ፡ ወደ ፡ ቂብላ ፡ መልሶ ፡ ብዙ ፡ ራካቶችን ፡ ይደግማል ። ይህም ፡ አኒያ ፡ ይባላል ። በ
 ቀጥታ ፡ ሐሳብን ፡ ማቅረብ ፡ ማለት ፡ ነው ። ከዚህም ፡ በኋላ ፡ እጆቹን ፡ ከጎኖቹ ፡ ላይ ፡
 ያነሣል። አውራ ፡ ጣቶቹን ፡ ከቀለበት ፡ ማንጠልጠያ ፡ ጀሮቹ ፡ ላይ ፡ ያሳርፋቸዋል። መዳፎቹም
 ቂብላን ፡ እንዲመለከቱ ፡ ይገለብጣቸዋል ። ጣቶቹና ፡ መዳፎቹ ፡ ጥቂት ፡ ከተለያዩ ፡ በኋላ ፡
 የሚከተሉትን ፡ ቃላት ፡ ይላል ። ሀ) ፡ አላሁ ፡ አክብር ፡ (ለ) ፡ ላኢላሃ ፡ ኢለ ፡ ላሁ ፡ (ሐ) ፡
 አላሁ። አክብር ፡ (መ) ፡ «ዋሊላሂ፡አልሐምዱ፡ይላል ፡ ምስጋና ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ይገባል ፡
 ማለት ፡ ነው። ይህ ፡ ዓይነት ፡ ጸሎት ፡ ታከቢር ፡ ይባላል ። ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ታላቅነት ፡
 መመስከር ፡ ማለት ፡ ነው ። ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ይሉታል ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ እጆቹን ፡ ከደረቱ ፡
 ላይ ፡ ያሳርፋል ። የቀኝ ፡ እጁ ፡ መዳፍ ፡ በግራ ፡ እጁ ፡ ጀርባ ፡ ላይ ፡ ተነባብሮ ፡ ነው ። በዚ
 ህ ፡ አኳኋን ፡ ይቆምና ፡ «ታስቢህ» ፡ የተባለውን ፡ ጸሎት ፡ ያደርሳል ። ትርጓሜውም ፡ ለ
 እግዚአብሔር ፡ ክብር ፡ መስጠት ፡ ነው ፡ ብለን ፡ እንተረጉመዋለን ። እሱም ፡ እንደሚከ
 ተለው ፡ ነው ። አምላካችን ፡ ሆይ ፡ ክብር ፡ ምስጋናም ፡ ላንት ፡ ይገባል። ስምህ ፡ ከፍ ፡ ያለ
 ነው ፡ ታላቅነትህ ፡ የላቀ ፡ ነው ፡ ስጦታዎችህም ፡ የከበሩ ፡ ናቸው ። ከንተም ፡ በቀር ፡ አም
 ላክ ፡ የለም ። ከዚህም ፡ በኋላ ፡ ታውዱህ ፡ መጠጊያን ፡ መሻት ፡ ይባላል ። ይህም ፡ እንደ
 ሚከተለው ፡ ነው ። «አውድሁ ፡ በላሂ ፡ ሚን ፡ አሸይጣኒ ፡ ረጂሚ ፡ ትርጓሜውም ፡ በደን
 ጊያዎች ፡ ከተወገረው ፡ ሰይጣን ፡ ወዳንተ ፡ እሸሻለሁ ፡ ማለት ነው ። አብርሃም ፡ ከዓባን ፡ ለመ
 ሥራት ፡ እስማኤልን ፡ ይዞ ፡ ወደ ፡ መካ ፡ በሄደ ፡ ጊዜ ፡ በሚና ፡ ሸለቆ ፡ በሰይጣን ፡ ላይ ፡ ደን
 ጊያ ፡ ወርውሮ በት ፡ ነበር ፡ ተብሎ ፡ ከሚተረከው ፡ አፈ ፡ ታሪክ ፡ የተነጠቀ ፡ ይመስላል።
 በዛሬ ፡ ጊዜ ፡ ብዕዓተኞችም ፡ ሁሉ ፡ ከዚህ ፡ ሸለቆ ፡ ላይ ፡ ሲደርሱ ፡ እንደዚሁ ፡ ያደርጋሉ።
 ይህ ፡ ጸሎት ፡ የተፈጥሮ ፡ መሰናጃ ፡ መሆኑን ፡ ልትገምት ፡ ትችላላህ ። ከዚህም ፡ በኋላ ፡ ፋቲኃ
 ይቀጥላል ። የጌታችንን ፡ ጸሎት ፡ የሚመስል ፡ ነው ። ከእያንዳንዱ ፡ ራካትም ፡ ይበልጡን
 ይይዛል ። የቀሩዓን ፡ የመጀመሪያው ፡ ምዕራፍ ፡ ነው ። አንዳንዶቹም ፡ ጸሎት ፡ እንጂ ፡
 ምዕራፍ ፡ አይደለም ፡ ይላሉ። አሁን ፡ ባሕርይ ፡ እሰጣለሁ ። ኢያንዳንዱ ፡ እስላም ፡ መሐ
 ይምን ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በቃል ፡ ያውቀዋልና ፡ ማስታወስ ፡ ይጠቅማል ። ፯ ፡ ቅጥሮች
 አለው ፡ የድምፆቹንም ፡ መመሳሰል ፡ ልብ ፡ አድርግ ።

፩ኛ ፡ «ቢስሚላሂ ፡ ራህማኒ ፡ ራሂሚ» ፡ በመሐሪውና ፡ በርኅሩሁ ፡ በእግዚአብ
 ሔር ፡ ስም ።

፪ኛ ፡ «አልሐምዱ ፡ ሊላሂ ፡ ረቢል ፡ ዓለሚና» ፡ ለዓለም ፡ ጌታ ፡ ለእግዚአብሔር ፡
 ምስጋና ፡ ይገባዋል ።

፫ኛ ፡ «አራሕማኒ ፡ ራሒሚ» ፡ መሐሪውና ፡ ርኅሩኑ ።

፬ኛ ፡ «ማሊኪ ፡ ያውሚድኒ» ፡ የዕለተ ፡ ፍዳ ፡ ንጉሥ ።

፭ኛ ፡ «ኢያክና ፡ ቡዱ ፡ ዋኢያክናስታኢን» ፡ ላንት ፡ እንሰግዳለን ፡ ለርዳታም ፡
 አንተን ፡ እንለምናለን ።

፮ኛ ፡ «ኢህዲና ፡ ሲራጣአል ፡ ሙስታቂም» ፡ በቀጥተኛው ፡ መንገድ ፡ ምራን ።

፯ኛ ፡ «ሲራጠ ፡ አለዚኒ ፡ አንአምተ ፡ አሌሂም ፡ ጊይሪ ፡ ል ፡ ማግድሁ ፡ ቢአሌሂም ፡
 ዋላ ፡ ደሊና» ፡ ደግ ፡ የሆነክላቸውና ፡ ያልተቆጣህባቸው ፡ ሰዎች ፡ በተሰሳተ ፡ መንገድም ፡

የማይሄዱ ፡ ይላል ። (ከሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፳፰ ፡ ጋር ፡ አስተያየው) ፡ ሌሎች ፡ ትርጓሜዎች ፡ ቢኖሩም ፡ እንኳን ፡ ደግ ፡ ለሆንክላቸው ፡ የተባሉት ፡ እስላሞች ፡ ናቸው ። የተቆጣሀበቸው ፡ የተባሉትም ፡ አይሁድ ፡ ናቸው ። የተሳሳቱት ፡ የሚለውም ፡ ክርስቲያኖችን ፡ ነው ይላሉ ። ፋቲሃን ፡ ደጋግሞ ፡ ካደረሰ ፡ በኋላ ፡ ከቀርቦን ፡ ውስጥ ፡ ያነባል ፡ ወይም ፡ በቃሉ ፡ ይደግማል ። ቢያንስ ፡ እንኳ ፡ ፫ ፡ ቀጥሮች ፡ መሆን ፡ አለበት ። ሱረቱል ፡ ኢክላስ ፡ የተባለው ፡ ከርዡስት ፡ ሁሉ ፡ የሚያነጻ ፡ ምዕራፍ ነው ፡ ስለሚሉ ፡ እሱን ፡ ይመርጣሉ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፳፱ ፡ ተመልከት ። ሰው ፡ ሁሉ ፡ በቃል ፡ የሚያውቀው ፡ እምነት ፡ ስለሆነ በዓረቢኛ ፡ እስጣለሁ ። «ቀኝላሁጥአላሁ ፡ አካዱን» ፡ እግዚአብሔር ፡ እሱ ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ በሉ ። “አላሁ ፡ ሰመዱ» ፡ ሰዎች ፡ የሚጠጉበት ፡ አምላክ ፡ «ለም ፡ ያለድ ፡ ዋላም ፡ ያለድ» አልወለደም ፡ አልተወለደምም ፡ ዋላም ፡ ያኩላሁ ፡ ኩፋአን ፡ አካዱን ፡ «እንደ ፡ እሱም ያለ ፡ የለም ። ሌሎችን ፡ አንቀጾችም ፡ የሚያነብ ፡ መሆኑን ፡ ልብ ፡ አድርጉ ። ይህን ፡ ክፍል ፡ ካነበበና ፡ ወይም ፡ በቃል ፡ ከደገመ ፡ በኋላ ፡ ያገኘብላል ፡ (ፋኩፀ) ፡ ይባላል ። ራሱን ፡ በጣም ፡ ዝቅ ፡ ያደርጋል ። እጆቹን ፡ በጉልበቶቹ ፡ ላይ ፡ አድርጎ ፡ ጣቶቹንም ፡ በቀላሉ ፡ ለያይቶ ፡ እንዲህ ፡ ይላል ፡ «አላሁ ፡ አክበር ፡ ውብህን ፡ ረቢል ፡ አዚማ ፡ ቢሐምድሂ» እግዚአብሔር ፡ ታላቅ ፡ ነው ፡ በምስጋናው ፡ ታላቅ ፡ የሆነውን ፡ እግዚአብሔርን ፡ አመሰግናለሁ ፡ ማለት ፡ ነው ። ይህም ፡ ፫ ፡ ጊዜ ፡ ይባላል ። ስሙም ፡ «ታስቢሐ ፡ ፋኩፀ» ፡ ይባላል ትርጓሜውም ፡ ተንበርክኮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ምስጋናን ፡ ማቅረብ ፡ ማለት ፡ ነው ። ከዚህ በኋላ ፡ እጆቹን ፡ በጎኖቹ ፡ ላይ ፡ አድርጎ ፡ ቀጥ ፡ ብሎ ፡ ይቆማል ፡ ሰሚዓ ፡ አላሁ ፡ ማን ፡ ሀማዳሁ ፡ እግዚአብሔር ፡ የሚያመሰግነውን ፡ ሰው ፡ ይሰማል ፡ ማለት ፡ ነው ። ይህም ፡ ጸሎት ፡ «ታስሚያ» ፡ ይባላል ፡ እንዲሰማ ፡ ማድረግ ፡ ማለት ፡ ነው ። ከዚህ ፡ በኋላ ሰጋጁ ፡ ይንበረከክና ፡ «አላሁ ፡ ክበር» ፡ ይላል ። የእግር ፡ ጣቶቹና ፡ የእጅ ፡ ጣቶቹ ፡ አፍንጫውና ፡ ግንባሩ ፡ ምድርን ፡ እስኪነኩ ፡ ድረስ ፡ ይደፋል ። በመጀመሪያ ፡ ጉልበቶቹ ፡ ከዚያም ፡ በኋላ ፡ እጆቹ ፡ ቀጥሎም ፡ አፍንጫው ፡ በመጨረሻም ፡ ግንባሩ ፡ በየተራ ምድርን ፡ ይነካሉ ። የጀሮውን ፡ ጫፎች ፡ የሚነኩት ፡ አውራ ፡ ጣቶች ፡ ቁርጭምጭሚቶችንና ፡ ጐኖችን ፡ መንካት ፡ አይገባቸውም ። ይህ ፡ ዓይነት ፡ ስግደት ፡ ሱጁድ ፡ ይባላል ፤ በግንባር ፡ ተተክሎ ፡ መስገድ ፡ ማለት ፡ ነው ። የጸሎቱም ፡ ስም ፡ ታክ ፡ ቢሩሳጅዳህ ፡ ይባላል ። በመስገድ ፡ እግዚአብሔርን ፡ ማጋነን ፡ ማለት ፡ ነው ። ፫ ፡ ጊዜ ፡ እግዚአብሔርን ፡ አክብራለሁ ፡ ይላል ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ራሱንና ፡ ሰውነቱን ፡ ያቀናና ፡ በቀኑ ጭምጭሚቶቹ ፡ ላይ ፡ ይቀመጣል ። «ታክቢር» ፡ የተባለውን ፡ አላሁ ፡ አክበር ፡ ይላል ። አንጻንድ ፡ ጊዜም ፡ ስለ ፡ ይቅርታ ፡ ይለምናል ። ረቢአግሬሪል ፡ ዋኢርሐምኒ ፡ ዋ ፡ አርዙክኒ ፡ ዋ ፡ አጊህዲኒ ፡ «ይላል ። ትርጓሜውም ፡ አምላክ ፡ ሆይ ፤ ይቅር ፡ በልኝ ፤ ምህረትን ፡ አድርግልኝ ፤ የዕለት ፡ ዕጣዬንም ፡ ስጠኝ ፡ ምራኝም ፡ ማለት ፡ ነው ። ይህም ፡ ጸሎት ፡ ታክቢሩል ፡ ጃልሣህ» ፡ ይባላል ። ትርጓሜውም ፡ በመቀመጥ ፡ ሁኖቱ ፡ እግዚአብሔርን ፡ ማጋነን ፡ ማለት ፡ ነው ። እንደገናም ፡ ይቆጥና ፡ አላሁ ፡ አክበር ፡ ይላል ። ይህም ፡ «ታክቢሩል ፡ ቂያም» ፡ ይባላል ። በመቆም ፡ የሚመሰገን ፡ አምላክ ፡ ማለት ፡ ነው ። አሁን ፡ ይህ ፡ ሁሉ ፡ አንድ ፡ ራካት ፡ ነው ። ፪ኛውን ፡ ሲል ፤ ለመሰናጃ ፡ ያህል ፡ ይደገሙ ፡ ዘንድ ፡ የሚገባቸውን ፡ ጸሎት ፡ ሁሉ ፡ ይገድፋሉ ፤ እሱም ፡ ከጸሎተ ፡ ፋቲሐ ፡ ይጀመራል ። ፪ኛውን ፡ ራካት ፡ ከፈጸመ ፡ በኋላ ፡ የመጀመሪያውን ፡ እስኪጨርስ ፡ ድረስ ፡ ቆሞ ፡ በደረሰው ፡ ፈንታ ፡ በግራ ፡ እግሩ ፡ ላይ ፡ ቁጭ ፡ ብሎ ፡ እጆቹን ፡ በጉልበቶቹ ፡ ላይ ፡ ያሳርፍና ፡ ጸሎት ፡ መልካም ፡ ሥራ ፤ ምሥጋናም ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ይገባል ፤ ነቢይ ፡ ሆይ ፤ የእግዚአብሔር ፡ ሰላም ፤ ምሕረትና ፡ በረከት ፡ ላንት ፡ ይሁን» ፡ ይላል ። ይህ ፡ «ታክያ» ፡ ወይም ፡ ሰላምታ ፡ ይባላል ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ የቀኝ ፡ እጅ ፡ ሌባ ፡ ጣቱን ፡ ያነሣና ፡ የእስላምን ፡ እምነት ፡ «ታሻሁድ» ፡ የተባለውን ፡ ይላል ፡ (ከላይኛው ፡ ጋር ፡ አስተያየው) ። ራካቶቹም ፡ ከተፈጸሙ ፡ በኋላ ፡ ሰጋጁ ፡ ለሙሐመድና ፡ ለዘሮቹ ፡ ሁሉ ፡ እንደሚከተለው ፡ ይጻልያል ። «አምላኬ ፡ ሆይ ፡ ሙሐመድንና ፡ ዘሮቹን ፡ ሁሉ ፡ እንደ ፡ አብርሃም ፡ ባርክ ። ምስጋና ፡ የሚገባህ ፡ ነህ ፤ ኃይልም ፡ ነህ» ፡ ይላል ። ይህ ፡ ጸሎት ፡ ማለቀቱ ፡ ይባላል ፤ ትርጓሜውም ፡ ቡራኬ ፡ ማለት ፡

ነው ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ከእሱ ፡ ጋር ፡ በጸሎት ፡ ወደተጠመዱት ፡ ዘሮ ፤ የእግዚአብሔር ፡ ሰላምና ፡ ምሕረት ፡ ከእሳንት ፡ ጋር ፡ ይሁን ። ይላል ። ከዚህም ፡ በኋላ ፡ የግል ፡ ምህላውን ፡ ዱዓ ፡ ወይም ፡ ሙናጃት ፡ የተባለውን ፡ ያደርሳል ። ይህንን ፡ የሚያደርሰውም ፡ ቁጭ ፡ ብሎ ፡ ነው ። እጆቹን ፡ እደረቱ ፡ ድረስ ፡ ብድግ ፡ አድርጎ ፤ መዳፎቹን ፡ ወደ ፡ ሰማይ ፡ ገልብጦ ፡ የዚህን ፡ ዓለም ፡ በረከትና ፡ የሚመጣውንም ፡ ዓለም ፡ በረከት ፡ ስጠኝ ፤ ከገሃነመ ፡ እሳትም ፡ አድነኝ ፡ ይላል ። ይህ ፡ ምኞቱም ፡ መላ ፡ ሰውነቱ ፡ የበረከቱ ፡ ተካፋይ ፡ ይሆንለት ዘንድ ፡ የሚገልጽበት ፡ ነው ። ስለ ፡ ግል ፡ ምህላው ፡ እንደፈቀደው ፡ በማንኛውም ፡ ቋንቋ መጸለይ ፡ ይችላል ። ከቋንቋዎች ፡ ሁሉ ፡ የሚመርጠውም ፡ ዓረቢኛ ፡ ነው ። እነዚህ ፡ የባሕርይ ፡ (የተፈጥሮ) ፡ ባሕሎች ፡ ፍጹም ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ የላቸውም ። ሙሐመድም ፡ ስለ ፡ ሰውነት ፡ አቀማመጥና ፡ ስለ ፡ እጆችም ፡ ንቅናቄ ፡ ትክክል ፡ የሆነ ፡ መሪ ፡ ትእዛዝ ፡ ሰጥቷል ። እሱ ፡ ራሱ ፡ በጸለየበት ፡ ቃላትና ፡ መንገድ ፡ ሰው ፡ ሁሉ ፡ እንዲጸልይ (ፈለገ) ፡ አዘዘ ። ክርስቲያን ፡ ሰንበትን ፡ እንደሚያከብር ፡ ሁሉ ፡ የእስላም ፡ ሕዝብ ፡ ዕለተ ጸሎት ፡ ዓርብ ፡ ነው ። ይህም ፡ በቀሮዓን ፡ ውስጥ ፡ ታዘአል ። እያንዳንዱ ፡ እስላምም ፡ በዕለተ ፡ ዓርብ ፡ በ፯ ፡ ሰዓት ፡ ከመስጊድ ፡ መገኘት ፡ አለበት ። የዕለተ ፡ ዓርብ ፡ ሥርዓት ፡ ስግደትም ፡ እንደሚከተለው ፡ ነው ።

፩ኛ ፡ ጸሎታቱ ፡ በከተማም ፡ ሆነ ፡ በገጠር ፡ በሚገኝ ፡ መስጊድ ፡ ውስጥ ፡ መዳረስ ፡ ይገባቸዋል ።

፪ኛ ፡ ሡልጣኑ ፡ ወይም ፡ እንደራሴው ፡ እቦታው ፡ ላይ ፡ መገኘት ፡ አለበት ።

፫ኛ ፡ ቀትር ፡ ምቹ ፡ ሰዓት ፡ ነው ።

፬ኛ ፡ አንድ ፡ ሰባኪ ፡ (ካቲቡ) ፡ የተባለ ፡ ከዚያ ፡ መገኘት ፡ አለበት ።

ስለ ፡ ዕለተ ፡ ዓርብ ፡ ስብከት ።

ሰባኪው ፡ ወደ ፡ መስበኪያው ፡ መንበር ፤ (ምምባራ) ፡ ወደተባለው ፡ ላይ ፡ ይወጣና ፡ «ሙዩዚኑ» ፡ ለጸሎት ፡ ጥሪ ፡ ሊያደርግ ፡ ይቀመጣል ። ይህ ፡ ሲፈጸም ፡ ሰባኪው ፡ ከመስበኪያው ፡ መንበር ፡ በ፪ኛው ፡ ደረጃ ፡ ይቆምና ፡ ይሰብካል ። ሲሰብክም ፡ ሰይፉን ፡ ወይም ፡ ብትፋን ፡ ተደግፎ ፡ ነው ፡ ስብከቱም ፡ በ፪ ይከፈላል ። የመጀመሪያው ፡ ክፍል ፡ ምህላ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ምስጋናዎች ፤ ለሙሐመድና ፡ ለዘፋም ፡ የሚጸለይ ፡ ምህላ ፡ ነው ። ፪ኛውም ፡ ክፍል ፡ የመግለጫ ፡ ስብከት ፡ ይባላል ። ምክንያቱም ፡ በዚሁ ፡ ጸሎት ፡ ውስጥ ፡ ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ የተከበሩ ፡ ባሕሪያት ፡ የሚገልጥ ፡ በመሆኑ ፡ ነው ። በ፪ቱ ክፍል ፡ ስብከቶች ፡ መካከል ፡ ሰባኪው ፡ ያርፋል ። ስብከቱም ፡ ከተፈጸመ ፡ በኋላ ፡ ሁለት ራካቶች ፡ ይደገማሉ ። ፩ኛው ፡ ክፍል ፡ ፫ት ፡ ሰዎች ፡ ካሉ ፡ በቂ ፡ ነው ፡ ሲል ፡ የአያይው ፡ ክፍል ፡ ደንብ ፡ ግን ፡ ከ፵ የማያንሱ ፡ ሰዎች ፡ ሊገኙ ፡ ይገባል ። የሚል ፡ ነው ። አንድ ፡ እስላም ፡ በገዛ ፡ ላይ ፡ በሚገኝበት ፡ ጊዜ ፡ የጸሎቱን ፡ ጊዜ ፡ ለማሳጠር ፡ ይችላል ። ጧት ፡ ከቀትር ፡ በኋላና ፡ ማታ ፡ ከ፪ት ፡ ራካቶች ፡ በላይ ፡ የተወሰነውን ፡ አንቀጽ ፡ ያነብብ ዘንድ ፡ አይገደድም ፤ መፈጸምም ፡ አያስፈልገውም ። አገልግሎታዊ ፡ ጽዳትን ፡ በሚያደርግበትም ፡ ጊዜ ፡ ሹራቡንና ፡ ጫማውን ፡ ብቻ ፡ ማራስ ፡ ይበቃዋል ። ይላሉ ። መንገደኛ የሚባለውም ፡ ለ፫ ቀናት ፡ ያህል ፡ የሚጓዝ ፡ ሲሆን ፡ ነው ። ምናልባት ፡ በመካከል ፡ አቋርጦ ፡ ለማረፍ ፡ ሐሣቡ ፡ ሆኖ ፡ ባንድ ፡ ስፍራ ፡ ከ፲፬ ፡ ቀናት ፡ በላይ ፡ ለማረፍ ፡ የፈለገ ፡ እንደሆነ ፡ እንደ ፡ መንገደኛ ፡ አይቆጠርም ፤ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ሐሣብ ፡ የሌለው ፡ እንደሆነ ፡ ግን ፡ በመካከል ፡ አቋርጦ ፡ ለ፩ ዓመትም ፡ እንኳ ፡ ያረፈ ፡ እንደሆነ ፡ የመንገደኛ ት ፡ ምኞት ፡ አለው ፡ ማለት ፡ ነው ።